proleter devrimci

AYDINLIK

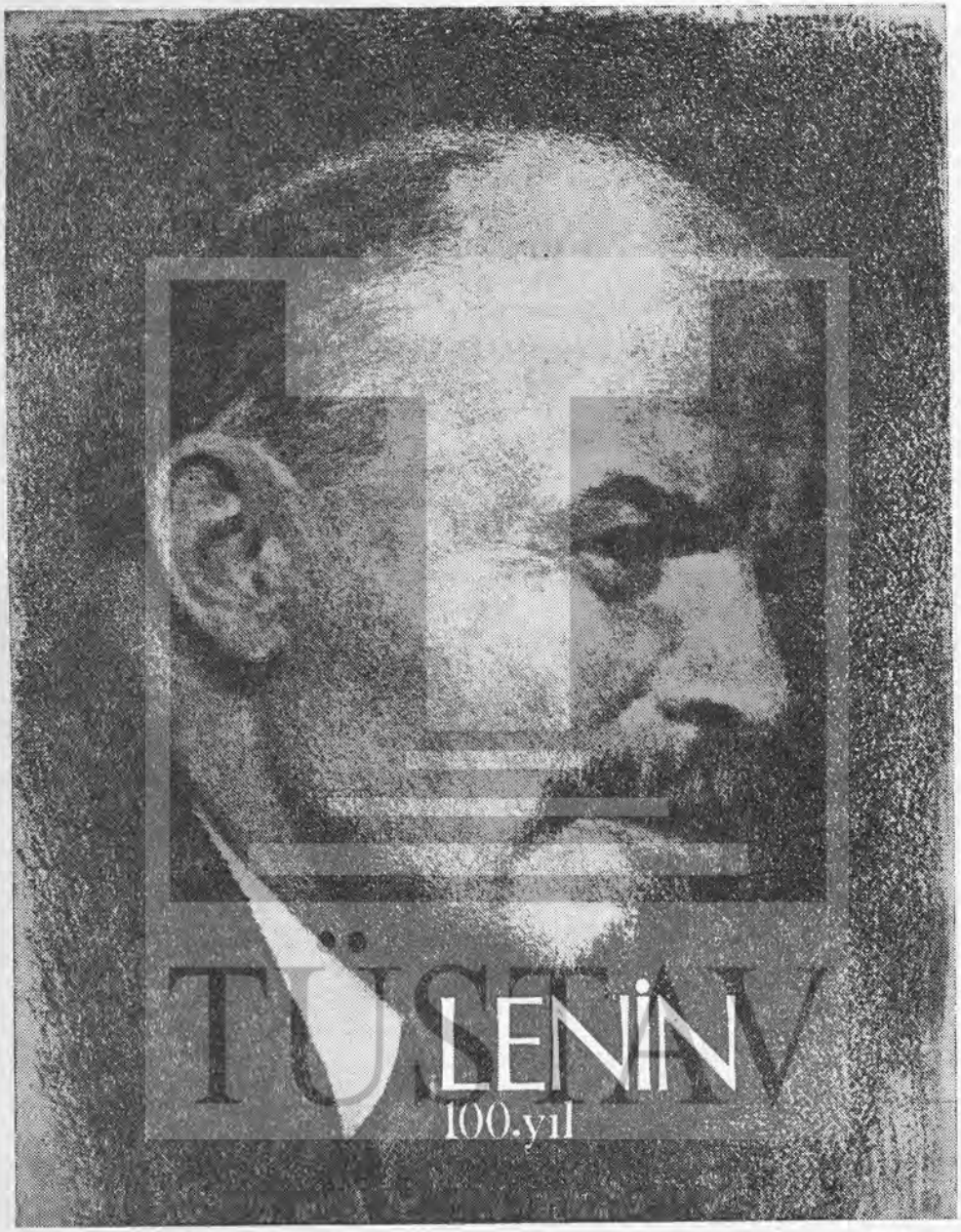

4-18 nisan 1970

SAYI : 4 - 18 Proleter Devrimci AYDINLIK (Aylık Dergi) NİSAN 1970

İÇİNDEKİLER :

	AYDINLIK'ta Dünya ve Türkiye	417
Proleter Devrimci Aydınlık	Yaşayan LENİN	436
	V. I. Lenin (Kısa Biyografi)	439
G. M. ATAÇ	Millî Mücadele Basınımızda Lenin ve Sovyet İhtilâli	441
	Lenin'in Ölümü ve Türkiye	452
J. STALİN	Lenin	457
G. OBİÇKİN	Lenin'in Arkadaşı ve Kavga Yoldaşı : Karısı Krupskaya	464
KRUPSKAYA	Devrime Hazırlık : Münih'teyiz	467
V. KOLAROV	Zimmerwald Konferansında	474
V. I. LENİN	Balkanlar'da ve İran'daki Olaylar	480
P. DANILOV	Lenin Putilov Fabrikasında	488
F. DIDUK	Lenin İle	490

Kurucular Adına Sahipleri	Gün Zileli, Cengiz Çandar, Atıl Ant, Ömer Özerturgut
Sorumlu Yazı İş. Md.	Cengiz Çandar
Kapak	Şefik K. Kaptan

Yeni Adres : Adakale sokak 28-1 Yenişehir - Ankara
Telefon : 12 74 17

İstanbul Temsilciliği	Fuat Fegan Klod Farer Cad. 6/6, Sultanahmet - İst. Tel : 27 39 61
Abone Şartları	Türkiye / yıllık 50 TL., altı aylık 25 TL., Avrupa ve Ortadoğu / yıllık 75 TL., altı aylık 40 TL., Diğer ülkeler / yıllık 125 TL., altı aylık 65 TL.
Banka Hesap No.	Ziraat Bankası, Kızılay Şubesi, 641/268
İlân Şartları	Tam sayfa 800 TL. üzerinden hesaplanır. Yayın ilânları indirimlidir.
Dizgi ve Baskı	İş Matbaacılık ve Ticaret Tel : 11 92 83, Ankara
İstanbul Dağıtımı	Fuat Büte, Ankara Cad. No. 34 Tel : 27 89 49
Ege Bölgesi Dağıtımı	Orhan Özşişman, 452. Sok. 5 — İzmir Tel : 38786

TÜSTAV

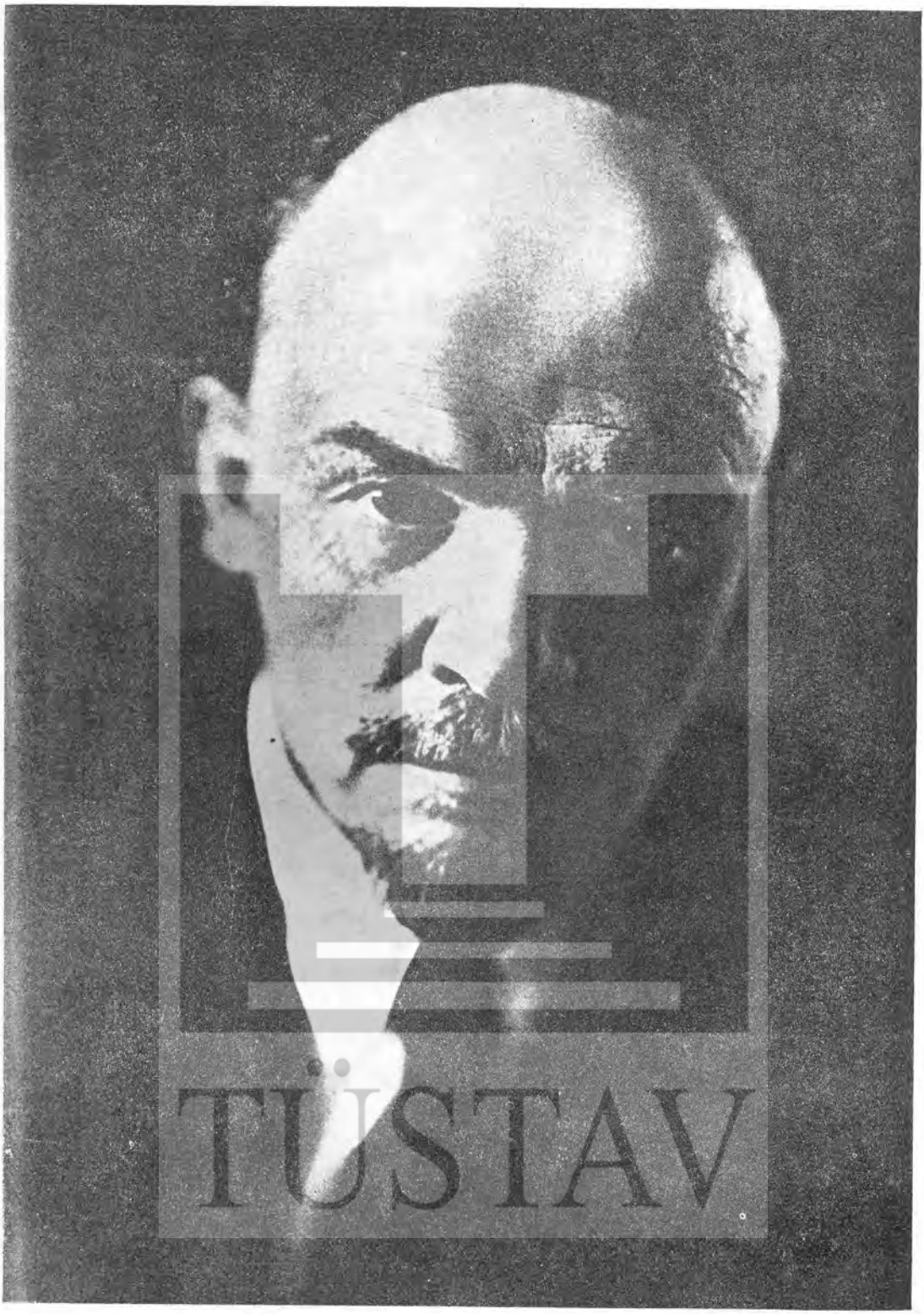
TÜSTAV

TÜSTAV

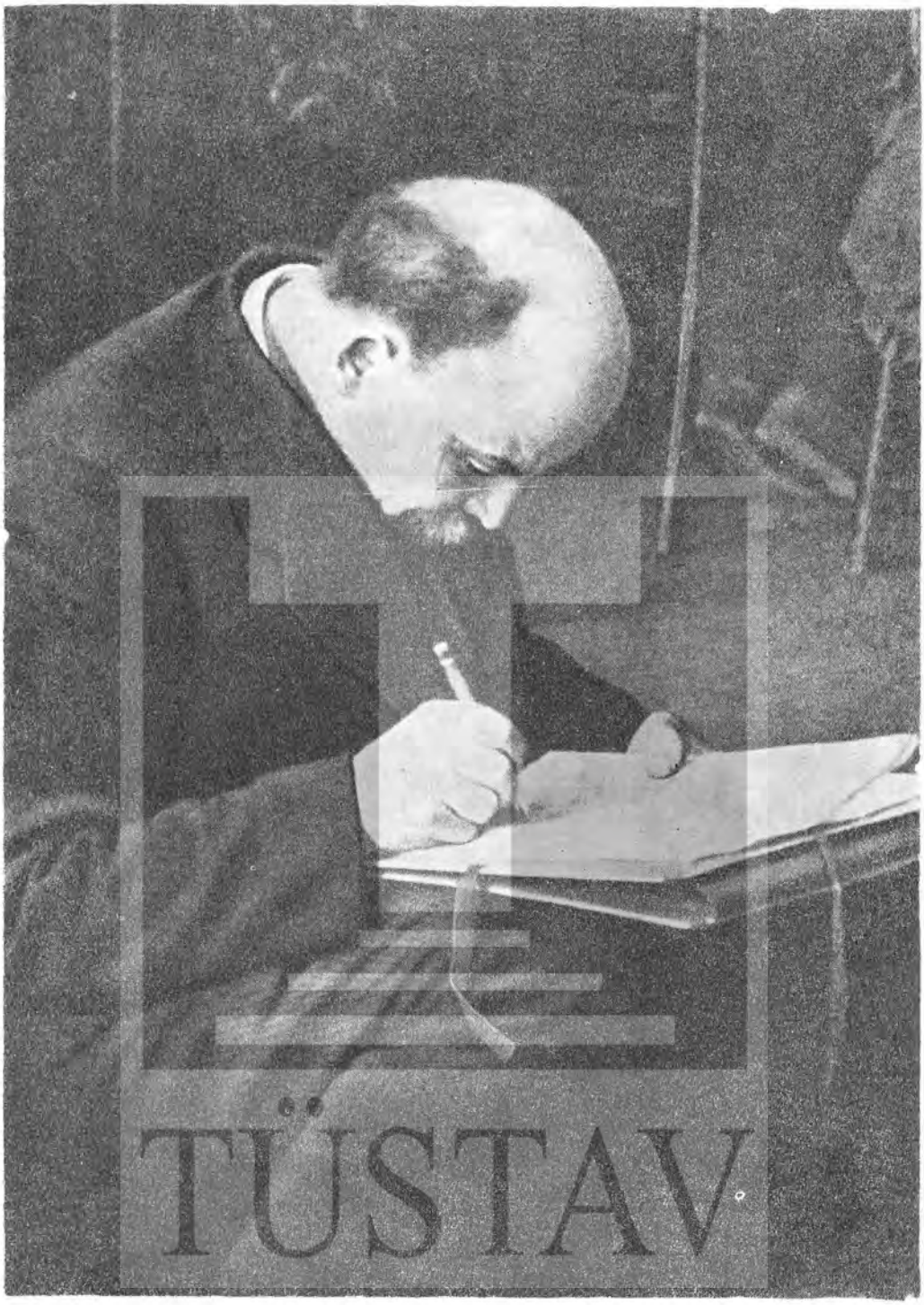
TÜSTAV

TÜSTAV

AYDINLIK'ta dünya ve türkiye

baskılara karşı silâhımız, devrimci güçbirliğidir

DURUMA BİR BÜTÜN OLARAK BAKIN, ÇOĞUNLUK AÇISINDAN DÜŞÜNÜN VE MÜTTEFİKLERİNİZLE BERABER ÇALIŞIN!

Kitleleri, düşmana karşı mücadelede yönetirken, bizler, duruma bir bütün olarak bakmalı, halkın çoğunluğu açısından düşünmeli ve müttefiklerimizle beraber çalışmalıyız. Parçanın ihtiyaçlarının, bütünün ihtiyaçlarına tabi kılınması ilkesini kavramamız gerekir. Eğer bir teklif kısmî bir durum için uygun görülür de, durumun bütünü için uygun görülmezse, bütünün önünden çekilmelidir.İşte, duruma bir bütün olarak bakmakla bu kasdedilmiştir. Bizler, asla, kendimizi halk çoğunluğundan ayırmamak veya ayrı ve cüretkâr bir ilerleme içinde sadece birkaç rastgele ilerici bir olayı yöneterek, onları ihmal etmemeliyiz. İşte, çoğunluk açısından düşünmekle de bu kastedilmiştir. Nerede bizimle işbirliği yapmak isteyen demokratik partiler ve kişiler varsa, bizler için en uygun tutum, meseleleri onlarla konuşmak ve onlarla beraber çalışmaktır. Keyfî kararlara ve inatçı davranışlara saplanmak ve müttefiklerimizi görmezden gelmek yanlış bir şeydir. İyi bir devrimci duruma bir bütün olarak bakmakta, çoğunluk açısından düşünmekte ve müttefikleriyle çalışmakta başarılı olmalıdır.

(**Mao Zedung**, Emperyalizme Mücadele, s. 153)

Amerikan şirketi temsilcisi Süleyman Demirel'in liderliğindeki işbirlikçi iktidar, burjuva-parlamenter siyasî kurumların işleyişinde bile görülmeyen, emperyalist kuklası iktidarlara yaraşır tedbirlerle bir süre daha ayakta durma imkânlarını buldu. Hükûmetin parlamentoda gerekli çoğunluğu sağlayabilmesi, işbir-

TÜSTAV

likçi iktidarın içine düştüğü buhrana bir çözüm getirebilmiş midir? Hayır. Çünkü, iktidarın içine düştüğü buhran, ekonomik çöküntünün her geçen gün daha geniş yığınları şiddetle etkilemesi, emperyalist baskı ve sömürünün daha geniş yığınları daha şiddetli olarak sarması ve devrimci mücadelenin güçlenmesi ile ilgilidir.

Proleter devrimci hareketin her geçen gün daha geniş yığınlara gerçek kurtuluş yolunu göstermesi, daha geniş yığınları devrimci mücadele saflarına kazanması karşısında emperyalizmin bütün meselesi, Türkiye tarihini etkileyen ve bütün halka kurtuluş yolunu gösteren proleter devrimci hareketi tecrit etmek, etkisini kırmak, yoketmektir. Çünkü, baskı ve sömürü altındaki yığınlar, proleter devrimci partinin önderliğinde, emperyalizmi tehdit eden, baskı ve sömürüyü kökünden sarsacak ve yıkacak bir güç haline gelirler.

İşbirlikçi iktidar, geniş yığınları, devrimci mücadelede ona yön verecek önderden, proleter devrimci hareketten yoksun kılmak zorunluluğunu duymaktadır. İşbirlikçi güçler, yakın bir tehlike olarak gördükleri küçük burjuva sivil ve asker aydınlarını sosyalist hareketten koparmağa çalışmakta, en azından tarafsızlaştırmanın yollarını aramakta, onlara şirin gözükmek için AP içinde bazı tasfiyelere dahi gitmektedir. Ekonomik çöküntünün bütün yığınları daha derinden etkilediği ve anti-emperyalist ve demokratik fikirlerin bütün yurt düzeyinde hızla yayıldığı bir ortamda, emperyalizm uşağı tutumu ve yolsuzlukları dağı taşı aşmış bir iktidarın küçük burjuva sivil ve asker aydınlarını tarafsızlaştırma yönünde uzun vâdede başarı kazanma imkânı yoktur. Parlamentoda gerekli oyu sağlar sağlamaz, Amerikancı iktidarın üniversite ve gençliğe karşı giriştiği baskı ve terör, en ılımlı demokratik güçlere kadar uzanmaktadır. Sivil kıyafetli polis ajanlarının düzenlediği faşist saldırılar ve toplum polisinin üniversiteye saldırısı, fakülte dekanlarının başına cop indirmeye kadar varmıştır ve tabiatı gereği yalnız sosyalist gençleri değil, bütün ileri ve demokrat unsurları hedef almaktadır. Bu durum, aslında Demirel'in anlaşma zeminini geliştirmek istediği hâkim sınıfların tutucu generallerinin dahi istemediği bir durumdur.

İşbirlikçi AP iktidarı bir yandan cepheden saldırıya geçerken öte yandan, çeşitli tertip ve düzenlerle ilerici ve devrimci güçleri parçalamaya, özellikle sosyalist hareketi diğer demokratik güçlerden tecrit etmeye çalıştı. İşbirlikçi iktidarın polisi, sosyalist gençliği bir çete gibi göstermek için çeşitli tertiplere girişti ve basın yoluyla geniş çevreleri etkilemeye çabaladı. Ancak girişilen tertiplerin düzmeceliği basın mensuplarının dahi gözünden kaçmadı.

Bütün bu gelişmeler karşısında, gerek işbirlikçi Demirel iktidarının parlamentoda gerekli çoğunluğu sağlama telâşı içinde olduğu en zayıf anında, gerekse iktidarın ilerici güçlere karşı çürük bir saldırıya giriştiği Mart ayının ikinci yarısında, sosyalist hareket üzerine düşen görevi yeterince yerine getiremedi. İşbirlikçi iktidarın buhran içinde olduğu bir sırada, işçi sınıfı davasını benimsemek iddiasında olan bütün çevreleri ve bütün ilerici ve demokratik güçleri, örgüt, grup ve hattâ kişiler olarak birleştirmek ve geniş yığınlar önünde iktidarın halk düşmanı niteliğini ve kofluğunu ortaya koyacak genel bir taarruza girişmek görevimizdi. Türk Solu ve Proleter Devrimci Aydınlık bu göreve dikkat çekti ve işbirlikçi AP iktidarını hedef alan yayınlarda bulundu. Gençlik Ankara'da başarılı kitle eylemlerine girişti. 14 Mart Cumartesi günü Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi önünde yapılan Gençlik

Forumu ve daha sonra binlerce gencin omuz omuza İlk Millet Meclisi önündeki gösterisi; iktidarın üniversiteye ve bütün ilerici güçlere saldırısı üzerine fakültelerde düzenlenen forumlarda öğrencilerin Amerikan emperyalizmi ve işbirlikçi iktidara karşı kararlı mücadelesi, gençliğin devrimci bilincini ve dayanışmasını güçlendiren başarılı hareketlerdi. Bu mücadeleler, ileri eğilimler taşıyan basının ve bütün ileri çevrelerin güçlü desteğini kazandı ve geniş demokratik çevrelerin güçbirliğini gerçekleştirdi. Bu güçbirliğinin en olgunlaştığı ve ortak mücadelenin ürünlerinin toplanması için en elverişli şartların ve birikimin yaratıldığı bir ortamda, 21 Mart Cumartesi günü Ankara'da yapılan miting, büyük kitle birikimini boşa harcadı. İktidarın devrimci gençliği tecrit etmek ve mitingi zayıf düşürmek için giriştiği bütün tertiplere rağmen, geniş demokratik çevrelerin desteğiyle ve katılmasıyla binlerce genç ve Ankaralı miting alanında toplandı. Ne var ki gençlik örgütlerinin beceriksiz, sorumsuz ve hatalı tutumları dolayısıyla hareket, devrimci mücadele hesabına olumsuz sonuçlar doğurdu.

Son gelişmeler içinde gençlik mücadelesinin eleştirisini yapmak, hatalarımızı kavramak, Türkiye'de sınıf mücadelesinin şiddetlendiği, yapılan hataların tamiri güç sonuçlar verdiği ve bütün şartlarıyla zorba, faşist bir yönetimin gerçekleştirilmek istendiği, emperyalizm ve işbirlikçilerinin 27 Mayıs Anayasasının sınırlı demokratik imkânlarını ortadan kaldırmak için yeni teşebbüslere giriştiği bir dönemde zorunludur.

Sosyalist gençlik, işbirlikçi iktidarın baskı ve terörünün arttığı dönemlerde, kendi içine kapanarak savunma imkânları aramaya çalışmakta, geniş ilerici çevreler arasında demokratik bir dayanışma yaratma yönünde örgütlü bir çalışmaya girmemektedir. Faşist baskı ve teröre karşı bizim en güçlü ve en başarılı silâhımız, demokratik güçbirliğidir. Örgütlerle, gruplarla olsun, hattâ kişilerle olsun demokratik güçbirliği yollarını aramak ve bu imkânları zorlamak yerine, içimize kapanarak yalnız kendi imkânlarımızla savunmaya çalışmak, mücadelenin daha fazla şiddetlendiği dönemlerde yılgınlığa ve dağınıklığa dönüşebilir. Faşist baskılar ve terör karşısında her türlü ilerici eğilimi birleştirmeli, bütün halk yığınlarının demokratik güçbirliğini sağlamak için mücadele etmeliyiz. Hattâ bu baskılar karşısında hâkim sınıflar içindeki çelişmeleri dahi değerlendirmeli, liberal eğilimleri olan burjuva aydınlarının zorbalığa tepkilerinden dahi yararlanmalıyız. İçinde yaşadığımız dönem, baskı ve teröre karşı ve 27 Mayıs Anayasasının devrimci güçlere sağladığı sınırlı mücadele olanaklarını ortadan kaldırmaya yönelen teşebbüslere karşı en geniş saflarla mücadele dönemidir. Bu mücadele döneminde, bütün güçleri aynı noktaya, tekelci sermayenin Türkiye'deki zorbalığına karşı yöneltmeliyiz, hedefi saptırmamalıyız.

Emperyalizm ve zorbalık güçleri, sosyalist hareketi tecrit etmek istemekte, ilerici güçleri parçalama planları kurmaktadır. Buna karşılık biz, emperyalizm ve işbirlikçilerine karşı en geniş safları gerçekleştirmek, emperyalizmin güçlerini tecrit etmek için mücadele etmeliyiz. Emperyalizm ve işbirlikçileriyle çelişkisi olan her unsur demokratik saflara kazanılmalıdır. Emperyalist baskı ve terörle mücadele, her şeyden önce doğru devrimci strateji ve politika meselesidir. Millî demokratik devrim stratejisini doğru biçimde uygulayacak taktikleri bulmak ve değişen şartlara göre taktiklerimizi değiştirmekte ustalık kazanmak zorundayız. Bugünkü taktik silâhımız, demokratik güçbirliğidir. Bu yönde harekete geçmek, bütün ilerici ve demokratik güç-

leri ortak bir cephede toplamak göreviyle karşı karşıyayız.

Devrimi zafere ulaştıracak olan milli demokratik cephe, işçi sınıfının önderliğinde bütün halk sınıflarının güçbirliğidir. Ancak biz devrimci mücadelemizin her aşamasında, toplumun ilerici güçleriyle, örgütleri ve gruplarıyla ve hattâ tek tek kişilerle demokratik güçbirliği hareketlerine girişiriz. Demokratik güçbirliğinin emperyalist baskı ve teröre karşı devrimci güçleri koruyan bir kalkan, bir savunma aracı olduğu kadar, emperyalizme karşı bütün halkın özlemlerini dile getiren devrimci bir taarruz silâhı olduğunu bilerek davranırız. Ve işçi sınıfı devrimcileri olarak, devrimi gerçekleştirecek olan yığınları, devrimci güçbirliği politikasını uygulayarak bilinçlendirir ve örgütleriz, emperyalizme kesin darbeyi vuracak halkın örgütlü gücünü güçbirliği politikasını izleyerek gerçekleştiririz.

İşte bütün bu devrimci ilkelerin ışığında, emperyalizm ve işbirlikçilerinin geniş çevrelerde tepki yaratan bir saldırıya giriştiği bir ortamda, örgütler ve gruplar arasında demokratik güçbirliği imkânlarının en elverişli olduğu bir ortamda, sosyalist hareket bütün ilerici ve demokrat unsurları en geniş ölçüde kapsayan bir güçbirliği gerçekleştirilmesi için önderlik görevlerini yerine getirmiş midir? Sosyalist olma iddiasındaki örgütler böyle bir teşebbüse girişmedikleri gibi, yapılan somut eylemlerde, miting ve yürüyüş düzenlenmesinde dahi diğer ileri unsurlarla ortak çalışma ve hazırlık imkânlarını aramadıkları görülmüştür. Bu yüzden kısır küçük burjuva çekişmeleri doğmuş ve devrimci mücadeleyi baltalayan sonuçlara sebep olmuştur. Örneğin, daha önceden dürüst ilişkiler çerçevesinde bir ortak çalışma ve hazırlık yapılmaması sebebiyle 21 Martta Ankara'da düzenlenen miting, devrimci mücadele hesabına olumsuz sonuçlar doğurmuştur.

Önderlik bir mitingin mikrofonunu ele geçirmekle, kimin konuşacağını tesbitle değil, gençliğin üniversiteye ve gençliğe karşı girişilen faşist baskı ve terörle omuz omuza mücadelesini örgütlemede gösterilen başarıyla sağlanır. En geniş safları mücadeleye kazanmanın gerektiği bir ortamda, sosyal demokrat gençlerin bir kısmının dahi miting alanını terketmesiyle ve o güne kadar gençliği destekleyen ileri eğilimler taşıyan basının kaybedilmesiyle sonuçlanan, sosyalistlerin Türkiye ölçüsünde tecrit olmasına hizmet eden, demokratik güçbirliği olanaklarını zedeleyen davranışlar eleştirilmeli ve giderilmelidir.

Her sonuçtan daima en devrimci olan sorumludur

Sosyal demokratların sınıfsal karakteri ve ideolojileri itibarıyla gösterecekleri tutarsız davranışlar, yalpalamalar, bireyci tutum ve kaprisler, onlara karşı düşmanca bir tutumun gerekçesi olamaz. Bir hareketin, örneğin 21 Mart Cumartesi günü Ankara'da yapılan mitingin, gençlik saflarında en ufak parçalanmalara dahi imkân vermeden, gençlik içindeki bütün unsurların birliğini perçinleyerek en başarılı bir şekilde sonuçlanması, ilkönce ve en başta sosyalistlerin meselesidir. Sosyal demokratlar içinde bunu kavrayamayan geri bilinç seviyesinde unsurlar her zaman bulunacaktır. Bu unsurlar dar küçük burjuva rekabetine kapılarak bozgunculuk yapabilir. Ama sosyalistler bu konuda onlarla bir olamaz. Biz orada bugün, meslemizin baskılara karşı en geniş saflarla mücadele olduğunu bilerek ve mücadeleyi bir miting alanı içinde görmeyip, Türkiye çapındaki etkilerini düşünerek davranmak zorundayız, olgun ve hoşgörülü olmalıyız. Kim olursa olsun, işbirlikçi iktidara karşı miting düzenleyenleri devrimci saflarda tutma yetene-

ğini göstermeli ve bu unsurlara mücadele içinde dürüst ittifak ilişkilerini aşılamalıyız. İlerisi için demokratik güçbirliği imkânlarını daraltacak, ileri ve demokratik güçlerin ortak mücadelesini sağlamak yönünde yeni adımlar atmamızı engelleyecek davranışlardan şiddetle kaçınmalıyız. Birikimin hızla arttığı, CHP yönetiminin dahi faşist baskılara ve bu yöndeki yeni teşebbüslere karşı bir tavır aldığı ve gençliğin mücadelesini uzun süreden beri ilk defa desteklediği bir sırada, bir kaç yanlış davranış, demokratik güçbirliği yönündeki birikimin ters dönmesine yol açmış, işbirlikçi güçlerin ekmeğine yağ sürmüştür.

İşbirlikçi iktidara karşı yapılan bir mitinge, sosyalist hareket dışındaki çevreler ne kadar geniş saflarla katılırsa ve ne kadar geniş ölçüde temsil edilirse, o miting o kadar başarılı olmuş, sosyalistler görevlerini o kadar başarıyla yerine getirmiştir. İşbirlikçi güçlerin geniş gençlik yığınlarının mücadelesini, yalnız «sosyalistlerin» hareketi olarak gösterme çabalarını iflâs ettirmeliyiz. Sosyal demokratlar yoruldukları zaman filâmalarını, pankartlarını biz taşımalıyız. Sosyal demokrat hatipler, konuşmalarında mitingi kendilerine maletmek çabası içindelerse, «biz sosyal demokratlar olarak...» diye söze başlıyorlarsa, bu bizi sevindirmelidir.

Mikrofon ele geçirilmiştir, konuşmalar istenildiği gibi düzenlenmiştir. Ancak emperyalizmin hızla tecrit olduğu, baskıların geniş yığınlar tarafından protesto edildiği bir ortamda, düşman kaybedilmiş, hedef saptırılmış; en geniş saflarla mücadele yürütülmesi ve hâkim sınıflar içindeki çelişmelerden dahi yararlanılması gereken bir ortamda, bir gün içinde bütün mesle sosyalist gençlerle, CHP'li gençler arasında kavgaya dönüşmüştür. Sonuç, objektif olarak budur ve sosyal demokratların kabahatlı olmaları bu sonucu değiştirmez. Ve her sonuçtan daima en devrimci olan sorumludur. Eğer bir yerde, küçük burjuva ideolojisinin hâkim olduğu gençlik ve aydınların bilinç seviyesi geriye ve anti-emperyalist mümaceleleri tutarsızsa, onlara doğru yolu kabul ettirmesi gereken sosyalist hareket, görevlerini yeterince yerine getirememiş demektir. Eğer sosyal demokratlar 21 Mart mitinginde hatalı davranışlarda bulunmuşlarsa, biz daha önce ortak çalışmalara girerek mitingi beraber hazırlamadığımız, dürüst ilişkiler kuramadığımız ve sosyal demokrat gençliğin bilincini yeterince geliştiremediğimiz için bu böyledir.

TDGF yönetiminin mitinge katılmak konusunda kararsız ve tereddütlü oluşu, ancak miting anında etkin olma imkânlarını arayıp SDDF ile daha önce ortak bir çalışmaya girmeyişi sebebiyle, 21 Mart mitinginde gençliğin on gündür güçbirliği halinde sürdürdüğü, geniş çevrelerin desteğini kazanan başarılı mücadelesi ve işbirlikçi güçleri tecrit imkânları boşa harcanmıştır. Demokratik güçbirliği için ortaya çıkan şartlar bir hayli zedelenmiştir.

Güçbirliği düşmanlarına fırsat vermeyelim

Bütün bu olaylar, güçbirliği bozguncusu tutumları güçlendirmiş ve bu tutumlara gerekçe kazandırmıştır. Gençlik tabanında gerek sosyalist, gerekse sosyal demokrat gençler arasında ortak mücadele eğilimleri güçlüdür ve hızla gelişmektedir. Türkiye'nin emperyalist sömürü altında bir ülke olması ve özel olarak içinde yaşadığımız politik şartlar bu gelişmeyi güçlendirmektedir. Ne varki, son miting bu gelişmeyi ters yönde etkilemiş, güçbirliği bozgunculariının güçbirliğine karşı tezlerine dayanak sağlamıştır.

Bizim ilkemiz açıktır: Bizimle nerde birlikte çalışmak isteyen, ya da düşman saflara katılmayan gruplar, örgüt-

ler ve kişiler varsa, onlarla beraber çalışma ve ortak mücadele olanakları yaratırız. Müttefiklerimizin hatâlarına bakarak onları asla küçümsemeyiz ve hor görmeyiz, hele düşmanlarımıza karşı uyguladığımız politikayı onlara asla uygulamayız. Devrimci güçbirliği politikamızın gerçekçi bir politika olduğunu ve halkın devrimci iktidarına bizi götürecek tek politika olduğunu ortak düşmana karşı mücadelemizde bütün müttefiklerimize kabul ettiririz. Biz, müttefiklerimizi mücadele içinde eğitir ve daha tutarlı noktalara getiririz.

Bütün bu eleştirdiğimiz davranışlar, üniversite hocalarının gençlerle beraber olduğu, CHP Parti Meclisinin genel hatları itibariyle gençliğin mücadelesini destekleyen ve 27 Mayıs Anayasasını savunan bir bildiri yayınladığı bir ortamda olmaktadır. Miting saatlerinde beş CHP milletvekili basına olumlu bir demeç vermektedir:

«Geri kalmış ülkelerde genellikle gençlik kitlesi her zaman özgürlüğün, hakkın, sosyal devletin savunmasını yapmış ve gerçek demokrasinin yerleşmesi için savaşmıştır.

«Türk gençliği de bütün çıkarları reddederek ulusçu ve Atatürkçü bilinçle yalnızca ülkemizin ve toplumumuzun çağ içi değerlerle yükselmesi, yoksulluktan kurtulması, iç ve dış sömürünün ülkemizden atılması için mücadele etmektedir.

«Bu sese, bu bilinçli isteğe göz yuman, kulak tıkayan siyasal iktidarlar, sorunları çözmekten kaçan hükûmetler, her zaman gençlikle bağlarını koparırlar ve sonunda da dalalete düşerler.» (Ulus gazetesi, 22 Mart 1970)

Devrimci olan, bütün gelişmelerin mirasçısı olan bir hareket, her gelişmenin, toplumdaki her ileri kıpırdanışın teşvikçisi ve dostu olmalıdır. Biz, düşmanlarımızı yenmek için, her ileri kıpırdanışı ve yönetimi son katresine kadar değerlendirmekle sorumluyuz. Biz sınıf düşmanımız dışındaki güçlere doğru hedefler gösteremez, mücadele içinde doğruları kabul ettiremezsek, onlar kaypak ve bozguncu bir tutuma girerler. Bocalayan, yalpalayan daima proletaryanın müttefikleridir. Proleter devrimci hareket müttefikleriyle beraber yalpalamaz, onlar yalpalayınca ittifaklara sırt çevirmez.

İttifakları sağlamlaştıralım, harekete geçme anında kararlı ve tereddütsüz olalım!

Bugün, bütün sınıflar, bütün örgütler içinde çalışmak, kabuğa çekilme eğilimlerinden arınarak, ittifaklara yönelmek durumundayız. Her türlü sekter tavır, en sonunda yılgınlık ve pasifizme ve küçük burjuvaziye sığınmaya yol açar. Güçbirliği bozguncusu sekter tutumlarla, «hareket etmeyelim, faşizm gelir» görüşünün daima kol kola yürümesi tesadüf değildir. Kim ki, güçbirliği politikasını ihmal ederek, hareket yapmaya çalışır, o her zaman tecrit olmak, baskılar altında ezilmek korkusu içinde olacaktır. O, her zaman hareket etmek gerektiği anda tereddütlü ve korkak davranacaktır. Güçbirliği politikası uygulamada usta olmayan her örgüt, baskıların artması karşısında yelkenleri suya indirmeye, yılgınlığa düşüp dağılmaya ve kitlesini yönetemez duruma düşmeye mahkûmdur. Ve o zaman kabahatı düşmana ve onun baskılarına yüklememek için, bugünden derlenip toplanmaya ve demokratik ittifaklar kurmaya çalışmalıyız. Demokratik güçbirliği hareketleri içinde kitleleri devrimci mücadeleye sokabilir ve proletarya hareketinin bağımsızlığını sonuna kadar koruyarak önderliğimizi kitlelere kabul ettirebiliriz.

İşbirlikçi güçler, içinde derin zaaflar taşıyan kof bir saldırıya girişti.

Biz, içimize kapanmayıp, bütün demokratik güçleri birleştirerek, bu saldı-

rıyı dağıtacağız. Bizim baskılara karşı silâhımız, devrimci güçbirliğidir, demokratik ittifaklardır. Mevcut kadrolarla savunma çareleri aramakla yetinmek, ittifaklardan ve yığınlardan kopmak, diğer ilerici ve demokratik güçleri harekete geçirme çabalarını ihmal etmek, tutarsız gördüğümüz ileri unsurları hain ilân etmek (ki, proletarya hareketi dışında bütün ileri unsurlar anti-emperyalist mücadelede tutarsızdır), bütün bunlar kadrolarımızı, daha şiddetli baskılar karşısında yılgınlığa götürür.

Çetin tecrübelerden geçmiş bir proleter devrimcisinin belirttiği gibi, «işçi sınıfı davası için mücadele edenler, halkın içinde sütün içindeki yağ gibi erimelidirler.» Halktan kopmak, sütün içinde yağ olmak yerine, üzerinde kaymak bağlamak, yani halktan kopuk şekillenmek hâkim sınıfların baskısı karşısında dağılmamız sonucunu doğurur.

Anti-emperyalist mücadelenin şiddetlendiği, hâkim sınıfların baskıları her geçen gün daha fazla artırdıkları bir gelişme içinde, devrimci örgütleri canlandırmalıyız. Emperyalizmin hurdaya çıkarmak istediği TİP'e hayatiyet kazandırmalıyız. Devrimci Gençlik Federasyonunun, bütün ileri örgüt ve gruplarla bağ kurması için çalışmalıyız. Devrimci güçbirliğini, eski tecrübelerden ders alarak, yeniden ve daha güçlü olarak örgütlemeliyiz. Bütün ilerici sendikaları, işçi ve köylü derneklerini, gençlik ve aydın örgütlerini, devrimci yayın organlarını ortak çalışma içinde devrimci cephede toplamalıyız. Ancak devrimci güçbirliği anlayışı içinde, kararlı bir mücadele yürütebilir ve harekete geçmek gerektiği anda tereddütsüz yürürüz. Toplumdaki diğer demokratik güçlerle sağlam bağlar kurmayan bir hareket, kararsız ve tereddütlü olmaya, baskıların şiddetlenmesi karşısında yılgınlığa kapılmaya ve pasifizme düşmeye mahkûmdur.

Dağınıklığı yenmek, mücadelemizi güçlendirmek için, bütün örgüt ve gruplarla ortak çalışmalara girelim!

Devrimci güçbirliğini canlandırmak için vargücümüzle çalışalım!

Ortak çalışmalar içinde doğru devrimci ilkeleri saflara ve mücadeleye hâkim kılalım!

Aybar - Aren Oportünizmini Yenmeliyiz

Aybar-Aren oportünizminin baştan beri süregelen çabaları, TİP'i toplumumuzdaki devrimci mücadelenin dışında bir örgüt durumuna düşürmüştür. Yurdun dört bir yanına dağılmış olan TİP örgütlerindeki devrimciler, merkezden yönetilen bir devrimci savaşın parçaları olarak kendilerine verilmiş görevleri yapma durumunda değildirler. Zaman zaman, orada burada, kendi mahallî imkânlarıyla ve tamamen kendi girişkenlikleriyle emperyalizme ve yerli ortaklarına karşı mücadelede yer tutmaya çalışan TİP'li gruplar görülmektedir.

TİP'in bu battal durumu, mücadelenin kenarında, zahmet çekmeden ve tehdit altında olmadan «devrimcilik» yapmak isteyen pasifist unsurların işine gelebilir. TİP içinde ideolojik mücadelenin zahmetinden kaçmak, oportünizme karşı kolay yollarla sözde bir mücadele yürütmek peşinde olduğunu gördüğümüz «ilkesiz birlik cephesi»nin başındakiler tarafından olumlu karşılanabilir.

Ama, TİP'i emperyalizme hediye etmek, onun TİP'i hurdaya çıkarma planlarına boyun eğmek anlamına gelen böyle bir tutum, proleter devrimcilerinin tavrı olamaz. TİP'in merkez yönetim kademelerinde toplanmış olan oportünistleri olduğu kadar, TİP'in ilerici yanını, örgüt olarak anti-emperyalist şiarların kitlelere yayılmasındaki katkılarını da

gören proleter devrimcileri için, TİP'in bugünkü battal durumu sevinilecek bir durum değildir.

Proleter devrimci tutum, TİP'in devrimci mücadelenin dışında kalmasına cephe almayı. TİP'i en kısa zamanda devrimci mücadelenin silâhlarından biri düzeyine yükseltmeyi emreder.

Türk Solu olsun, **Aydınlık** (1-14. sayılar arasında) ve **Proleter Devrimci Aydınlık** olsun, TİP yönetimine çöreklenen Aybar-Aren oportünizmini, saflardaki bilinç yetersizliğini, parti üyelerinin sınıf yapısını birçok defalar ayrıntılarıyla incelemiştir. Aybar-Aren oportünizminin yılgın ve teslimiyetçi yüzünü birçok defalar teşhir etmiştir. Gerçekte, bu tahlillere eklenecek yeni birşey yoktur. Öte yandan devrimci yayın organlarımız TİP'in anti-emperyalist mücadeleye katkısını ve örgüt olarak taşıdığı imkânları da daima belirtmişlerdir.

Ama TİP'i emperyalizme hediye etme, onun TİP'i hurdaya çıkarma planlarına boyun eğme sonucunu veren TİP'e karşı olumsuz ve TİP gerçeğinin gereğince kavranmamasından doğan tutumların zaman zaman saflarımızda boygöstermesi, bazı çevrelerin artık TİP'in bir işe yaramıyacağı, onsuz da işlerin pekâlâ yürütülebildiği şeklindeki görüşleri, kimilerinin TİP yöneticilerinin oportünizmini teşhir edecek yerde onlarla kişisel rekabete girmelerinden doğan TİP'e karşı sekter davranışları, bu gerçeğin iyi kavranıldığından şüphe etmemize yol açmaktadır. TİP içinde yürütülen proleter devrimci mücadelenin hedefleri ve usulleri konusunda «millî demokratik devrim» görüşüne bağlı olduklarını ileri süren bir kısım çevrelerin son zamanlarda açığa çıkan ve davranışlarla belgelenen görüş ve tutumları da bu şüpheyi güçlendirmektedir. Bu çevrelerin, bu görüş ve tutumları, bazı tahlilleri TİP gerçeğini devrimci bir biçimde kavramadıklarını düşündürmektedir. Aybar-Aren oportünizmine karşı nasıl amansız bir mücadele yürüttüysek, proleter devrimci hareketimizin gelişme olanaklarını zayıflatan sonuçları yüzünden TİP'e ilişkin her türlü yanlış görüş ve tutumları eleştirmek de bir görevdir. TİP gerçeğinin saflarımızda doğru ve devrimci bir biçimde kavranması, TİP'in yalnız oportünist yönetici klikler tarafından temsil edilen olumsuz yönünü gören tek yanlı tahlillerin saflarımızda mahkûm edilmesi, TİP konusundaki proleter devrimci politikanın egemen olması için gereklidir.

Unutmamalıdır ki, TİP denildiğinde akla yalnız Aybar-Aren oportünizmi gelmez. TİP'in bir de anti-emperyalist ve demokratik bilincin yayılmasına katkısı bulunan ilerici bir yanı vardır. Ayrık otu gibi TİP'e musallat olan oportünizmi temizleyemediğimiz için, TİP'i ve onun içindeki devrimci birikimi çöp sepetine atamayız.

TİP'i hurdaya çıkarma planlarını bozalım!

Davranışımız gerçekte TİP'i oportünizmin mâbedinde kurban etme sonucunu veriyorsa, emperyalizmin ve yerli ortaklarının TİP'i hurdaya çıkarma planlarına yardımcı oluyoruz demektir. Kitle olarak TİP üyelerinin eylem içinde devrimci bilinçlerinin geliştirilmesi gerektiği açıktır. Ancak bu yöndeki çabalarımızın henüz her yerde başarıya ulaşmamış olması, henüz bir kısım TİP örgütlerinde Aybar-Aren oportünizminin hâkim olması kimseyi TİP içinde devrimci mücadeleye sırt çevirmekte haklı çıkaramaz.

Nihayet, TİP'in örgüt olarak proleter devrimci mücadelemize sağladığı imkânların önemi de unutulmamalıdır. Devrimci bir yönetime kavuşturduğumuz zaman TİP, devrimci mücadelemizin güçlü bir silâhı olacaktır.

Bu nedenlerle TİP içinde meydanı oportünizme bırakmamak, proleter dev-

rıyı dağıtacağız. Bizim baskılara karşı silâhımız, devrimci güçbirliğidir, demokratik ittifaklardır. Mevcut kadrolarla savunma çareleri aramakla yetinmek, ittifaklardan ve yığınlardan kopmak, diğer ilerici ve demokratik güçleri harekete geçirme çabalarını ihmal etmek, tutarsız gördüğümüz ileri unsurları hain ilân etmek (ki, proletarya hareketi dışında bütün ileri unsurlar anti-emperyalist mücadelede tutarsızdır), bütün bunlar kadrolarımızı, daha şiddetli baskılar karşısında yılgınlığa götürür.

Çetin tecrübelerden geçmiş bir proleter devrimcisinin belirttiği gibi, «işçi sınıfı davası için mücadele edenler, halkın içinde sütün içindeki yağ gibi erimelidirler.» Halktan kopmak, sütün içinde yağ olmak yerine, üzerinde kaymak bağlamak, yani halktan kopuk şekillenmek hâkim sınıfların baskısı karşısında dağılmamız sonucunu doğurur.

Anti-emperyalist mücadelenin şiddetlendiği, hâkim sınıfların baskıları her geçen gün daha fazla artırdıkları bir gelişme içinde, devrimci örgütleri canlandırmalıyız. Emperyalizmin hurdaya çıkarmak istediği TİP'e hayatiyet kazandırmalıyız. Devrimci Gençlik Federasyonunun, bütün ileri örgüt ve gruplarla bağ kurması için çalışmalıyız. Devrimci güçbirliğini, eski tecrübelerden ders alarak, yeniden ve daha güçlü olarak örgütlemeliyiz. Bütün ilerici sendikaları, işçi ve köylü derneklerini, gençlik ve aydın örgütlerini, devrimci yayın organlarını ortak çalışma içinde devrimci cephede toplamalıyız. Ancak devrimci güçbirliği anlayışı içinde, kararlı bir mücadele yürütebilir ve harekete geçmek gerektiği anda tereddütsüz yürürüz. Toplumdaki diğer demokratik güçlerle sağlam bağlar kurmayan bir hareket, kararsız ve tereddütlü olmaya, baskıların şiddetlenmesi karşısında yılgınlığa kapılmaya ve pasifizme düşmeye mahkûmdur.

Dağınıklığı yenmek, mücadelemizi güçlendirmek için, bütün örgüt ve gruplarla ortak çalışmalara girelim!

Devrimci güçbirliğini canlandırmak için vargücümüzle çalışalım!

Ortak çalışmalar içinde doğru devrimci ilkeleri saflara ve mücadeleye hâkim kılalım!

Aybar - Aren Oportünizmini Yenmeliyiz

Aybar-Aren oportünizminin baştan beri süregelen çabaları, TİP'i toplumumuzdaki devrimci mücadelenin dışında bir örgüt durumuna düşürmüştür. Yurdun dört bir yanına dağılmış olan TİP örgütlerindeki devrimciler, merkezden yönetilen bir devrimci savaşın parçaları olarak kendilerine verilmiş görevleri yapma durumunda değildirler. Zaman zaman, orada burada, kendi mahallî imkânlarıyla ve tamamen kendi girişkenlikleriyle emperyalizme ve yerli ortaklarına karşı mücadelede yer tutmaya çalışan TİP'li gruplar görülmektedir.

TİP'in bu battal durumu, mücadelenin kenarında, zahmet çekmeden ve tehdit altında olmadan «devrimcilik» yapmak isteyen pasifist unsurların işine gelebilir. TİP içinde ideolojik mücadelenin zahmetinden kaçmak, oportünizme karşı kolay yollarla sözde bir mücadele yürütmek peşinde olduğunu gördüğümüz «ilkesiz birlik cephesi»nin başındakiler tarafından olumlu karşılanabilir.

Ama, TİP'i emperyalizme hediye etmek, onun TİP'i hurdaya çıkarma planlarına boyun eğmek anlamına gelen böyle bir tutum, proleter devrimcilerinin tavrı olamaz. TİP'in merkez yönetim kademelerinde toplanmış olan oportünistleri olduğu kadar, TİP'in ilerici yanını, örgüt olarak anti-emperyalist şiarların kitlelere yayılmasındaki katkılarını da

gören proleter devrimcileri için, TİP'in bugünkü battal durumu sevinilecek bir durum değildir.

Proleter devrimci tutum, TİP'in devrimci mücadelenin dışında kalmasına cephe almayı. TİP'i en kısa zamanda devrimci mücadelenin silâhlarından biri düzeyine yükseltmeyi emreder.

Türk Solu olsun, **Aydınlık** (1-14. sayılar arasında) ve **Proleter Devrimci Aydınlık** olsun, TİP yönetimine çöreklenen Aybar-Aren oportünizmini, saflardaki bilinç yetersizliğini, parti üyelerinin sınıf yapısını birçok defalar ayrıntılarıyla incelemiştir. Aybar-Aren oportünizminin yılgın ve teslimiyetçi yüzünü birçok defalar teşhir etmiştir. Gerçekte, bu tahlillere eklenecek yeni birşey yoktur. Öte yandan devrimci yayın organlarımız TİP'in anti-emperyalist mücadeleye katkısını ve örgüt olarak taşıdığı imkânları da daima belirtmişlerdir.

Ama TİP'i emperyalizme hediye etme, onun TİP'i hurdaya çıkarma planlarına boyun eğme sonucunu veren TİP'e karşı olumsuz ve TİP gerçeğinin gereğince kavranmamasından doğan tutumların zaman zaman saflarımızda boygöstermesi, bazı çevrelerin artık TİP'in bir işe yaramıyacağı, onsuz da işlerin pekâlâ yürütülebildiği şeklindeki görüşleri, kimilerinin TİP yöneticilerinin oportünizmini teşhir edecek yerde onlarla kişisel rekabete girmelerinden doğan TİP'e karşı sekter davranışları, bu gerçeğin iyi kavranıldığından şüphe etmemize yol açmaktadır. TİP içinde yürütülen proleter devrimci mücadelenin hedefleri ve usulleri konusunda «millî demokratik devrim» görüşüne bağlı olduklarını ileri süren bir kısım çevrelerin son zamanlarda açığa çıkan ve davranışlarla belgelenen görüş ve tutumları da bu şüpheyi güçlendirmektedir. Bu çevrelerin, bu görüş ve tutumları, bazı tahlilleri TİP gerçeğini devrimci bir biçimde kavramadıklarını düşündürmektedir. Aybar-Aren oportünizmine karşı nasıl amansız bir mücadele yürüttüysek, proleter devrimci hareketimizin gelişme olanaklarını zayıflatan sonuçları yüzünden TİP'e ilişkin her türlü yanlış görüş ve tutumları eleştirmek de bir görevdir. TİP gerçeğinin saflarımızda doğru ve devrimci bir biçimde kavranması, TİP'in yalnız oportünist yönetici klikler tarafından temsil edilen olumsuz yönünü gören tek yanlı tahlillerin saflarımızda mahkûm edilmesi, TİP konusundaki proleter devrimci politikanın egemen olması için gereklidir.

Unutmamalıdır ki, TİP denildiğinde akla yalnız Aybar-Aren oportünizmi gelmez. TİP'in bir de anti-emperyalist ve demokratik bilincin yayılmasına katkısı bulunan ilerici bir yanı vardır. Ayrık otu gibi TİP'e musallat olan oportünizmi temizleyemediğimiz için, TİP'i ve onun içindeki devrimci birikimi çöp sepetine atamayız.

TİP'i hurdaya çıkarma planlarını bozalım!

Davranışımız gerçekte TİP'i oportünizmin mâbedinde kurban etme sonucunu veriyorsa, emperyalizmin ve yerli ortaklarının TİP'i hurdaya çıkarma planlarına yardımcı oluyoruz demektir. Kitle olarak TİP üyelerinin eylem içinde devrimci bilinçlerinin geliştirilmesi gerektiği açıktır. Ancak bu yöndeki çabalarımızın henüz her yerde başarıya ulaşmamış olması, henüz bir kısım TİP örgütlerinde Aybar-Aren oportünizminin hâkim olması kimseyi TİP içinde devrimci mücadeleye sırt çevirmekte haklı çıkaramaz.

Nihayet, TİP'in örgüt olarak proleter devrimci mücadelemize sağladığı imkânların önemi de unutulmamalıdır. Devrimci bir yönetime kavuşturduğumuz zaman TİP, devrimci mücadelemizin güçlü bir silâhı olacaktır.

Bu nedenlerle TİP içinde meydanı oportünizme bırakmamak, proleter dev-

rimci mücadeleyi hızlandırmak, bir yandan ideolojik mücadeleyle kendimizin ve diğer TİP'li üyelerin politik bilinç düzeylerini yükseltirken, bir yandan da TİP'i devrimci bir yönetime kavuşturacak şartları hızla oluşturmak göreviyle karşı karşıya bulunmaktayız.

TİP içindeki proleter devrimci mücadele önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Ankara, İstanbul gibi büyük ve önemli merkezlerde devrimciler TİP örgütlerinin çoğunda yönetime gelmişlerdir. Taşrada devrimci uyanış TİP örgütlerini hızla kavramaktadır. Henüz sıkı bağlar kuramadığımız illerden bile mücadelemizin yankıları gelmektedir. Bunlar, TİP'in devrimci bir yönetime kavuşturulması, devrimci hareketimizin güçlü bir silâhı haline getirilmesi olanaklarının gelişmekte olduğunun işaretleridir. Proleter devrimcilerinin yıllarca süren çetin mücadelelerinin eseri olan bu devrimci kazançları israf etmek değil, yeni devrimci kazançlar için değerlendirmek görevimizdir.

Oysa, son zamanlarda, TİP'in daha uzun süre Aybar-Aren oportünizminin at koşturacağı bir alan olarak kalmasına yol açmak istidadını taşıyan, emperyalizmin TİP'i körletme planlarını kolaylaştırabilecek, yanlış davranışların ortaya çıktığı bir gerçektir. İlkesiz birlik cephesinin başında bulunanlar böyle yanlış bir yola sapmış bulunmaktadırlar. Bunlar Aybar-Aren oportünizmine karşı mücadelenin sona erdiği, Aybar-Aren-Boran'ın görüşlerinin artık belini bir daha doğrultamıyacağı gibi yanlış bir görüşe sahiptirler. Aybar-Aren oportünizminin saflarda yaptığı tahribatı görmezden gelmektedirler ve Aybar-Aren oportünizmine karşı mücadeleyi savsaklamaktadırlar. Aybar-Aren oportünizminin millî cephe politikasına ilişkin sol sekter tutumunun, saflarında geniş ölçüde yankılar bulduğu ilkesiz birlik cephesinin bu tutumu bizi şaşırtmamaktadır. İlkesiz birlik cephesinin başında bulunanlar unutmamalıdırlar ki, Aybar-Aren oportünizminin bugünkü durumu konusunda yaydıkları görüşler, ayrık otu gibi arsız olan ve güçlenmek için fırsat kollayan oportünizmi sevindirmekten başka sonuç vermemektedir. İlkesiz birlik cephesinin başında bulunanlar, kısa vadeli kişi ve grup çıkarları için, Aybar-Aren oportünizminin yedek kuvveti durumuna düşmekten sakınmalıdırlar. Bu cephede yer alan militanlar başlarındakilerin Aybar-Aren oportünizmine karşı mütareke sonucunu verebilecek yanlış görüş ve tahlillerine karşı uyanık olmalıdırlar.

Görülmektedir ki, ilkesiz birlik cephesinin başındakiler, TİP içindeki mücadelede, proleter devrimcilerini baş hedef olarak almak eğilimindedir. Hattâ Aybar-Aren oportünizmi, kendi ifadeleriyle kendilerine daha yakındır.

İlkesiz birlik cephesinin başındakiler, TİP İstanbul örgütünde proleter devrimci mücadeleyi yürüten komitenin ahenkli çalışmasını baltalamışlar, söz geçirebildikleri birkaç arkadaşı bu komiteden ayırmışlardır. TİP'te devrimci mücadeleyi Türkiye çapında merkezîleştirmek için ilk görevleri yerine getirecek bir komitenin kuruluş hazırlıkları sırasında bu cephenin önde gelenleri bölücülüklerini bir daha belgelemişlerdir. Bu komiteyi birlikte kurma teklifi reddedilmiştir. Red gerekçeleri, böyle bir komitenin asla çalışamıyacağıdır. Gerçekte bu, TİP'te devrimci mücadeleyi terketmek anlamına gelir.

Açık ideolojik mücadeleyle doğru ilkeleri hâkim kılalım!

Proleter devrimcileri Aybar-Aren oportünizmine karşı şiddetli bir ideolojik mücadele yürütmüşlerdir. Bu mücadele sayesinde saflarımıza birçok yeni arkadaşlar kazanılmıştır. Oportünizmin etkileri önemli ölçüde yıkılmıştır. Bundan böyle de mücadele devam edecektir. Hem de daha şiddetli bir şekilde.

TİP içindeki bu ideolojik mücadele sayesinde proleter devrimci hareketimiz önemli ölçüde gelişmiştir. Ancak birçokları, bu ideolojik mücadeleyi küçümsemişlerdir. Zaman zaman yaftalara ve karalamalara dayanan mücadele yolunu seçmişlerdir. Bu ise partililerin görüşlerinde önemli bir değişiklik yapmamış, gerçeğin kavranmasına yardım etmemiştir. Bu yanlış bir tutumdu, rekabetçi bir tutumdu. Doğrusu şudur: Oportünizmi açığa çıkarmak ve ideolojik mücadeleyle ve doğru devrimci eylemle yıkmak. Bu basit gerçeği kavrayamayanlar, bu gün oportünizmin düştüğü hataları göremezler ve elbette birçok noktalarda oportünizmle aynı görüşleri savunurlar.

Şimdi de ilkesiz birlik cephesinin içinde bulunan ve TİP'te mücadeleye sırt çeviren birçokları bugün ayrılıkçı ve baltalayıcı bir tutum takınıyorlar. Bugüne kadar TİP'te mücadele verilirken hep kenardan seyredenlerin, hattâ onu küçümseyip, karşı çıkanların bu bağnaz tutumlarını anlamak gerekir.

Geçmişte kişisel rekabetçi bir tutumla TİP'in ilerici yanını görmeyip hareket edenler, proleter devrimci hareketin gelişmesi ve TİP'te devrimci mücadelenin başarılar kazanması karşısında tutum değiştirmişlerdir. Öyle ki bugün bilimsel sosyalizmin ilkelerinin reddettiği bir anlayışla ve esasta Aybar-Aren oportünizminin görüşlerini dile getirerek TİP için «proleteryanın öz örgütü olacaktır» demektedirler.

Bu iki görüşün çelişmesi bir yana, şimdi de, söyledikleriyle çelişen davranışlar içersindedirler. Bir yandan bütün partileri emperyalizmin işbirlikçisi ilân ediyorlar. Öte yandan TİP'i, gelecekte öz örgüt!

Proleter devrimcileri nasıl ki geçmişte, «Aybar gitti, Aybarcılık bitti» sözlerine kulak asmadan ve oportünizmin yeni kılıklarını ortaya çıkararak onlara karşı mücadele ettilerse, bugün de Aybar-Aren oportünizminin geniş ölçüde iflâs etmesine bakarak, «ideolojik mücadeleyi bırakanlara karşı uyanık olmak zorundadırlar. TİP'teki oportünizmi eskiye çıkaran bu görüşler, içlerindeki Aybar-Aren oportünizminin kalıntılarını görmüyorlar mı?

TİP'i oportünizmin yıkıcı etkisinden kurtarmak,

Bilimsel sosyalizmin ilkelerini hâkim kılmak,

Ve TİP'i devrimci bir yönetime kavuşturarak, halkımızın millî demokratik devrimci mücadelesine önemli katkılarda bulunmasını sağlamak için olanca gücümüzle çalışalım.

Bu mücadeleyi baltalayıcı her davranışı, Aybar-Aren oportünizminin yedek kuvveti olarak tanıyalım ve onunla da mücadele edelim. Oportünizmin kalıntılarına karşı mücadelede gevşeklik göstermeyelim.

Bütün parti üyelerinin, yanlışlara karşı mücadelede doğruları kavraması için, olanca gücümüzle çalışalım. Açık ideolojik mücadeleyi esas kılalım. Bu yolda her ayrılıkçı, baltalayıcı tutum eninde sonunda yokolacaktır. TİP'te mücadelemizi rekabet için değil, bilimsel sosyalizmin hâkim olması için verelim. Pazarlıklarla değil, açık ideolojik mücadeleyle kadroların yetişmesi için çalışalım. Gelişmenin biricik doğru yolu budur. Bu doğru yol, proleter devrimcilerini güçlendirecek ve aynı zamanda saflarımızın arılığını sağlayacaktır.

TÜSTAV

Türkiye Ekonomisinin Temel Meselesi

Emperyalizme bağımlı ekonomiler ve işçi sınıfı önderliğinde millî demokratik devrim

Emperyalizme bağımlı ve içinde feodal ve yarı-feodal kalıntıları barındıran «azgelişmiş» bir kapitalizmin hüküm sürdüğü bir ülkede temel ekonomik mesele nedir? Emperyalizmin hâkimiyeti ve o ülkeye **kendi** ihtiyaçlarına cevap verecek bir yapıyı aşılamış olması, sömürülen ülkede üretim güçlerinin gelişmesinin kısıtlanması, sınırlı tutulması demektir. Gözlemler bize gösteriyor ki, emperyalizme bağımlılığın ve ekonominin yapısının Türkiye halkının değil ve fakat emperyalizmin ihtiyaçlarına cevap verir hâle getirilmiş olmasının **bir sonucu, üretimi hızla yüksek düzeylere çıkarmak için gerekli olan fabrika, makina vb. gibi her türlü üretim donatımının kıtlığıdır.** Bu, Türkiye'de şu anda mevcut üretim donatımının, tam kapasiteyle çalıştırılabilse bile, çalışacak durumda olan işgücünün tamamını çalıştırmaya yetmemesi demektir. Ülkemizde kendini zaman zaman keskin buhranlar, zaman zaman da müzmin aksaklıklar şeklinde belli eden temel ekonomik bozukluk budur.

Bu bozukluğu gidermenin tek yolu, ülkemizdeki üretim donatımını ve genellikle üretici güçleri sür'atle geliştirici bir politika uygulamaktır. Emperyalizmin işbirlikçisi yerli hâkim sınıfların iktidarı, böyle bir politika uygulayabilir mi? Emperyalizmin bir ülkeyi hâkimiyeti altına almaktaki gayesi, o ülkeyi sömürmektir. Emperyalizmin sömürdüğü ülkenin ekonomisinin serbestçe gelişmesi, üretici güçlerin ve üretim kapasitesinin yüksek seviyelere varması ise, emperyalizmin bu amacına aykırıdır. Onun için, emperyalizmin işbirlikçisi siyasî iktidar, böyle bir politikayı ne uygulamak ister ne de «istese bile» uygulayabilir. Türkiye'nin üretim kapasitesinin işbirlikçi niteliği ve sınıfî niteliği ortada olan bir iktidar tarafından sür'atle geliştirilememesinin ise iki yönü vardır: 1) siyasî imkânsızlık (emperyalizm buna izin vermez); 2) ekonomik imkânsızlık (ekonomik kuruluşun bugünkü genel çerçevesi içinde bu yolda bir politika imkânsızdır; ekonominin dışa bağımlılığını kıracak ve işbirlikçi burjuvazinin **bütün** sektörlerinin ve feodal ve yarı-feodal kalıntıların hâkimiyetini tasfiye edecek tedbirler alınmadan böyle bir politika izlenmeye «çalışılsa bile» bu çaba başarılı olamaz; ekonominin kurulu işleyişi ve çarpık yapısı tarafından yozlaştırılır ve etkisiz bırakılır).

Onun için, Türkiye ekonomisini kurtarmanın tek yolu, işçi sınıfı önderliğinde ve işçi-köylü temel ittifakına dayanarak ve bu ittifak çevresinde diğer bütün millî güçleri de toplayarak Millî Demokratik Devrimi yapmaktır. İşçi sınıfı önderliğindeki bütün millî sınıfların Millî Demokratik Devrimci İktidarı altında, **ancak böyle bir iktidar altında,** üretici güçlerin ve üretim kapasitesinin sür'atle gelişmesi için gerekli temel tedbirler alınabilir ve yine gerekli «yapıcı» politika uygulanabilir. Hem «yıkıcı», hem de «yapıcı» yönleri tam bir Millî-Demokratik kuruluş politikası, ancak proletaryanın önderliğinde geliştirilebilir. Çünkü ancak proletaryanın önderliğindeki işçi-köylü ittifakı, hem proletaryanın bilimsel devrim teorisi, derine inen tahlili ve kapsamlı uzak-görüsü, hem de proletaryanın «devrimci dört başı mamurluğa sahip» çalışma tarzı ile mücehhezdir. Devrimci iktidar altında Türkiye ekonomisinin «baştan kurulması» hem bilimsel sosyalizmin ışığında bir planlama, hem de hal-

kın içine derin kökler salmış geniş, bilinçli ve disiplinli kadroların işidir. Devrimci kadroların kitlelerin günlük hayatı içindeki pratiği, bilimsel sosyalizmin ilkeleri ışığında hazırlanmış bir plan olmazsa, hedefsiz kalır ve rastgele olur. Beri yandan, bir plan ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun, halkın içine kök salmış ve günlük pratikte önderlik yapabilen kadrolar olmazsa, büyük ölçüde kâğıt üzerinde kalır. Her iki unsurun da varlığının garantisi, temel ittifak olan işçi-köylü ittifakının proletaryanın önderliğinde olması, proletaryanın devrimci bilimiyle ve proleter devrimci çalışma tarzıyla silâhlanmış, kitle çizgisini ve kitle çalışmasını doğru kavramış, kitlelerle derin ve kopmaz bağlara sahip proletarya örgütünün, devrimin önünde yürümesi, devrimi yönetmesidir.

Küçük burjuva devrimcilerinin girişecekleri ileri atılımlarda, ekonomik kuruluşun sağlanmasının bu iki unsuru da eksik kalacaktır. Çünkü küçük burjuva devrimcileri ne bilimsel sosyalizmi derinlemesine kavramışlardır, ne de çalışma tarzları «politik çalışmaya ve kitlelerle ağırlık veren, devrimci dört başı mamurluğa sahip» proleter devrimci çalışma tarzıdır. Bu yüzden kadrolarının pratiği de çok eksik ve yetersiz kalır. Bu nedenle, günümüzde küçük burjuva devrimcilerinin ileri atılımları gitgide güçleşmekte, böyle siyasî atılımlar yapılsa bile, ekonomik uygulama alanında yetersiz ve eksik kalan bazı genel ilerici girişimlerden öteye gidilememekte, pratikteki eksiklikler ve başarısızlık kısa zamanda tekrar emperyalizmin ağına düşülmesi sonucunu vermektedir.

Küçük burjuva devrimcileri bilimsel sosyalizmin genel ilkelerine, proleter devrimci uygulama ve tecrübelere ve proleter devrimci çalışma tarzına bir ölçüde yaklaşarak, bu eksiklik ve yetersizliklerini bir ölçüde giderebilirler, ama hiç bir zaman proletarya önderliğinin başaracağı şeyleri tam olarak başaramazlar. Bu nedenle, küçük burjuva devrimcilerinin ilerici atılımlarının objektif nitelikleri, hiç bir zaman proletarya önderliğinde bir Millî Demokratik Devrimin objektif niteliğiyle aynı olamaz. Bilimsel, teorik, ideolojik cihazlanmaları, çalışma tarzı ve kadro anlayışları, buna engeldir.

İşbirlikçi iktidarın ekonomik politikası

Emperyalizmin işbirlikçisi ve yerli hâkim sınıfların temsilcisi siyasî iktidar ise, bütün bunların ötesinde, ekonomik kuruluşun genel çerçevesini düzeltmek ve üretim kapasitesini sür'atle geliştirici bir politika izlemekle hiç, ama hiç uğraşmamaktadır. Emperyalizmin işbirlikçisi iktidarın ekonomik politikası, gelişmiş kapitalist-emperyalist ülkelerin «tekelci kapitalizmin işleyişini düzenleyici» tedbir ve politikalarından esinlenen, devşirme bir politikadır; müzmin belirtilerinin altında derin yapısal bozukluklar yatan hastalıkları, kısa vâdeli maliye ve para politikası oyunlarıyla «iyileştirme» politikasıdır. Bu aslında hiç bir şeyi «iyileştirmemekte», ve ancak ve ancak hastalığın belirtilerini biraz olsun örtbas etmeye, daha önemlisi, hastalığın büyük yükünü mümkün olduğu kadar hâkim sınıflardan uzak sınıf ve kesimlere, hem hâkim sınıflar içinde Amerikan emperyalizmiyle doğrudan doğruya bağı olmayan kesimlere, hem de özellikle geniş emekçi kitlelerine yüklemeye yönelmektedir. İşbirlikçi burjuvazinin ve feodal ve yarı-feodal kalıntıların siyasî iktidarından da başka türlüsü beklenemez.

Bugünkü, emperyalizme politik, ekonomik, askerî, kültürel bağımlılık koşulları içinde, üretici güçleri ve üretim kapasitesini hızla arttırıcı bir politikanın ekonomik imkânsızlığı üzerinde durmak gerekir.

Üretici güçleri geliştirici ve üretim

kapasitesini arttırıcı tedbirlerin en başında şu gelir: üretim malları üretimine yapılan yatırımları (fabrika, makina ve diğer üretim donatımı) hızla arttırmak. Bilindiği gibi, burjuva demokratik devriminin yapılmış olduğu ve millî bir kapitalizmin hızla geliştiği ülkelerde bile, bu tip yatırımların devamlı sürdürülmesi karşısında şu engel vardır: Sosyal niteliği gitgide artan üretimin, hâlâ sosyal ihtiyaçlara göre değil, ve fakat kâr amacıyla yapılıyor olması... Sermaye birikimi, toplumun üretim kapasitesini geniş kitlelerin tüketim kapasitesinin üzerine çıkardığından, üretim kapasitesinin devamlı genişletilmesi bir noktadan sonra kârlı olmaktan çıkar; üretim malları üretiminin kârlılığı düşer. Bu alana yapılan yatırımların kısılması, gelişmiş kapitalist toplumda **devamlı** bir şekilde, yatırılmayan bir sermaye fazlasını doğurduğu ve bu sermaye fazlasını kârlı şekilde kullanmak için tekelci kapitalizmi dış yatırımlara ve askerî harcamalara yönelttiği gibi, daha kısa vâdede sık sık yeniden-üretim krizlerine yol açar. Gelişmiş kapitalizmde üretici güçlerin ve üretim kapasitesinin gelişmesi kitlelerin geniş ihtiyaçlarının karşılanabilmesi imkânını doğurduğu halde, üretimin hâlâ kâr amacıyla yapılıyor olması, hem geniş israfa, insanî ihtiyaçlara cevap vermeyen üretime hem de üretici güçlerin ve üretim kapasitesinin gelişmesinin sınırlanmasına, yavaşlatılmasına yol açar. Görülüyor ki, gelişmiş kapitalizmde bile üretici güçlerin devamlı gelişmesini sağlayıcı bir politika uygulamak mümkün değildir; gelişmiş kapitalizmin bu çelişkisinin yol açtığı devrimci adım, sosyalizmdir.

Emperyalizm tarafından, gelişmiş tekelci kapitalizm tarafından sömürülen «azgelişmiş kapitalist» ülkeler için durum daha da kötüdür. Bu ekonomiler kapitalist üretimin genel kanuniyetlerine (bu açıdan özellikle azalan kâr haddi kanununa ve yeniden-üretim krizlerine) tâbi oldukları gibi, aynı zamanda tekelci-emperyalist sermayenin sömürü ve yatırım alanlarıdır da. Gelişmiş tekelci kapitalizmin sermaye fazlasını bu ülkelere akıtıyor olması, iç pazarın yabancı sermayenin kontrolünde bulunması yerli sermayenin yatırım alanlarını bir kat daha daraltır. Üretim malları üretimine yatırım yapmanın karşısına, bir kat daha büyük engeller çıkar. İşbirlikçi burjuvazi ve burjuvazinin dünya kapitalizmine dolaylı olarak bağlanmış kesimleri, hiç bir zaman üretim kapasitesini hızla geliştirici yatırımları sistemli ve sürekli olarak yapamazlar.

Ama bir an için diyelim ki kapitalistlerin yapamadığına devlet bulup buluşturup yardımcı oldu ve bir süre için bu nitelikte yatırımlar yapıldı. Güçlük burada da bitmez.

Çünkü böyle bir ekonominin bir diğer temel sakatlığı da şudur. Mevcut üretim tarzı, özellikle teknolojik düzey ve tarımsal işletmelerin niteliği, tüketim mallarını ve bunların arasında özellikle yiyecek maddelerini arttırma olanağını son derece kısıtlamıştır. Üretim malları üretimine yapılan yatırımların bir yolu bulunup bir süre için arttırılması, çalışanların sayısının da artmasına yol açar. Bu takdirde toplam ücret miktarı artacak, artan toplam ücret miktarının baskısı altında ise, miktarı ve arttırılma olanağı sınırlı olan tüketim maddelerinin fiyatları yükselecektir. Bu, azgelişmiş kapitalist ülkelerde sık sık görülen ve olanca ağırlığı çalışan sınıfların sırtına bindirilen enflâsyonun bir yüzüdür.

Bu enflâsyonun diğer yüzü ise şudur: Azgelişmiş kapitalist ülkelerde çalışanların sayısı arttıkça aşağı yukarı aynı ücrete daha çok iş yaptırma olanağı da artar. Yâni, işçi başına reel ücret yükselmez; düşer. Sömürü oranının bu şekilde yükselmesi, ülkenin işgücünün sırtın-

dan yatırımcıların kâr paylarına ek ve her zaman da gözle pek görülmeyen bir transferin yapılması demektir. Bu neden le emperyalizm tarafından sömürülen azgelişmiş kapitalist ülkelerde şehirlere akan bol ve ucuz işgücü, kapitalistlere aşırı kârlar sağlamaları için havadan bağlanan bir ek-sömürü imkânından başka bir şey değildir.

Kısaca, emperyalizme bağımlı bir azgelişmiş kapitalist ülke halkının yararına olan tek yol olan üretim kapasitesini hızla arttırma yolu, şu noktaları içermelidir: 1) üretim malları üretimine yapılan yatırımları hızla arttırmak; 2) yiyecek ve diğer temel ihtiyaç maddeleri üretimini enflâsyonu önleyecek şekilde, üretim malları üretiminin gelişmesiyle uyumluluk içinde, dengeli bir şekilde arttırmak; 3) lüks ve gereksiz malların tüketimini mümkün olduğu kadar azaltmak ve giderek tamamen önlemek. Bütün bu tedbirler, Millî Demokratik İktidar altında sosyalizmin kuruluşunun temel ekonomik ilkesi olan «tarımı temel, sanayii ise motor (itici güç) olarak almak» ilkesinde toparlanmıştır. Bu politikanın uygulanması için gerekli olan etraflı ve kapsamlı planlama ancak ve ancak proletarya önderliğindeki Millî Demokratik İktidar tarafından gerçekleştirilebilir.

Planlamanın yapılabilmesinin ötesinde, ekonominin baştan kurulmasının ve ekoomik gelişmenin sağlanmasının ancak Millî Demokratik Devrim tarafından sağlanabilecek diğer unsurları şunlardır: Emperyalizmin ve işbirlikçi burjuvazinin hâkimiyetinin yıkılması, iç pazarın ve yatırım alanlarının sağlanması, dışarya sermaye ve kâr transferinin önlenmesi; genel olarak üretim malları ile tüketim malları, özel olarak da bütün sektörler arasında dengeli ve uyumluluk içinde yatırımların yapılması; tarımda feodal ve yarı-feodal kalıntıların ve tefeci-tüccar sermayenin tasfiyesi, gerek küçük üreticilerin birleşmesi ve gerekse doğrudan doğruya büyük üretimin getirilmesi ile elele giden hızlı teknolojik gelişme ile verimin ve üretimin arttırılması; özellikle eski hâkim sınıfların sistematik ve ağır bir şekilde vergilendirilmesi yoluyla ve diğer tedbirlerle israfın önlenmesi; geniş halk kitlelerinin politik bilincini devamlı geliştirerek onların da **hem** israf olan, **hem** burjuva alışkanlıklarına yol açtığı için politik bakımdan zararlı olan lüks tüketimden uzak tutulmaları.

Emperyalizme bağımlı «gelişme» türleri ve Türkiye

Emperyalizmin politik-ekonomik hâkimiyeti yüzünden bu çeşit planlı, dengeli ve hızlı bir gelişmeyi gerçekleştiremiyen ülkelerde ise, başlıca iki tür olay görüyoruz: Ya enflâsyonist olmayan, son derece yavaş bir «gelişme»; ya da **nisbeten** hızlı (fakat aslında gene yavaş) fakat pek şiddetli enflâsyonist baskılar içinde çalkalanan bir «gelişme».

Emperyalizm tarafından sömürülen azgelişmiş kapitalist ülkelerde emperyalizm ile işbirlikçileri arasında içeriği didik didik edilmesi gereken bir bağ vardır. Bu işbirliği, iktisadî yönüyle sırf mevcut bir «ganimetin» iki grup arasında paylaşılmasından ibaret değildir. Bu işbirliği içinde, emperyalizmin o ülkedeki sosyo-ekonomik süreçlere geniş ölçüde hâkim olarak o ülkeyi sakat ve bağımlı bir «gelişme» türüne sokması da çok önemlidir.

Bugünkü dünya koşullarında ve emperyalizmin bugün varlığı gelişme içinde, bu yöntemin gitgide ağır bastığını görüyoruz: Emperyalizm, sömürdüğü bir ülkenin varına yoğuna apar topar el koymaktan ötede, o ülkeyi sıhhatsiz ve sapık bir «gelişme» (ya da gelişmeme!) türüne mahkûm etmektedir. Emperyalizmin bir ülkede kapitalist gelişmeyi bir ölçüde sağlaması, fakat beri yandan mutlaka sınırlaması, bağımlı hâle getirmesi

ve çarpıklaştırmasından söz ederken, bunu da kastediyoruz. Azgelişmiş kapitalist ülkeler, emperyalizmin boyunduruğu altında belirli bir kapitalist gelişme yaşamaktadırlar, fakat bu kapitalist gelişme asla burjuva demokratik devriminin görevlerinin başarılmasını, yâni sosyalizmin ön şartlarının hazırlanmasını beraberinde getirmemektedir.

Türkiye'nin yakın tarihinde bu olayı açıkça görmek mümkündür. Eldeki verilerin de bize gösterdiği gibi, Türkiye'de emperyalizme bağımlı kapitalist gelişme, 1945 - 1950 döneminde bir aradan sonra yeniden başlamış, 1950 - 1960 arasında emperyalizme en yakın ve onun gerçek müttefiki unsurların işbaşına gelmesiyle daha da bir hız kazanmıştır. 1950'den önceki «çok yavaş, fakat enflâsyonist olmayan» «gelişme» türü, 1950'den sonra yerini **nisbeten** hızlı, fakat çok şiddetli enflâsyonist çalkantılara maruz bir «gelişme» türüne bırakmıştır.

Ama bu «gelişme» emperyalizme bağımlı olduğu için daima sınırlı tutulmuş ve çarpıklaştırılmış, bu yolla burjuva demokratik devriminin tarihî görevlerinin yerine getirilmesi asla söz konusu olmamıştır. Bu, yâni burjuva demokratik devriminin tarihî görevlerinin yerine getirilememesi, emperyalizm tarafından sömürülen ülkelerde kapitalizmin gelişmesinin, azgelişmiş ülkeler kapitalizminin temel niteliğidir. Bunu görmemek, herhangi bir nicesel ekonomik «gelişme»yi, kapitalist ilişkilerin bir ölçüde yaygınlaşmasını «burjuva demokratik devriminin yapılmış olduğuna» delil saymak, bizi Türkiye'de izlenecek politik strateji konusunda çok yanlış sonuçlara götürür.

Emperyalizme bağımlı ekonomimizin tarihinin ve bugününün, ekonomik kuruluş açısından devrimci mücadelemizin geleceğinde yatan görevlerin, marksist ekonomi politik ışığında incelenmesi, proleter devrimci saflardaki bütün yanlış fikirlerin yıkılmasını, tek doğru çizgi olan «işçi sınıfı önderliğinde işçi - köylü ittifakı temelinde Millî Demokratik Devrim» çizgisinin zaferini geliştirecektir.

Çin Hindi Halklarının Devrimci Fırtınası

Biz bu ittifakın bütün Doğu emekçilerini saflarında toplamasını görmeyi samimiyetle arzuluyoruz. Çünkü ancak Hint, Çin, Kore, Japon, İran, Türk işçi ve köylüleri elele verip ortak kurtuluş yolunda beraber yürüdüklerinde - ancak o zaman sömürücülere karşı kesin zafer gerçekleşecektir. Yaşasın hür Asya!

Lenin

Uzun zaman, Vietnam halkının Amerikan emperyalizmine karşı yürüttüğü millî kurtuluş mücadelesi, Çin Hindi yarımadasındaki diğer halkların aynı düşmana karşı yürüttükleri ve basında pek ön plana çıkmayan kurtuluş mücadelelerinden tecrid edilerek ele alındı. Oysa, bu bölgedeki son gelişmeler, Amerikan emperyalizminin baskı ve sömürü politikasını bölge çapında planladığını ve yürüttüğünü gösterdiği gibi, bölge halklarının kurtuluş mücadelelerinin birliğini ve gerçekte bu birliğe uygun stratejik ve taktik planlar ve yönetim biçimleriy-

le yürütüldüğünü de daha açık olarak ortaya koymaktadır. Savaş alanında ve uluslararası politika sahnesinde çarpışan güçler arasındaki dengenin, bir zaman önce, tarafları (ABD emperyalizmi ve Vietnam devrimcileri) müzakere masasında bir araya gelmeye zorlamış olmasının yarattığı sunî iyimserliğin gerçeği yansıtmadığı ve özellikle ABD emperyalizminin Vietnam halkının meşru taleplerini kabul etmeye niyeti olmadığı anlaşılmaktadır. Son gelişmeler ABD emperyalizminin bu bölgede egemenliğini kuvvete dayanarak devam ettirmek niyetini bir daha göstermektedir.

Vietnam'daki savaş alanlarında ve Paris'teki müzakerelerde bir zamandan beri görülen durgunluk ve dünyanın başka bölgelerinde hızla gelişen olaylar, emperyalizme karşı mücadelenin başka odak noktalarının, özellikle Orta Doğu'da Arap halklarının mücadelelerinin ön plana çıkmasına yol açmış bulunmaktaydı. Laos'ta Patet Lao kuvvetlerinin Küpler Ovasını işgal etmeleri ve daha sonra büyük bir Amerikan ikmal üssünü ele geçirmeleri, Kamboç'ta Prens Norodom Sihanuk'a karşı yapılan sağ darbe dikkatleri bir daha Çin Hindi yarımadasına çekmektedir.

Laos, 1962 Cenevre anlaşmalarıyla tarafsızlaştırılmış, İngiltere ile SSCB'nin ikili başkanlığında bir uluslararası kontrol komisyonuna bu anlaşmaların uygulanmasının gözetimi görevi verilmiş, yurtseverlerin de katıldığı bir karma hükûmet kurulmuş bulunmaktayken, kısa bir süre sonra, Vietnam'daki Amerikan askerî yığınağının gölgesinde durumu elverişli gören gerici güçler Patet Lao kanadının ve diğer yurtseverlerin iktidardan atılmalarıyla sonuçlanan girişimleri gerçekleştirmişlerdir. Ancak Prens Suvanavong yönetimindeki Patet Lao ve diğer yurtseverler, iktidardan ayrılmakla birlikte, Laos'un önemli bir kesiminde devrimci bir iktidar olarak varlıklarını ve mücadelelerini sürdürmüşlerdir. Patet Lao ve diğer yurtsever güçler, etnik ayrılıkları karşı-devrimci amaçlar için değerlendiren ABD emperyalizminin Meo asıllı paralı kukla askerlerine ve ABD'nin hava saldırılarına karşı kendilerini korudukları gibi, yıldan yıla yeni mevziler de kazanmışlardır. Son olarak, Batı basınının da kabul ettiği gibi, gerekli gördükleri anda bütün Laos'u ele geçirebilecek güce ulaşmışlardır.

16 Mart günü Başkan Yardımcısı Eliott Richardson, Washington'da Senato Dışişleri Komisyonu'nda, bütün Amerikan kuvvetlerinin Laos'tan geri çekilmesinin Prens Suvana Fuma'nın «tarafsız» hükûmetinin çöküşü anlamına geleceğini belirterek bu gerçeği açıkça kabul etmiştir. Bu, öyle bir «tarafsız!» hükûmettir ki, ancak ABD emperyalizminin askerî gücüne dayanarak ayakta kalabilmektedir! Laos'lu yurtseverler askerî alanda tam bir üstünlüğe sahiptirler. Küpler Ovası harekâtı sırasında ABD emperyalizminin Meo asıllı paralı askerlerinin çil yavrusu gibi dağılmaları Patet Lao'nun bu üstünlüğünü iyice perçinlemiştir. Patet Lao silâhlı kuvvetleri başkumandanı general Singapo, Küpler Ovasını yeniden ele geçirerek, geçen yıl Amerikalıların ve yerli ortaklarının savaş gayretlerinin sonucu olan kazançlarını yerle bir ettiklerini açıklamıştır.

Patet Lao'nun politik ve askerî alandaki kesin üstünlüğüne rağmen yıllardan beri bütün Laos'ta devrimci bir iktidar kurmak için genel bir harekâta girişmemesi dikkati çekmektedir. Patet Lao'nun bu davranışı, Laos'taki ulusal kurtuluş mücadelesini tek başına düşünmeyerek, bütün Çin Hindi çapındaki ulusal kurtuluş mücadeleleri içinde ele almasıyla açıklanmaktadır. Emperyalist çevrelere göre, patet Lao, başkent Vientiane'ı ve Laos'un geri kalan kısımlarını askerî harekât-

la ele geçirmek yerine, belirli stratejik noktalarda baskı yaratarak gerici iktidarı müzakerelere zorlamayı ve politik düzeyde sonuç almayı amaçlamaktadır. Üstünlüğünü daha da perçinleyecek olan belirli stratejik hedeflere karşı sınırlı ileri harekâtla ABD'yi ikili bir seçme karşısında, daha başka bir deyimle bir çıkmaz karşısında bırakmak Patet Lao'nun amacıdır. ABD, ya Laos'ta kara savaşına kendi askerleriyle katılarak ikinci bir Vietnam yaratacak, Patet Lao yurtseverlerinin katılmasıyla çoğalan devrimci güçlere karşı daha geniş bir alanda askerî gücünü dağıtmak zorunda kalacak; ya da güçlerini bir yerde odaklaştırabilmek için Vietnam ve Laos'un birinde devrimci bir iktidarın kurulmasına göz yumacaktır. Bu ikinci ihtimali ABD emperyalizminin sineye çekmesi ise bütün olarak devrimci cephenin güçlenmesine yol açacağı için düşünülemez. Bu durumda ABD'nin Vietnam'da ve diğer Çin Hindi ülkelerinde zorunlu bir tutuma, kabul edilebilir uzlaşmalara mecbur edilmesi söz konusu olmaktadır. Patet Lao'nun son ileri harekâtıyla bu politika uygulamaya konmuş bulunmaktadır.

Vietnam savaşının yarattığı yılgınlık ortadayken, Laos'ta ikinci bir cephenin açılması olasılığı şimdiden ABD'de korku ve endişeye yol açmıştır. ABD halkı içinde Vietnam savaşına son verme eğilimleri ciddi bir gelişme göstermektedir. Laos tehdidinin bu gelişmeyi daha da hızlandıracağı anlaşılmaktadır. Nitekim ABD'nin Laos'ta ikinci bir cephe açma olasılığının ortaya çıkması ABD'de halk arasında olduğu kadar politikacılar arasında da kuşkulara yol açmıştır. Başkan Nixon, ABD'nin Laos'ta kara savaşlarına karışmadığını iddia etmek zorunda kalmıştır. Senato üyeleri, hava akınlarının çoğalmasının sonuçta kara kuvvetleri yollama gereğini ortaya çıkarmasından endişe duyduklarını ve buna karşı olduklarını belirtmişler; bakan yardımcısı Richardson ise, Senato Dışişleri Komisyonu üyelerinin önünde, «bugünkü koşullar içinde kara kuvveti gönderme projesinin olmadığını» belirtmek zorunda kalmıştır. Dışişleri Bakanı Rogers, şimdilik kara kuvvetleri kullanılması için planların olmadığını belirtmiş, fakat bu tutumun ilerde değiştirilebileceğini imâ etmiştir.

Laos'un ikinci bir Vietnam haline getirilip getirilmemesinin ABD tekelci oligarşisinin yararına olup olmayacağı tartışıla dursun, yetkili hükûmet sözcülerinin verdikleri teminatlar, gerçekte ABD emperyalizminin gerekli anda Laos'ta ikinci bir cephe açmaya hazırlandığını göstermektedir. Ancak, ABD halkının karşı yönde gelişen tutumu ve ilgili çevrelerde bunun ABD tekelci oligarşisi yararına olup olmayacağının tartışma konusu olması, Nixon iktidarının kendi saflarında birlik kuramaması, ABD emperyalizminin Çin Hindi'ndeki emperyalist politikası için büyük bir zaaftır. Vietnam ve Laos halkları başta olmak üzere bütün Çin Hindi halklarının ulusal kurtuluş mücadeleleri kadar, ABD halkının tekelci oligarşinin siyasî iktidarına karşı yoğunlaşan tepkileri de emperyalizmi gerileteceğ etkili bir güçtür. Fakat öyle anlaşılmaktadır ki, emperyalist sistemin mantığı, Nixon hükûmetinin kendi sonunu ve ABD emperyalizminin çöküşünü hızlandıracak olan bu yeni maceradan kaçınmasına, Çin Hindi'nde zorunlu sona önceden razı olmasına izin vermeyecektir.

Nixon yönetimi, şimdilik Çin Hindi'ndeki güçler dengesini başka bir yoldan kendi lehine değiştirmeye çalışmaktadır. Patet Lao'nun Küpler Ovasını ele geçirmesiyle sonuçlanan ileri harekâtına, ABD emperyalizmi, Kamboçya'da tarafsız bir politika güden ve sağcıların bu politikaya karşı tertiplerine âlet olmayacağını açıklamış olan Norodom Sihanuk'u devlet başkanlığından düşürüp yerine sağcı

temsilcisi meclis başkanını geçirerek karşılık vermiştir. Ama gerçek iktidar hükûmet başkanı ve silâhlı kuvvetler başkomutanı general Lon Nol'un elindedir.

Bu general, ABD emperyalizmiyle daha sıkı işbirliği yapmak ve anti-emperyalist güçlere karşı kesin mücadeleye girmek taraftarıdır. Nitekim son günlerde CIA'nın da yardımlarıyla sağcı grupların sokak gösterilerini ve Vietnam Demokratik Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti'nin Pnom Penh'teki büyükelçiliklerinin tahrib edilmesini perde arkasından teşvik etmiş, Norodom Sihanuk'un yurt dışından yaptığı uyarmalara da omuz silkmiştir. Böylece Laos'un Çin Hindi halklarının ulusal kurtuluş mücadelelerinde yeni bir cephe olarak ABD'nin nisbî egemenliğinden çıkması ihtimaline karşılık, ABD emperyalizmi Tayland'daki egemenliğini Kamboçya'da işbirlikçi bir iktidarı sağlayacak ve bu suretle tarafsızlıktan ayırıp kendi safına katarak perçinlemiş olacaktır. Bu yazının yazıldığı sırada Kamboçya'da iktidar değişikliği henüz gerçekleştirilmiş bulunduğu için, olayın tepkileri ortaya çıkmamıştı. Ancak Norodom Sihanuk'un Avrupa'dan sonra SSCB'ine ve Çin Halk Cumhuriyeti'ne yaptığı gezinin dikkatleri çekmiş olduğu Kamboçya'daki bu gelişmenin karşılıksız kalması beklenemez.

Emperyalist Batı basını şimdiden sağcıların halk üzerinde yarattığı baskıların ve daha da şiddetlenmekte olan iktisadi güçlüklerin yarattığı güvensizlik ortamının, halk arasında emperyalist kültürün ve emperyalizmin anti-komünizm silâhının bütün etkilerine rağmen «gerilla savaşı denen şeyin» sağcı yönetimin barışından daha iyi olduğu görüşünü yaygınlaştırdığını ve daha da yaygınlaştıracağını bir tehlike olarak belirtmektedir. Kamboçya'daki gelişmeler karşısında devrimci güçlerin hareketsiz kalmayacakları da düşünülmektedir.

Kamboçya'da iktidarın sağa kayması ve ABD emperyalizminin ortaklarının elleri kolları tarafsızlık politikasıyla bağlı olmadan işbaşına gelmeleri, acaba Laos'ta ve Tayland gibi diğer civar ülkelerdeki devrimci güçlerin ilerleyişini dengeleyebilecek midir?

ABD emperyalizmi Nixon'un «Guam doktrini»ne ve 18 Şubatta Senato'ya sunduğu «1970'ler için ABD'nin Dış Politikası - Barış İçin Yeni Bir Strateji» başlıklı raporundaki dış politika görüşlerine uygun olarak, Kamboçya'da devrimci Kmerleri baskı altına almaya yeltenecek bir yerli kukla iktidarı işbaşına getirmiştir. Bir süre için bu ülkedeki devrimci mücadeleyi, çeşitli yardımlarıyla ayakta tutmaya çalışacağı ve silâhlandıracağı bu iktidar eliyle bastırmaya çalışacaktır.

Ancak daha şimdiden Kamboçya'nın yeni gerici iktidarının ülkesindeki askerî birliklerini geri çekmeleri için Vietnam Demokratik Cumhuriyeti'ne ve Güney Vietnam Geçici İhtilâl Hükûmetine protesto notaları yollamış olması, iktidarın sağa kaymasının bu ülkede devrimci mücadelenin şiddetlenme noktasında bulunduğu bir ana rastladığını göstermektedir. Lon Nol hükûmetinin protesto notalarına henüz cevap gelmemiştir. Biz biliyoruz ki, kendi ülkesinde ABD emperyalizmi ile dişe diş mücadele eden Vietnamlılar proletarya enternasyonalizminin bir işareti olarak ellerinden gelen yardımlarla, kendi deneylerinden komşu ülke devrimcilerinin yararlanmalarını sağlayarak, Çin Hindi halklarının devrimci mücadelesine katkıda bulunmaktadırlar. Kamboçya'da iktidarı tehdit eden Vietnam birliklerinin varlığının ileri sürülmesi sadece bir aldatmaca ve gerçeği duman perdesi arkasında gizleme oyunudur. Gerçekte söz konusu olan, bu ülkede Kmerlerin başlayan devrimci müca-

TÜSTAV

delesidir. Lon Nol hükûmeti bir yandan gerçeği gizlemeye çalışırken, bir yandan da çağımızda anti-emperyalist mücadelenin bayrağı haline gelmiş olan yiğit komşularıyla sunî bir çatışma yaratmaya ve aradaki ilişkileri bozmaya çalışmaktadır. Kendi gerici yönetimini böyle bahanelerle meşrulaştırma, karşı-devrimci tutumunu haklı çıkarma çabası içindedir.

Bütün belirtiler ilk zaferine Vietnam Demokratik Cumhuriyetinin kurulmasıyla kavuşmuş ve Güney Vietnam'da yurtsever güçlerin ABD emperyalizminin kâğıttan bir kaplan olduğunu kanıtlamalarıyla daha da güçlenmiş olan Çin Hindi halklarının ulusal kurtuluş mücadelelerinin yakın gelecekte hızla büyüyeceğini ve zafere ulaşacağını göstermektedir. Son zamanlarda Çin Hindi'ndeki devrimci mücadele cephesindeki nisbî sessizlik kimseyi yanıltmamalıdır. ABD emperyalizminin yangın yerine dönmüş olan gerilerindeki (emperyalist sömürü altındaki ülkelerdeki) mücadelenin en keskin ve hayatî cephesi gene de Vietnam ve ulusal kurtuluş mücadeleleri içindeki diğer halkların yayıldığı komşu ülkeler olarak belirmektedir.

ABD emperyalizminin sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki siyasî, iktisadî ve askerî varlığı kendi boynuna geçmiş olan yağlı ilmiklerdir. Vietnam ve Laos'ta ABD emperyalizminin boynundaki yağlı ilmikler sıkışırken, Kamboçya'da çağdaş emperyalizmin önderinin boynuna bu ilmiklerin bir yenisi geçmiş bulunmaktadır.

TÜSTAV

1870-1970
LENİN'in 100. doğum yılı

yaşayan lenin

22 Nisan 1970 Lenin'in doğumunun yüzüncü yıldönümüdür. Lenin, Marx ve Engels'in kurucuları olduğu bilimsel sosyalizmi yaratıcı bir şekilde geliştirmiş, marksizmi emperyalizm ve proletarya devrimi çağı marksizmi aşamasına yükseltmiştir. Yetmişbeş yılı aşkın bir süredir, Lenin'in düşüncesi ve pratiği başta bütün ülkelerin işçileri olmak üzere, bütün dünya halklarının devrimci mücadelelerine ışık tutmaktadır.

Bugün emperyalizmin baş temsilcisi ve bütün gerici güçlerin temel dayanağı ABD'dir. Bütün ülkelerin gericileri Amerikan emperyalizmiyle elele vererek dünya halklarının devrimci mücadelelerini bastırmaya ve kendi çürümüş iktidarlarını sürdürmeye uğraşmaktadırlar. Bu mücadele içinde, onlar dünya halklarının YAŞAYAN LENİN'in gösterdiği yoldan yürümelerine engel olmayı temel mesele bilmektedirler. Bütün gericiler şu gerçeği iyi kavramışlardır: Lenin'in devrimci düşüncesi, kurtuluş için mücadele eden dünya halklarının en güçlü silâhıdır. Başta insanlık tarihinin en devrimci sınıfı olan proletarya, bütün dünya halkları mücadele içinde Lenin'in düşüncesini kavradıkları zaman bütün gericilerin sonu gelmiş demektir! Başta Amerikan emperyalizmi bütün ülkelerin hâkim sınıflarının Lenin'den bu kadar korkmaları işte bundandır!

Gerici güçler, dünya halklarının kurtuluş mücadelelerini en kuvvetli silâhları olan Lenin'in düşüncesinden yoksun bırakabilmek için başlıca iki yola başvurmaktadırlar: Bunlardan birincisi, büyük devrimci önderleri ve onların düşüncelerini kitlelere bir «umacı» gibi göstermek yoludur. İkincisi, devrimci saflarda yeralmış gözüken çeşitli oportünist akımların ağzından büyük önderlerin düşüncelerinin «eskidiğini», «zaten hiç bir zaman ev-

İLETİŞİM YAYINLARI

rensellik taşımamış olduğunu», «kendi ülkelerinde geçerli olduğunu» yaymaktır. Proleter devrimcileri bu ikili oyuna karşı uyanıktırlar! Bilimsel sosyalizmin evrensel ilkeleri, günümüzde bütün dünya halklarının kurtuluşuna ışık tutan bu ilkeler uğruna canla başla mücadele etmektedirler.

Lenin'in en büyük takipçisi, günümüzde Lenin'in düşüncesini yaratıcı bir şekilde geliştirmiş olan Mao Zedung şöyle diyor :

> **«Hepimizin bildiği gibi, Partimiz bu yirmisekiz yılı barış içinde değil, zorluklar içinde geçirdi. Çünkü hem yerli hem yabancı, hem Parti - içinde hem Parti - dışında çeşitli düşmanlarla savaşmamız gerekti. Marx, Engels, Lenin ve Stalin'e bize bir silâh verdikleri için teşekkür ediyoruz. Bu silâh bir makinalı tüfek değil, marksizm - leninizmdir.»**

*
**

Lenin, bir devrimciyi anmak amacıyla düzenlenen bir toplantıda, marksistlerin bu gibi törenlerdeki görevinin devrimcilerin önünde duran işleri gözden geçirmek ve kitleye anlatmak olduğunu söylemiştir. Biz de Lenin'i anmaya lâyık olabilmek için, Lenin'in doğumunun yüzüncü yıldönümünde O'nun ülkemizdeki devrimci pratikle olan sıkı bağını ortaya koymalıyız.

Lenin'in düşünceleri evrensel olarak geçerlidir. Bugün bütün dünya halklarının mücadelelerine başarının yolunu Lenin'in düşünceleri göstermektedir. Sözde «millî cepheyi kurmayı kolaylaştırmak» için Lenin'in düşüncelerinin evrensel geçerliğini reddetmek yolu, yanlıştır! Eninde sonunda devrimci mücadele bu yolu mahkûm edecektir!

Proleter devrimcileri, Lenin'in ve başta Mao Zedung olmak üzere O'nun takipçilerinin düşüncesinin evrensel gerçekliğini inkâr edenlere, bu düşünceyi «özel şartların ürünü» ve «geride kalmış bir şey» olarak göstermek isteyenlere karşı, Lenin'in ve onun çizgisinin evrensel gerçekliğini savunmakta ve devrimci pratik içinde bunun doğruluğunu ispatlamaktadırlar. Lenin'in düşüncelerinin evrenselliği anlayışı, proleter devrimci çalışma ve mücadele tarzının ayrılmaz bir parçasıdır. İşte bundan dolayı, ortaya atılacak her «özel yol», «millî yol» iddiası Lenin'i ve onun düşüncelerini yerleştirme savaşımıza duvar çekmeyi amaçlayan, hâkim sınıflara verilmiş bir tâvizdir, oportünizmdir!

Önümüzdeki çetin ve sabırlı mücadelelerin bir gereği olarak, Lenin'in dünya proletarya hareketine yerleştirdiği şu temel anlayışı kavramalıyız : Devrimci mücadelede «kısa, kolay, kestirme» çözüm yolları yoktur! Devrim, işçi sınıfı önderliğinde, bilinçli ve örgütlü geniş işçi ve köylü kitlelerinin mücadeleleriyle başarılabilir. Görevimiz, bütün halk sınıfları içinde çalışmak, proleter devrimci çalışma tarzından ve bilimsel sosyalizmin evrensel ilkelerinden asla taviz vermemek, işçi ve köylü kitlelerini bilinçlendirmek ve örgütlemektir.

Politik çalışmamız ve mücadelemiz konusundaki bu anlayışın saflarda yerleşmesi ve her meselenin çözümünde uygulanması, proleter devrimci kadroların güçlenmesinde atılmış ileri bir adım olacaktır. Bu anlayışın ışığında saflarımızda zaman zaman kendini belli eden «kestirmeci», tavizci,

liberal, teslimiyetçi eğilimler mutlaka düzeltilecek, işçi sınıfı önderliğinde halkımızın millî demokratik devrimi mutlaka gerçekleştirilecektir.

Millî kurtuluş savaşı döneminde Türkiye aydınının Lenin ve Sovyetler Birliği konusundaki tutumu şuydu:

> **«Bugün Rusya'da komünizm fikrinin ilk muzafferiyet gününün sene-i devriyesine tesadüf eder. Bu münasebetle Rus Komünistleriyle beraber emperyalist âlemine karşı mazlumların haklarını müdafaa eden Türkler namına** Yeni Gün **evvelâ Rus Komünistlerini sonra da bütün Komünist âlemini tebrik etmeyi aziz bir vazife bilir.» (Yeni Gün,** 7 Ekim 1920, sayı: 71.)

Millî kurtuluş savaşımız küçük burjuva aydınlarının önderliğinde yapılmıştı. İlerici Türk aydını bu mücadele içinde emperyalizme karşı dövüşen ulusların birbirleriyle dayanışması zorunluluğunu iyi kavramıştı. Ama bütün yurtseverliğine rağmen küçük burjuva radikallerinin önderliğindeki mücadele Türkiye halkı için kalıcı bir zafer sağlayamadı. Türkiye yeniden emperyalizm ve işbirlikçilerinin hâkimiyeti altına düştü. Millî kurtuluş savaşımızdaki Lenin dostluğu yerini hâkim gerici sınıfların Lenin düşmanlığına bıraktı. Mustafa Kemal ve arkadaşları, işçi sınıfı iktidarı altındaki ülkelerle emperyalizme karşı millî kurtuluş mücadelesi veren halkların ittifakı zorunluluğunu biliyorlardı. Türkiye bu ilkeyi izlediği sürece millî kurtuluş yolunda ileri adımlar attı. Emperyalizm ve işbirlikçilerinin iktidarının yeniden tam olarak geri gelişi, işçi sınıfı iktidarı altındaki ülkelere karşı düşmanlık politikasının yerleşmesine yol açtı. Bütün yurtseverler Mustafa Kemal'in mücadelesinden şu dersi mutlaka almalıdırlar: İşçi sınıfı iktidarı altındaki ülkelere, işçi sınıfı ideolojisine, Lenin'in düşüncesine düşmanlık, emperyalizm ve işbirlikçileri ile dostluk demektir. Türkiye'nin millî bağımsızlık ve demokrasi davasını baltalamak demektir!

Proleter devrimcileri ve bütün devrimciler, şu tarihî dersi iyi kavramak zorundadırlar: Küçük burjuva aydınları Batı'nın burjuva ideolojisinin ve Batı'nın kapitalizminin Türkiye halkını kurtarabileceğini sandılar. Ama gerek dünya çapındaki tecrübeler, gerekse ülkemizin devrimler tarihi, Batı'nın burjuva ideolojisinin ve Batı'nın kapitalizminin bizi kurtaramıyacağını, kurtuluş için işçi sınıfı önderliğinde halk kitlelerinin bilinçli ve örgütlü mücadelesine dayanan millî demokratik devrim yolunu seçmemiz zorunluluğunu göstermiştir.

Yine bütün dünya halklarının devrimci tecrübeleri ve Türkiye halkının devrimci tecrübesi, Lenin'in düşüncelerinin doğruluğunu göstermektedir. Bugün içinde yaşadığımız dünyanın bilgisini bize Lenin sağlamıştır. Devrimci dünya halkları ancak bu bilginin ışığında mücadelelerinde zafere ulaşabileceklerdir.

TÜSTAV

PROLETER DEVRİMCİ AYDINLIK

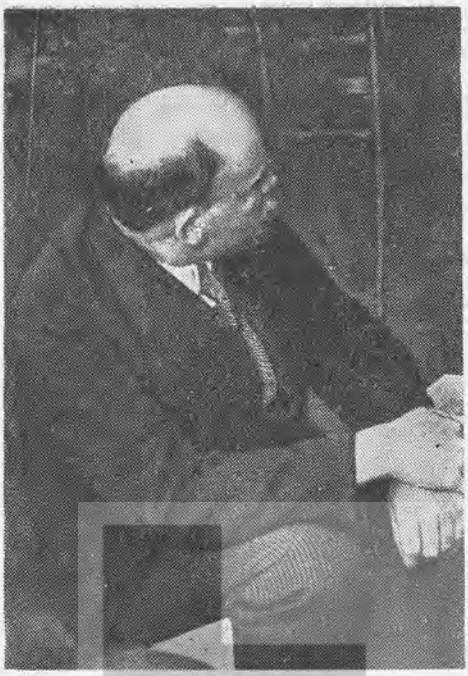

vladimir iliç lenin (1870 - 1924)

Vladimir İliç Ulyanov 1870 yılının 10 Nisan günü (Yeni takvime göre 22 Nisan) Simbirsk (bugün Ulyanovsk) ta doğdu. Lenin'in babası İlya Ulyanov Devlet Okulları Müdürlüğü yapmakta idi ve güç şartlar altında okumuş, olağanüstü yetenekleri sayesinde bu mevkie ulaşmıştı. Annesi Maria ise bir doktor ailesinin kızıydı. Ve birkaç dil bilen kültürlü bir kadındı. Maria Ulyanovna kendisini altı çocuğunun yetişmesine vakfetmişti. Vladimir İliç altı kardeşin üçüncüsü idi.

Lenin'in babası 1886 da öldü. Babasının ölümünden bir yıl sonra ağabeyi Alexander Çar'a karşı girişilen bir suikast olayından sorumlu tutularak asıldı. Tuttuğu yolun yanlışlığına inanmakla beraber ağabeyinin asılması Lenin'i çok etkiledi. Lenin daha sonra Marksist yayınlarla temasa geldi. 1887 yılında okulunu birincilikle bitirdi ve Kazan Üniversitesi Hukuk Fakültesine girdi. Ancak dört ay sonra bir öğrenci gösterisine katıldığı için, okuldan atıldı. Bir süre sonra tevkif edildi ve Kazan bölgesinde Kokuşkino adlı bir köye sürgün edildi.

1889 Mayıs'ında Ulyanov ailesi Samara bölgesine taşındılar ve orada dört buçuk yıl kaldılar. Lenin burada yabancı dil çalıştı. Marksist kültürünü geliştirdi ve 1891 yılında dışardan sınavlara girerek St. Petersburg Üniversitesinden mezun oldu. Bir süre, Samara'da avukatlık yapan Lenin daha sonra kendini bütünüyle Marksizmi incelemeye ve devrimci eyleme hazırlamaya verdi. 1892 de Samara'daki ilk Marksist çevreyi kurdu.

DOSYA

1893 yılında St. Petersburg'a gitti ve Narodniklerle mücadeleye atıldı. Devrimde işçi sınıfının rolünü inkâr eden Narodniklere karşı «Halkın Dostları Kimlerdir ve Sosyal Demokrasiyle Nasıl Mücadele Ederler» adlı kitabını yazdı. 1895 de Petersburg'daki Marksist grupları birleştiren «İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği» adlı örgütü kurdu. Bir süre sonra tevkif edildi ve ondört ay tek başına kaldığı hücrede «Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi» adlı eserini yazmaya başladı. 1897 Şubat'ında Doğu Sibirya'da küçük bir köy olan Şuşenskoye'ye sürüldü. Sürgün yılları içinde 1898 de Petersburg'dan tanıdığı ve Şuşenskoye'ye sürgün edilen Nadezhda Krupskaya ile evlendi. Krupskaya hayatının sonuna kadar Lenin'in en yakın yardımcısı ve yoldaşı olarak kaldı. 1899 da, Lenin «Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi» adlı eserini tamamladı. 1900 yılında sürgün süresi biten Lenin St. Petersburg'a yakın olan Pskov'a yerleşti. Çarlık gizli polisinin baskıları yüzünden Rusya'da yaşama imkânı kalmadığı için 1900 yılının Temmuz ayında beş yıl süre ile Rusya'ya dönmemek üzere ülkesini terketti.

1900 Aralık ayında Lenin'in insanüstü çalışmalarının sonucu olarak Rusya'nın devrim tarihinde önemli bir yeri olan, ilk Marksist gazete Iskra (Kıvılcım) Almanya'da Leipzig'de yayınlandı. 1901 yılından itibaren Vladimir İliç «Lenin» takma adını kullanmaya başladı. 1903 de Londra'da yapılan Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisinin II. Kongresinde ortaya yakın Bolşevik-Menşevik ayrılığında Bolşevik kanadın lideri oldu. Bu arada Partinin örgütlenme ilkeleri üzerine «Bir Adım İleri İki Adım Geri» adlı eserini yazdı. 1905 yılında ise gelişen Demokratik Devrimde işçi sınıfının ve Partinin görevleri üzerine «İki Taktik»i yazdı. Bir ara işçi sınıfı hareketini daha yakından izlemek için Rusya'ya döndü. Ancak devrimin bastırılmasından sonra hayatının korunması amacıyla Merkez Komitesi Rusya'dan ayrılmasını istedi. Lenin İsviçre'ye döndü. Cenevre'de yerleşti. İşçi sınıfı hareketinin bastırıldığı yıllarda Marksizme karşı olan felsefi akımlarla mücadele etti, «Materyalizm ve Ampirio-kritisizm» isimli felsefi eserini yazdı.

1912'den sonra Rusya'da devrimci hareket tekrar gelişti. 1917 Şubat demokratik devriminin patlamasından sonra Nisan ayında Lenin Rusya'ya döndü. Ünlü Nisan tezlerini yayınladı. Ekim ayının 25'inde (Yeni takvime göre 7 Kasım) dünyada yeni bir çığır açan Büyük Proleter Sosyalist Devrimini bizzat yönetti.

Devrimi takibeden güç dönemde Partinin ve Devletin başında bulundu. Oportünist II. Enternasyonal'in çöküşünden sonra devrimci III. Enternasyonal'i kurdu.

Lenin Moskova yakınlarındaki Gorki'de, uzun süren bir hastalıktan sonra 21 Ocak 1924 de, saat 6.50 de bir beyin kanaması sonucu hayata gözlerini yumdu.

TÜSTAV

millî mücadele basınımızda lenin ve sovyet ihtilâli

Yeni Gün ve Anadolu'da Yeni Gün Gazetelerindeki Yankılar (1918-1920)

İstanbul'da Yunus Nadi'nin çıkardığı Yeni Gün gazetesinin ilk sayısı 2 Eylül 1918'de yayınlanmıştı. «Rus hercümercinin yeni safhaları» ndan bahs eden bu sayıda Lenin'in resmi vardır: «Bir kadın tarafından iki kurşun isabet ettirilmek suretile yaralanan Rus (Sovyet) Hükûmeti Reisi Lenin».

Yeni Gün'ü çıkardığı günlerde Yunus Nadi Bolşevik aleyhtarı idi: «İddia edenler var ki, Bolşevik Hükûmetinin ömründen çoğu gitmiş, azı kalmıştır. Muhakkak olan cihet şudur ki, Bolşevikler Rusya'da az çok devamlı ve az çok muntazam bir Hükûmet teşkili istidat ve kabiliyetinden mahrum olduklarını pek iyi ispat etmişlerdir.» (6 Eylül 1918), 7 Eylül tarihli 6. sayıda, iç ve dış iki amansız düşmanın saldırıları yüzünden RUSYA'NIN MEVKİİ GÜNDEN GÜNE SARSILMAKTADIR şeklinde bir havadis ve Lenin'in sağlık durumuna ait bilgi vardır.

Yunus Nadi'de Bolşevizm lehine gelişme 79. sayıdan itibaren başlamaktadır. Bu sayının başyazısı: «Büyük İnkılâp - Umumi Harbin Neticeleri» başlığını taşıyor. Gazetenin bir önceki sayısında, Almanya'daki yeni durum ele alınmış ve «Hükûmetin tamamen sosyalistlerin eline geçtiği» bildirilmiştir.

96. sayıda Lasal ve Marks'ın yanında Lenin ve Troçki'nin de adları geçiyor. (9 Aralık 1918).

141. sayıdan sonra gazete tatil ediliyor **Eski Gün** çıkıyor; 145. sayıda yine **Yeni Gün** oluyor; bir daha **Eski Gün** ve 171. sayıda tekrar **Yeni Gün.**

TİSTAV

206. sayıda: «Macar Bolşevikliği - Belakun kimdir? Hareket nasıl oldu?» alt başlığını taşıyan ve **Jurnal** gazetesinden aktarılan bir yazıda - yine Troçki ile beraber Lenin'in adı geçmektedir. 212. sayıda: «Bolşeviklere karşı abluka, Bolşevikler ve Afganistan» başlıklı yazı münasebetile Lenin'in adı geçiyor.

*
**

Yunus Nadi, Anadolu'ya geçtikten sonra Ankara'da **Anadolu'da Yeni Gün**'ü çıkarmağa başlamıştı. İlk sayı 10 Ağustos 1920 tarihini taşımaktadır. 15. sayıda da Lenin'in resmi verildi. Bir kaç günlük aralıkla, yine Lenin'in resmi ile karşılaşıyoruz: «Beynelmilel Bakû Kongresi münasebetile, YENİ FİKİRLERİN ALEMDARI LENİN».

32. sayının muhtevasına göz gezdirelim: «Üçüncü Enternasyonal Kongresi'nin her memleketteki Komünist cereyanlarına tavsiyeleri; Üçüncü Enternasyonal mümessillerinin Bakû'da istikbali; LENİN ve LEHİSTAN».

35. sayıda Lenin'in resmi ve şu lejand: YENİ CİHAN İNKILÂBININ DAÂHİSİ, SOVYET RUSYASI İCRA KOMİTESİ REİSİ LENİN». (Aynı sayfada Litvinof'un resmi de vardır).

55. sayıda 14 Ekim 1920 Enver Paşa ile ilgili havadis: Enver Paşa Şark kıyamı kumandanlığını deruhte etmiştir. Garp emperyalizmine karşı Şarkın kıyam ve cidali hergün daha ziyade hakikat oluyor. İngilizler korktuklarına uğrıyacaklardır». Enver Paşa'nın resmi: «Bolşeviklerle bil'ittifak Şark milletleri İhtilâl Orduları Başkumandanlığını deruhte ettiği bildirilen Enver Paşa». Ve, bu münasebetle Lenin'in resmi: «Troçki ile beraber Enver Paşa'ya Şark İhtilâl Orduları Başkumandanlığını tevdi eyliyen Lenin».

69. sayıda, Mustafa Kemal Paşa ile Enver ve Cemal Paşaların resimleri yanında Lenin'in de resmi yer alıyor».

«Kars'ın sükûtu ve Ermeniler». «Türkiye Komünist Fırkası Nizamnamesi (devamı)». «Mustafa Kemal Paşa'nın Şark Cephesi Kumandanı Kâzım Karabekir'i tebriki». «Ahiren LENİN YOLDAŞLA BİLMÜŞAVERE». «Şark Orduları Komutanlığını deruhte eden Enver Paşa». «Ahiren Bakû'den Efganistan'a hareket ettiği bildirilen Cemal Paşa». Ve, Lenin'in resminin altında: «Bolşeviklerin hedefi Hindistan olduğunu iddia eden Sovyet İcra Komitesi Reisi LENİN YOLDAŞ».

Dört resimle bezenen gazetenin bu sayısında Başyazar **Yunus Nadi**'nin yazısı ile çekici olduğu için aktarmadan geçemiyoruz:

«Bizler görünüşte milli varlığımızın korunması adına haksız, zalim ve mütehakkim bir barışı red etmek için bu savaşa atılmışızdır. Fakat ufak bir tahlil ile sabit olur ki hedefimiz, başında İngiltere'ninki bulunan, her emperyalizmi kırıp atmaktır. Savaşımız filân veya falan ulusla değildir; EMPERYALİZM VE KAPİTALİZM İLEDİR. Onu mahvetmedikçe yalnız bizim değil, bütün insanlığın rahat ve huzur görmesi ihtimali yoktur. Bu büyük davada ise hiç te yalnız değiliz. Doğudan batıya, kuzeyden güneye dünyanın bütün milletleri İngiliz amelesine varıncaya kadar bizimle eleledir.

Bugün insanlık, geçmişten geleceği ayıran tarihî bir ihtilâl çizgisinde yaşıyor. Bir İHTİLÂL ki, dünyaya yeni bir insanlık armağanlamak azmindedir. Kendimizi kurtarmak için savaşıyoruz desek te budur, insanlık için çalışıyoruz desek te bu. Biz BATININ EMPERYALİZMİNE VE KAPİTALİZMİNE KARŞI SAVAŞAN insanlık kitlesi ile beraber miyiz, değil miyiz? Madem ki harp safımız bellidir; demek ki, CİHANŞÜMÛL İNKILÂP CİDALİNİN EN ÖNEMLİ ORDUGÂHLARINDAN BİRİNİ BİZ TEŞKİL EDİYORUZ. Düşmanımız, şimdiye kadar insanlığın başına belâ olmuş bir fikirdir: EMPERYALİZM VE KAPİTALİZM. Savunduğumuz şimdi de yine öylece bir fikirdir: Hürriyet ve saadet...»

7 Ekim 1920 tarihli 71. sayıda, **Anadolu'da Yeni Gün** 1917 Ekim Devriminin yıl dönümü münasebetile Rus Komünistlerini ve bütün Komünist âlemini kutlamayı aziz bir görev biliyor; Lenin'in ve Fransız subayı Sadul'un resimlerini de sunuyordu: «Bolşevik İhtilâl ve İnkılâbının reis'i mütefekkir ve müdiri Lenin»; «Rusya'daki Fransız zabitlerinden iken Bolşeviklere iltihak eden yüzbaşı Sadul».

Bu sayıda Lenin'in biyografisinden başka Troçki, Kamenef ve Çiçerin'in tercüme-i halleri de verilmiştir.

Ayrıca, «Rus İhtilâl ve İnkılâbı» hakkında çeşitli bilgiler de sütunları süslüyor: «Bolşevikliğin Tarihçesi. Bolşeviklik ne demektir? Ne zamandan beri vücut bulmuştur? Bolşevikler idare-i hükûmete ne zaman ve nasıl vaz'ı yed etmişlerdir? Neler yapmışlardır?» Maksim Gorki'nin «Dün ve Bugün» başlıklı yazısı, «Emekçiler Bayramı; Bolşevik İnkılâbı sene-i devriyesi; Bolşevikler ne istiyorlar?».

Lenin'in Biyografisi

Ulyanof-Lenin (asıl ismi Vladimir İliç): İrsî asalete mensup olan Lenin Simbrisk hükûmetinde şûray-ı devlet âzasından birinin mahdumu olarak 1870 senesi Nisanının onuncu günü doğmuştur. Ortodoks dinindendir. 1887 de tahsil-i idadisini bil'ikmal Kazan Darülfünununa girmiştir. O sene babası vefat etmiş ve biraderi Aleksandr (İliç Ulyanof), Üçüncü Aleksandr aleyhindeki suikastte medhaldar ad edilerek 8 Mayıs 1887 de Şluselburg kalasında şürekayı-ı töhmetin başlıcalarından dört kişi ile beraber idam olunmuştur. Genç Vladimir'e (yani Lenin'e) gelince o da Darülfünun'dan tard ve Kazan'da ikametten men olunmuştur. Lenin 1891'de Petersburg Darülfünununa girerek faal propagandacı bir mektep muallim müdavininin kızı (Nadejda Konstantinova Krupskaya) ile izdivaç eylemiştir.

1895'te Cenevre'ye giderek Plehanof grupu ile temasa girmiş ve Petersburg'a avdet ederek (Tümin) nam-ı müstearı altında sosyalist edebiyatı ve propaganda ile iştigale koyulmuştur. 1896'da Sosyal Demokratların Petersburg şubesi aleyhinde icra edilen tahkikata mücrim ve müttehem görülerek 29 Kanunsani 1879 da verilen bir hükümle üç sene Şarki Siberya'da ikamete memur edilmiştir. Menfi bu üç seneyi (İrkoçk) da, (Krastoyarsk) da ve (Yinisey) hükûmetinde geçirerek 15 Temmuz 1900'de memalik-i ecne-

biyeyi azimet eylemiş ve derhal Rus amelesi Sosyal Demokrat Partisine dahil olarak Rus muhacirin-i siyasiyesi arasında ehemmiyetli bir mevki işgal eylemiştir. 1901 de (Martof) ve (Piyesof) ile birlikte (İskra-Kıvılcım) isminde bir gazete tesis etmiş ve 1903 te Fırkanın İkinci Kongresinde ekseriyet ihraz ederek (Bolşevik) ünvanını alan grupun reisi olmuştur. Bu itibar ile (Bolşevik) ekseriyat partisi demektir. Mukabili ekalliyet demek olan (Menşevik) tir ki, o tarihte bunun reisi de (Martof) idi. 1905 tarihindeki Birinci İhtilâlde Ulyanof (Lenin) Rusya'ya dahil olarak Finlandiya'da, Petersburg'a birkaç kilometre mesafede kain (Kokhala) şehrinde ikamet etmiş ve oradan Sosyal Demokrat Fırkası'nın İkinci Duma'daki zümresinin faaliyetini idare etmiştir. Oradan yine memalik-i ecnebiyeye gitmeğe mecbur olmuş ve Sosyalist Fırkası'nın beynelmilel bir Rus âzası olarak büyük faaliyetler ihrazında devam eylemiştir. Harb-i umumi esnasında sulhperverlik ve beynelmileliyetçilik propagandasına daha ziyade germi vermiş (Sosyal Demokrat), (Komünist) ve (Rfurbork) gazetelerine yazı yazmıştır. (Zimmervald) Konferansının müretliplerinden biri kendisi idi ve orada aksay-ı yesar (sol ucu) grubunun reisi idi.

1917 senesinde Rusya'ya avdet ederek derhal büyük bir rol oynamaya başlamıştır. Pek mühim asar-ı ilmiyesi vardır ki başlıcaları şunlardır: **Rusya'da Kapitalizmin Tevessuu, Mesele-i Zirdiye, 12 Senede, Emperyalizm,** ilh. Kitabet ve hitabetinde vuzuh ve mantık ile mütemayizdir.

Lenin'in bu biyografisi gazetenin birinci ve ikinci sütunlarında yer almıştır. Biyografiden önce, gazete büyük puntolarla şunları yazıyor;

«Bugün Rusya'da Komünizm fikrinin ilk muzafferiyet gününün sene-i devriyesine tesadüf eder. Bu münasebetle Rus Komünistleriyle beraber emperyalist âlemine karşı mazlumların haklarını müdafaa eden Türkler namına **Yeni Gün**, evvelâ Rus Komünistlerini, sonra da bütün Komünist âlemini tebrik etmeyi aziz bir vazife bilir.»

BOLŞEVİK RÜESASI

Garbın emperyalizm ve kapitalizm âleti olan matbuatı Bolşevikliği bir haydutluk gibi tasavvur ve irae ederken Bolşevik rüesasını da eşkiya reisi gibi göstermeğe çalışmaktan hiç sıkılmamıştır ve sıkılmamaktadır. Halbuki hakikatte Bolşevik rüesasından her biri ömürlerini bir meslek ve akideye vakfetmiş ve o uğurda belânın her nev'ine göğüs germiş yüksek seciyeli, yüksek tahsilli kimselerdir. Bunların ekserisi Dostoyovski'nin «Ölüler Evi» dediği Sibirya zindanlarından geçmişlerdir. Bolşevik idaresinin esası (köylü ve amelenin diktatörlüğü) olduğunu işitenler belki Bolşevik rüesasını da bu sınıfların içinden çıkmış kimseler zannederler. Halbuki, Bolşevik rüesasının ekserisi memurîn veya burjuva ailelerine mensup kimselerdir. Sosyalizmi meslek-i içtimaî ve siyasî ittihaz etmek suretile bu işlerin başında bulunuyorlar. Hacmimizin müsaadesizliğine mebni bunlardan yalnız bir kaçının muhtasar tercüme-i hallerini verebileceğiz.

RUS İHTİLÂL VE İNKILÂBI: BOLŞEVİKLİĞİN TARİHÇESİ

Bolşeviklik ne demektir? Ne zamandan beri vücut bulmuştur? Bolşevikler idare-i hükûmete ne zaman ve nasıl vaz-ı yed etmişlerdir.

Bolşeviklik esasen sosyalistlikten başka bir şey değildir. Ve beynelmilel kongrelerde hukuk-u umumiyesi itibarile hep sosyalistlik esasatı dairesinde izhar-ı mevcudiyet eylemiştir. Bununla beraber Bolşevikliğin sosyalistlik âleminde kendine has bazı evsafı da yok değildir. Bu evsaf-ı hususiyede bidayeten Rus seciye ve mizacının ne kadar dahli olduğunu kat'î surette tayin ve tefrik etmek pek kolay olmasa bile Bolşevikliğin Rusya'da mevki-i fiil ve tatbika vaz'ından sonra halkın mizaç ve ihtiyacı bu prensipler üzerinde çok müessir olmuştur. Bu ciheti pek sarih ve vazıhtır. Rusya'da halkın ekseriyet-i azimesini teşkil eden köylü ve amele kısmı ve bilhassa köylüler bu meslekte hususî matlap ve menfaatlerini tamamile tekabül eden bir teşkilât bulmuşlar ve ona sıkı fıkı sarıldıktan sonra Bolşevikliği tatbikatta kendi mizaç ve ihtiyaçlarına uydurmuşlardır. Bolşevik te bu mizaç ve ihtiyaca uymuştur : Bu suretle nazariyat ve tatbikat arasında azçok fark hasıl olmuş ise de neticede bunların heyet-i mecmuası yine bolşevikliktir.

Malûmdur ki sosyalistliğin esasında milliyet hudutlarını yıkarak insaniyet için makûl ve muhik beynelmilel bir uhuvvet tasavvuru mevcuttur. Bu esastan dolayı dünyanın bütün sosyalistleri muhtelif memleketlerdeki meslektaşlarının fikirlerde ve maksatlarda müttehit yürümelerini temin için beynelmilel teşkilâta lüzum görmüşler ve beynelmilel kongreler akdedegelmişlerdir. Bu kongrelerin esaslı mukarrerat ittihaz edenleri Birinci Enternasyonal, İkinci Enternasyonal diye sıra ile yad edilegelir. Son Enternasyonal Moskova'da inikad ederek Komünizm esasatını terviç eden içtimadır ki, elyevm bütün memleketlerde buna iştirak edip etmemek meselesi mevzuubahs olmaktadır. Bu esasatı tağyir edecek beynelmilel yeni bir içtimaa kadar sosyalizmin merhale-i terakkisi hep bu Üçüncü Enternasyonal tarafından temsil edilip gidecektir.

Rusya'da sosyalist mektebi, yani sosyalizm ile alâkadar olmak hususu yeni bir şey değildir : Ruslarda yarım asırdan beri sosyalizm vadisindeki efkâr ile meşgul insanlar vardır. (Enternasyonal) e merbut Rus sosyalistleri ötedenberi iki büyük guruba ayrılmışlardır ki 1903'te Londra'da inikad eden kongrede bunlardan biri Bolşevik (ekseriyet) diğeri Menşevik (ekalliyetçi) ünvanını almışlardır. Bu kongrede ilk olarak Rus Sosyalist Fırkası'nın uzak bir istikbale ait mefkûresinin hedefleri ile derhal takip ve tatbik edilecek siyasetinin icabatı tayin edilmek istenilmiş idi. Lenin'in de dahil olduğu bir zümre tarafından hazırlanan layiha ufak tefek bazı tadilât ile hemen ittifak-ı azâ ile kabul olundu. Mamafih Rus sosyalistlerini iki büyük guruba ayıran ve zaten Fırka'da ötedenberi mevcut ve mahsus olan fark ehemmiyeti zahiren tali derecede görünen (hissedilmiş) bir nokta üzerinde yine kendini gösterdi. Nizamname-i dahilînin birinci maddesi Fırka'ya suret-i iştirakten bahis bulunuyordu. Ekalliyetin başında bulunan (Martof) un projesine nazaran bu madde şu suretle yazılmıştı :

«Fırka'nın programını kabul ve onu vesait-i maddiye ile terviç eden ve Fırka'ya onun teşkilâtından birinin idaresi altında bazl-i müzaharet ve müaveret eyliyen herkes Fırka'nın âzasından addolunur.»

TÜSTAV

Ekseriyetin hatibi olan Lenin'in projesi ise Fırka'ya âza olacak herkesin Fırka teşkilâtından birine kat'î ve sarih olarak iltihak ve irtibatını şart koşuyordu. Zahirde incir çekirdeği doldurmayacak kadar ehemmiyetsiz görünen bu meselenin müzakeresi uzadıkça uzayarak merkeziyetçilik ve adem-i merkeziyetçilik esasının halline doğru şümul ve vu'sat peyda etmiş ve Lenin'in etrafında toplananların galibiyeti ile neticelenerek o tarihten itibaren ve bu meseleden dolayı ekseriyet teşkil edenler (ekseriyetçi) demek olan (Bolşevik) ünvanını almışlardır. Görülüyor ki (Bolşevik) kelimesinin ilmî bir mânası yoktu. Onun mânası tamamen tarihî ve yalnız Ruslara hastır.

Burada bir noktayı daha tashih etmek lâzım gelir ki o da zaman zaman (Bolşevik)lere (maksimalist) ve (Menşevik)lere (minimalist) denilmekte olmasıdır. (Maksimalist) demek sosyalist gayelerine vesait-i ihtilâliye ile doğrudan doğruya vusul taraftarı sosyalist demektir ki Türkçede (külliyatçı, hepçi, en çokçu, ihtilâlci) gibi bir tabir ile ifade olunabilir. Onun mukabili olan (minimalist) ise gayeye vesait-i kanuniye ile vasıl olmak isteyen sosyalistlerin ünvanıdır ki bunlar da Türkçede olsa olsa yavaş yavaşcı, tekâmülcü, (itidalci) gibi bir ünvan ile yad olunabilirler (Bolşevik) ile (maksimalist) arasında tarz-ı hareket itibarile müşabehet varsa da tarihen başka başka maksatlarla vaz olunmuş olan bu iki kelime müteradif değildir. Yani (Bolşevik) yerine (maksimalist) kelimesi veya aksi kullanmakla hiç farksız ifade-i meram edilmiş olmaz.

Londra Kongresindeki bu iftiraktan sonra iki temayülün taraftarları ayrı ayrı çalışmışlardır. Bunları birleştirmek için vuku bulan mesai neticelenmemiş, bilâhara zuhur eden daha mühim bir vesile bunları daha ziyade ayırmıştır. O mesele de şu idi: Rusya'da bir ihtilâl-i siyasî zuhur ettiği takdirde Fırka'nın hattı-hareketi ne olacaktır?

Menşevikler diyorlardı ki ihtilâlci halkın tazyiki ile bir Meclis-i Müessisan toplanması muzafferiyetin kat'î addolunmasına kâfidir. Bunlara göre Rusya'da zuhura getirilecek ihtilâlin hikmeti Çarlık idaresinin tasfiyesinden ibarettir. Binaenaleyh böyle bir meselede Sosyalist Fırkası'nın Rusya'daki diğer hürriyetperver fırkaları külliyen bertaraf etmek suretiyle muvakkat kuvve-i hükûmeti yed-i inhisarına almıyarak bir ihtilâlci aksay-ı yesar (solcu) fırkası halinde kalması lâzımdır. Daha açık ifade ile söylemek lâzım gelirse Menşevik programı, hükûmeti ele almayarak burjuvalar tarafından yapılacak ihtilâle müzaharet ve nezaret etmekle iktifayı tercih ediyordu.

Bolşeviklere gelince onlar bilâkis ta 1904 tarihinden beri Rusya'da halkçı bir cumhuriyet teşekkülü ancak halkın, ihtilâlci bir hükûmet teşkiline müntehi galip ve muzaffer bir kıyamı ile kabil olduğu itikadındadırlar. Bolşeviklerin iddiasına göre de, burjuvaların ihtilâli az zaman zarfında ihtilâlin fiilen cazi olduğu zamanlarda Rus amelesine temin olunan menafi ve semeratın kısmı-azamını ibtal ve istirdat eder. 1904 Bolşevik Kongresi bu nokta-i nazarı takiben hükûmet-i muvakkata yalnız sosyalist fırkası erkanını birleştirmek ve servet ve sermaye eshabının mukabil ihtilâllerine kar-

şı amelenin menafi-i mahsusasını müdafaa etmek üzere amansız bir cidal teşkilâtı tesis eylemek esasını kabul ediyordu. Görülüyor ki her iki hizip te ihtilâlin yalnız amele kuvvetile yapılamıyacağı esasına kani olarak bunun umumî olmasını istiyorlardı. Fakat neticede Menşevikler ihtilâlci halkın tazyikiyle bir Meclis-i Müessisan teşekkül etmesi hususunda şehirlerdeki sermayedarlarla taşralardaki malikâne eshabının hürriyetperver aksamına itimad ettikleri halde, Bolşevikler hürriyetperver burjuvaların irtica ile itilâfa daima hazır olduklarını iddia ederek yalnız köylü ve amelenin müzaharetine istinat eylemeyi tercih ediyorlar ve ihtilâl zuhur ettiği takdirde derhal takip eyliyecekleri siyaseti şöyle takrir ediyorlardı :

«Amele ve köylünün bolşevik program esaslarında tam ve kâmil bir inkılâb-ı içtimaîyi istihdaf eder, ihtilâlci diktatörlüğü için cidal...»

Görülüyor ki 1904 senesinden beri, 1917 ihtilâlinden tam ondört sene evvel Bolşevik programı hukuk-u esasiyesinde sarahat ve kat'iyetle tayin edilmiştir. 1905 İhtilâli; (Duma) nın teşekkülü üzerine hürriyetperver burjuvaların ameleyi terk ve ihmal edivermeleri ile neticesiz kalmış ve denebilir ki Harbi - Umumiyeye kadar Menşeviklere uygun bir tarz-ı siyaset cari olmuştur.

Harbi - Umumi Bolşeviklerle Menşevikleri daha ziyade ayırdı. Bolşeviklerin reisi olan Lenin ile Menşeviklerin reisi olan Plehanof bu vesile ile cereyan eden münakaşatta galiz tabirat ile adeta yekdiğeri sebb-ü şetm edecek derecelerde ileri gitmişlerdir. Lenin, akvam arasında silâhların böyle kardeş kardeşe değil, fakat harbi icat ve iltizam eden hükûmetlere tevcih olunmak suretiyle hem derhal harbe nihayet verilmesini, hem de cihanşümul bir inkılâb-ı içtimaî temin olunmasını istiyordu. Lenin ve arkadaşları bu hatt-ı harekette sonuna kadar ve mütezayit bir kanaat ve şiddetle devam eylemişlerdir. İşte Rus sosyalistleri arasında Bolşeviklik bu ve Bolşevikler de bunlardır. Şimdi gelelim bunların idare-i hükûmete vaz-ı yed etmelerine.

1917 Şubatının 22. (takvim-i efrenci ile Martın 7.) günü Petersburg'ta harpten bezgin ve dık-i maişetten mustarip olan halkın nümayişleri ile başlıyarak altı gün sonra Moskof Çarlığının iskatına münteki olan ihtilâlden sonra mütemerkiz ve muhtelit bir hükûmet-i muvakkate teşekkül etmiş idi. Bu ihtilâlde ve hususile bu ihtilâlin eşkal-i müteakıbesile netayicinde en mühim rolü oynayacak kuvvet, halkın ve köylünün kuvveti idi. Onun istediği de şu üç şeyden ibaretti : Sulh, toprak ve hürriyet.

En son ve en devamlısı Kerenski olmak üzere muhtelif reisler bu işi hüsn-ü suretle yürütmeğe çalıştılar. İhtilâlde —münferit sulh yapacağından korkulan Çar'dan kurtulmak isteyen— İngilizlerin de parmağı vardı. Onlar da Çar'ı defettikten sonra esası harpte devam olacak bir idare-i maslahat hükûmetinin muvaffakiyetini istiyorlardı. Fakat bir kere ihtilâl olduktan sonra artık ipin ucu elden kaçmış, koca Rusya baştan aşağı, tepeden tırnağa sarsılmıştı. Rusya'da ekseriyet halkı teşkil eden köylülerin arzularını tatmin edecek prensipler de yalnız Bolşeviklerin prensipleri idi. Orada halk,

sosyalizmin icabat-ı mütenevviasına akıl erdirmeği bilmez ve belki erdirmek bile istemezdi.

Köylünün beklediği şey Rusya'daki şekli hiç bir memlekete benzemiyen arazi meselesinin kendi lehine olarak halli idi. Bolşevikler istihzarat-ı evveliyeden sonra prensiplerini ortaya atınca aslı çok derin şeyler olan bu prensipleri herkes herhalde pek büyük bir ekseriyet; evvelden aşina oldukları esasat imiş gibi derhal anladılar. Fikir itibariyle bunları muvafık bulmayan bir ekalliyet-i münevvereye karşı Bolşevikler Rusya'da bütün kuvveti kendi taraflarında cem etmiş oluyorlardı. İşte Bolşevikler bu müsait zemin üzerinde hazırlanarak pek kolaylıkla hükûmeti yed-i idarelerine aldılar.

Kerenski, Ortodoks takvimi ile 1917 senesi Teşrinievvelinin 24. günü (Efrenci takvimi ile 7 Teşrinisani 1917 yani tam üç sene evvel dün) Meclis-i Müessisandan evvel cem edilmiş olan Şûray-ı Muvakkat huzurunda hükûmeti taklib edecek Kuvay-ı hafiyenin faaliyetle çalıştığından acı acı şikâyet eden bir nutuk irad ediyor, ve ertesi gün ise (yani tam üç sene evvel bugün) korktuğu şeylerin tahakkuk etmeğe başladığını görerek Petersburg'u terk ile —göya kuvvet getirmek üzere— kaçıyordu. Bolşevikler de muntazam ve azimkâr bir faaliyetle çok gürültüye mahal vermeksizin idare-i hükûmete vaz'ı yed ediyorlardı. 25 Teşrinievvel - 7 Teşrinisani 1917 akşamı Petersburg'ta amele ve asker sovyetlerinin İkinci Millî Kongresi huzurunda Trocki, Lenin, Zinoviyef irad ettikleri nutuklarda hükûmetin muvaffakiyet-i kâmile ile taklib edilmiş olduğunu bütün huzzarın şiddetli alkışları arasında beyan ediyorlardı. Kongrenin 26 Teşrinievvel - 8 Teşrinisani tarihindeki içtimaında —Meclis-i Müessesanın içtimaına kadar— memleketi idare etmek üzere Halk Komiserleri ihdas ediliyor ve bunların başına da Lenin geçiriliyordu. Petersburg'tan kaçan Kerenski filhakika biraz kuvvetle avdet etmiş (29 - 30 Teşrinievvel) ise de Bolşevikler Kerenski'nin bu kuvvetlerini yalnız propaganda kuvvetile dağıtmışlar ve ondan sonra da uzun müddet Kerenski'nin nam-ü nişanı işitilmemiştir.

İlk teşekkül eden hükûmet için Bolşeviklerin (Meclis-i Müessisan teşekkül edinceye kadar) kaydını koymaları zamanın emr ettiği bir idare-i maslahattan ibaretti.

Yukarıda izah ettik ki, Bolşevik prensiplerinde Meclis-i Müessisan yok idi. Belki köylü ve amelenin diktatörlüğü var idi. Nitekim bilâhare Meclis-i Müessisanın içtimaını ta'kim etmek suretiyle bu prensiplerini teyid etmişler ve bugüne kadar halk şûraları esasına müstenit bir tarz-ı idare ile ve daima Komiserler marifetile icray-ı hükûmet edegelmişlerdir.

Üç sene zarfında Bolşeviklerin harice karşı da büyük işler başardıklarını itiraf etmek zaruridir. Eraziyi ekseriyet-i halka tevzi etmekten başlıyan ve bilhassa bu esasta pek büyük bir kolaylık bulan usul-i iştiraki muvaffakiyetle tatbik etmişler, büyük devletlerin müzaheret ve idareleri ile yürütülen Kolçak, Denikin, Yudeniç irticalarını tenkile muktedir olmuşlardır. Kariben Vrangel'i de tepeliyeceklerine şüphesiz nazarıyla bakılabilir.

Bugün cihanın en büyük meselesini Bolşevik Rusya'nın mübhem ve mühib vaziyeti teşkil ediyor.»

*
**

142. sayıda, gazetenin Bolşeviklere karşı şüpheci tutumunu belli eden sorular göze çarpmaktadır. «Asya'da yine aynı siyaset mi? Asya'da İngiliz, Rus politikası Çarlık devrinin açtığı çığırda mı yürüyor?», Ve Lenin'in resminin altında: «Harici siyasetinde eski tarzdan pek te ayrılmayan Rusya Şûralar Cumhuriyeti Reisi Lenin Yoldaş».

Rusların İngilizlerle anlaşması şüphesi uyanmış, Nebizade Ahmet Hamdi'nin şahsı adına yazdığı «Haricî siyasetimizde milliyet prensibi» başlıklı makale: «Rusya'ya karşı durumu incelemektedir.» 157. sayıda Lenin'in resmi: «Rusya Şûralar Cumhuriyeti İcra Komitesi Reisi Lenin Yoldaş».

*
**

Yeni Gün'de bir süre Yunus Nadi imzalı makaleler görünmez olmuştur. 160. sayıda «Çerkez Ethem'in rezaletleri» havadisi, 162. sayıda Lenin'in resmi varsa da altta herhangi bir ibare yok. Gazete, ANTİ-KAPİTALİST yönünü muhafaza etmekte; «Avrupa sermayedarlığına ve garbın zülmuna karşı kükremektedir».

168. sayıda: «Sovyet Meclis-i Umumusinde emperyalizme karşı Türkiye ve Rusya»; ve Lenin'in resmi: «Sovyet İcra Komite Reisi Lenin».

169. sayı: «Lenin, Sovyet Meclis-i Umumisinde irad eylediği nutukta, Türk delegelerile başlıyan müzakeret-ı fevkalâde mühim bir vak'adır, diyor».

190. sayıda: «Moskova Sovyet Kongresinde Lenin'in nutku».

Sayı 202 (13 Nisan 1921): «Yunan cinayeti hakkında beyanname; Mustafa Kemal Paşa hazretleri Yunan mezalimini enzar-ı medeniyet önünde şiddetle protesto ediyor; Bolşevikler Yunan mezalimini tel'in ediyor. (Hilal-ı Ahmer'e 30,000 altın ruble teberrü).

Sayı 215: «Moskova Konferansı: Türkiye ve Rusya», Lenin'in nutku ve resmi: «Moskova Sovyetinde iki konferansı mukayese eden Lenin».

YUNUS NADİ'NİN BAŞYAZILARINDAN

Nihayet **Yunus Nadi**'nin imzasiyle başyazılar 218. sayıdan itibaren yeniden başlıyor:

«Biz özgürlük ve bağımsızlık için çarpıştık, çarpışmaktayız ve çarpışacağız. Hiç te yalnız değiliz. Bütün şark bizimledir. Bütün dünyanın şahısları ve olayları da bizim için çalışıyor. Son başarı bizim.» (Sayı: 225).

*
**

«Şark mı garp mı? Başka hiç bir çare yok ta nihayet Batı ile anlaşmaya ve uzlaşmaya mecbur isek, sonuç olarak, bu, Batının şu veya bu şekil-

de, şu veya bu derecede köleliği altına geçmek demektir. Bize gösterebildikleri dostluk, memleketimizin sırtında kendi hesaplarına bir nevi sömürge hayatı hazırlamak hevesleri ile meşbu olmaktan kurtulamamış bir haldedir. Demek ki, Batının Türkiye'ye karşı beslemekten nefsini menedemediği intifa ve istilâ ihtirasları bizim izlediğimiz gaye ile uzlaşabilmekten henüz uzaktır. DOĞU SİYASETİ 1917 RUS İHTİLÂLİ İLE MEYDAN ALMIŞ BÜYÜK VE CİHANŞÜMÛL BİR SİYASETTİR. HEDEFİ EMPERYALİZMİ YIKMAKTAN İBARET OLARAK, bu halile bütün Batıya ve bütün emperyalist dünyaya ebedî ve kesin bir hasım mevkiindedir. **Bu siyaset Rusya sınırları içinde kalmıyarak Batı emperyalistlerinin zulüm ve esaretinden kurtulmak ihtiyacında bulunan bütün uluslara kol budak salmış ve muazzam bir siyaset olmuştur.** Batı emperyalistlerinin tahakküm tekazasından en ziyade bizar olan İslâm Kavimleri ve özellikle bu kavimlerin Asya kıtasında bulunan yüzlerle milyonu bu siyasetin kadrosu içindedir. HATTÂ UMUMİYETİ VE HEDEFTE İŞTİRAK HASEBİLE BİZ BİLE ESASEN DIŞARDA DEĞİLİZ. Biz ne Batı, ne de Doğu politikalarını hiç bir zaman öyle olduğu gibi kendi politikamız olarak almıyacağız. Bizim izlediğimiz esas, her şeyden önce, kendi millî varlığımızla özgürlüğümüzü kurtarmaktan ibaret bir siyasettir. Yani, Türk siyasetidir, Türkiye politikasıdır. Politikamızın bu mahiyetinde ne kadar samimî isek o kadar da açığız. Biz, Batı ve Doğu politikalarını ana politikamız itibarile düşünürüz. Rusya'daki sosyal doktrinlerin politik mülâhazalarla karıştırılmasındaki hataların doğurduğu istikametlerden kaçınmalıyız. Bu meselenin hatalarından belki Rusya'nın da hissesiz kalmış olduğu zamanlar olmuştur. Bizde de teessüf olunacak derecelere varan cilveleri görülmüştür. Fakat teşekkür olunur ki, Rusya'da sosyal doktrinlerin dış politikadan ayrılması hususunda önemli ve kesin adımlar atılmış ve ezcümle bizimle Rus münasebetleri iki tarafın istiklâl ve varlığına saygı temeli üzerine oturtulmuştur. Doğu politikası, Batı politikasına karşı, tıpkı bizim gibi, Batının hasmı ve binaenaleyh millî davamızın müzahiri. Türkiye Büyük Millet Meclisi, tam Londra müzakereleri cereyan ederken, Moskova ile bir İttifak Muahedesi akdetmiştir. Bugün biz Batıya düşman isek bu bizim ilânihaye savaşa müştak olduğumuzdan ileri gelmiyor. Batı bize karşı yok edici politikasından vazgeçmemiştir de onun için. Biz de ister istemez bu pek meşru hasım durumunda bulunuyoruz. Avrupa, temelleri sarsılan bir binaya benziyor. Bir türlü vazgeçmediği ihtiraslarına rağmen aczi ve ızdırabı her davranışında pek açık olarak görülmektedir : MİLLETİN AZİM VE SEBATI VE DOĞU POLİTİKASININ GÜCÜ BU KÖHNE BATI DÜNYASINA ERGEÇ BAŞ EĞDİRECEKTİR. BUNDAN KESİN SURETTE EMİN OLABİLİRİZ.» (Sayı : 226).

*
**

«Cihan Savaşında Çanakkale savunması Doğu Avrupa'da Moskof Çarlığını düşürerek Doğu meselesine esaslı ve yeni bir cereyan verdi. Bu yeni cereyanda eski Doğu meselesinin en önemli faktörlerinden biri olan Rusya, eski emperyalist Çarlık siyasetine bedel bilâkis Batı emperyalistliğine karşı kuvvetli bir ihtilâli ve cidal bayrağı açmış Doğunun mazlûm ve mah-

kûm ulusları da Rus İhtilâlinde kuvvetli bir dayanak bularak bu cereyana kapılmıştır.» (Sayı : 246).

*
**

Anadolu'da Yeni Gün, sonraki sayılarında da Lenin'in resimlerini basmaya devam etmişti : «Rusya Şûralar Cumhuriyeti namına Naçaranos yoldaşın itimatnamesini imzalıyan LENİN CENAPLARI» (Sayı : 265); ve «Rus Şûralar Hükûmet-i Cumhuriyesi Reisi LENİN YOLDAŞ.» (Sayı : 286).

Kızıl Ordu'nun Türk gazanferlerine hediyeleri ve (Sayı : 285); 286. sayıda Lenin'in resmi : «Rus Şûralar Hükûmet-i Cumhuriyesi Reisi Lenin Yoldaş». Ve; 287. sayıda : «Türkiye - Rusya Muhadenet Ahitnamesi»...

ATATÜRK'ÜN ÇİÇERİN'E 29 KASIM 1920 TARİHLİ TELGRAFI

İçtenlikle inandığım ve bütün yurttaşlarımın da paylaştığı kanım şudur ki, bir yanda Batının işçileri ve öte yanda Asya ve Afrika'nın esir edilmiş halkları, şu anda uluslararası sermayenin onları, yalnızca efendilerinin çıkarları uğruna, yekdiğerini yok etmek ve esir etmek için kullandıklarını anladıkları gün, ve sömürgecilik politikasının kötülüğünün bilinci dünyanın emekçi kitlesinin yüreklerine girdiğinde, burjuvazinin iktidarı son bulacaktır.

Rus Sovyet Federasyonu Sosyalist Cumhuriyeti hükûmetinin Avrupa emekçileri arasındaki manevî gücü ve Müslüman dünyasının Türk milletine sevgisi, yakın ittifakımıza, Batı emperyalistlerine ve bugüne kadar güçlerini atalet ve cehalete dayandırmış olanlara karşı birleşmemize yeterli olacaktır.

TÜSTAV

lenin'in ölümü ve türkiye

Hâkimiyeti Milliye, 24 Ocak 1924

TÜRKİYE'NİN HÜZÜNLE KARŞILADIĞI BİR HABER

Dostumuz ve komşumuz Rus Cumhuriyetleri İttihadı Reisi Lenin, pazartesi günü vefat eylemiştir.

Dün sabah dostlukla bağlı bulunduğumuz Rusya'dan elim ve hüzünlü bir haber gelmiştir. Epey zamandan beri rahatsız bulunan Rus Cumhuriyetleri İttihadı Reisi Lenin, birdenbire sıhhatı fenalaşarak, vefat eylemiştir. Bu haber bizi yalnız bir muhadenet muahedesi ile bağlı bulunduğumuz komşu millet ve devletin maruz bulunduğu kedere iştirak eylediğimizden değil, aynı zamanda cihanda yüksek ve mühim bir mevkii olan bir fikir adamının ziyaını öğrendiğimiz için pek ziyade müteessir ve müteellim eylemiştir. Onun için keder ve izdırap duyan Rus komşularımıza en samimî ve kalbî taziyetlerimizi beyan eyleriz. Filhakika dün şayi olan bu haber gerek hükûmet mahfilinde gerek şehirde büyük bir teessürle karşılanmış ve ricali siyasiyemiz, şehrimizdeki Rus mümessiline beyanı taziyet eylemişlerdir.

İsmet Paşa hazretleri saat üçte bizzat Rus sefarethanesine giderek beyanı taziyette bulunmuştur. Keza Hariciye Vekâleti Umuru Siyasiye Müdiri Umumîsi Salih Bey de vekâlet namına beyanı taziyet eylemiştir. Bugün öğleden sonra iki ilâ dört arasında Mösyö Suriç'in ikamet etmekte olduğu eski Azerbeycan sefaretinde taziye merasimi ifa olunacaktır. Bu hususta dün Rus ajanı atîdeki tebliğgatta bulunmuştur:

ÂNİ BİR KAN HÜCUMU VE VEFAT

Moskova (Rusya). Lenin yirmibir kânunusanî 1924'de, saat altı elli'de Moskova civarında Gorki tesmiye olunan mahalde vefat etmiştir. Doktorlar tarafından verilen raporda deniliyor ki; «Yirmibir kânunusanîde Lenin'in ahvali sıhhiyesinde derhal bir fenalık müşahede olunmuş, teneffüsü azalmış, kendisini kaybetmiştir. Saat altı elli'de teneffüs merkezi felce uğrayan Lenin teslimi ruh eylemiştir.»

Hükûmetin tebliğinde deniliyor ki: «Lenin'in böyle birdenbire vefat edeceği bilinmiyordu. Çünkü kendisini son zamanlarda oldukça iyi hissetmekteydi. Halbuki, yirmibir kânunusanîde sıhhati birdenbire fenalaşan Lenin birkaç saat sonra derhal vefat etmiştir.»

Elyevm Moskova'da hal-i inikatta bulunan Bütün Rus Sovyetler Kongresi ve kariben küşâdı muharrer Sovyet İttifakı Kongresi Sovyet hükûmetinin vezaifine halel gelmemesi için icab eden tedabiri ittihaz edecektir.

Lenin'in cesedi ayın yirmiüçünde Moskova'ya getirilecek ve yirmialtısına kadar tabut halka açık bırakılacaktır. Merasim-i tedviniye ayın yirmialtısında yapılacaktır.

Yine Lenin'in vefatı hakkında heyeti sıhhiye tarafından neşredilen en son tebliğde, yirmiiki kânunusanîde Lenin'in cesedi üzerinde icra kılınan ameliyatta dimağdaki kan damarlarının birdenbire vaziyeti tebeddül ederek kanı dışarıya verdiği ve bunun sebeb-i mevt olduğu beyan edilmektedir.

Kalinin yirmiiki kânunusanîde hal-i içtimada bulunan Onbirinci Sovyetler Kongresine Lenin'in vefatını tebliğ ettiği zaman, kongre azâları bu habere ziyadesiyle müteessir olmuşlar, hattâ ağlamışlardır. Kongre kânunusanînin yirmidördüncü gününü matem günü ilân ediyor.

LENİN'İN HAYATINA KISA BİR NAZAR

Mösyö Vladimir İliç Lenin 1870 senesinin Nisanının onuncu günü Volga eyaleti dahilinde Simbirsk şehrinde doğmuştu. Öldüğü zaman 53 yaşında bulunuyordu. Babası İlya Nikolayeviç bir çiftçi idi. Samara şehrinde bir halk mektebi müdürü idi. Mösyö Lenin Petrograd iimnazında okuduktan sonra, Kazan darülfünunun hukuk fakültesine girmiş ve orada ikmali tahsil eylemiştir. Hayatı baştan başa Çar idaresine karşı inkılâp harekâtı içinde faaliyet ile geçmiştir. Bu faaliyete talebe iken, darülfünundaki arkadaşları arasında başlamıştı. Çar III. Aleksandr zamanında büyük kardeşi Aleksandr İliç Çar hükûmeti tarafından idam edilmişti. Darülfünunu bitirdikten sonra Petrograd'a gitmiş ve orada inkılâp şebekesi içinde bilhassa bir amele ittihadı meydana getirmek için çalışmıştır. Bunun neticesi olarak Sibirya'ya nefyolunmuş ve orada üç sene kalmıştır. Bilâhere oradan İsviçre'ye kaçmış ve Martov ile beraber çalışmıştır. 1905 inkılâbında Rusya'da Petrograd'a avdet ederek inkılâbın kuvvetlenmesi için çalışmış ise de muvaffakiyet elde edilemediğinden tekrar İsviçre'ye kaçmış ve orada 1917 senesine kadar kalmıştır. Kerenski hükûmeti zamanında Mayısta tekrar Rusya'ya avdetle amele arasında Kerenski hükûmetinin yaşıyamıyacağı, harbin nihayet bulması lâzım geldiği yolunda propagandalar yaparak o sene Kerenski'yi devirmek üzere bir inkılâp yapmak istemişse de muvaffak olamamıştır. Fakat Lenin faaliyete devam ederek Kronştad'da bahriyeliler arasında propagandasına devam etmiş ve nihayet teşrinievvel ayında büyük Rus inkılâbının temini galebesine muvaffak olmuştur. Mösyö Lenin bir buçuk seneden beri hastaydı. 1919'da ihtilâlci sosyalistler tarafından yapılan suikastte kalbe yakın bir yere isabet eden kurşun sıhhatini rahnedar etmişti. O va-

kitten beri sıhhati daima fena gidiyordu. Nihayet bir buçuk sene evvel iş göremeyecek derecede ağırlaşmıştı.

KİM REİS OLACAK?

Rus mahafilinde yaptığımız tahkikata göre müteveffa Lenin'in yerine Mösyö Rikov'un intihab olunması kuvvetle muhtemeldir. Müşarinaleyh, bir buçuk seneden beri Lenin'in hastalığından dolayı kendisine vekâlet etmekteydi.

Hâkimiyeti Milliye, 25 Ocak 1924

RUS SEFARETİNDEN

Rus Reis-i Hükûmeti Lenin'in Vefatı Münasebeti ile Yapılan Taziye Ziyaretleri

Rus Şûralar Cumhuriyeti Komiserler Reisi Lenin'in vefatı münasebeti ile dün öğleden sonra 12'den 4'e kadar Cebeci'de Rus sefirinin ikametgâhında taziye merasimi yapılmış, erkan-ı hükûmet ecnebi devletler mümessilleri, matbuat erkânı, sefir yoldaş Suriç cenaplarına taziyede bulunmuşlardır. Ziyaret edenler meyanında Mübadele, İmar ve İskân Vekili Necati, Maliye Vekili Aptullah Halik beylerle, Millî Müdafaa Vekili Kâzım Paşa namına yaveri Fethi, Hariciye Müsteşarı Tevfik Kâmil, Müşavir İbrahim Tali ve Kâmil Beyler, Afgan Sefiri Sultan Ahmet Han ve Başkâtip Yunan Maslahatgüzarı Mösyö Politis ve mümessillik erkânı, Ankara ve İstanbul gazeteleri mümessilleri bulunuyordu.

Hâkimiyeti Milliye, 27 Ocak 1924

LENİN İÇİN

Moskova'da Büyük Merasim Yapılmakta ve Her Yerden Taziyet Telgrafları Alınmaktadır

Reisicumhur ve Başbakanımızın telgrafları

Moskova (23 — Rusya). Lenin'in vefatı haberi şehirde bir yıldırım hızı ile dağılmış ve amele mahallelerinde hazin bir teessür ve heyecan uyandırmıştır. Sinod meclisi reisi metropolit Bevdokin, Kalinin'e yazdığı bir mektupta diyor ki: «Mazlumların hâlâsı ve hakikî kardeşliğin tesisi için hayatı mücadele ile geçen kahraman Lenin'in namı laebed payidar olsun ve onun makberinden daha birçok Lenin doğsun.»

İkinci Enternasyonal namına Friedrich Adler tarafından Üçüncü Enternasyonale çekilen bir telgrafta şu satırlar kaydedilmektedir: «Kalben çok

müteessiriz. Aramızdaki ihtilâfa rağmen, Lenin'in proletarya meselesinde daima hakikî bir mücahit olarak kaldığını itiraf mecburiyetindeyiz.»

Çiçerin Lenin'in vefatı münasebetiyle her taraftan taziyet telgrafları almaktadır ki, Nansen ve İsmet Paşa'nın telgrafları da bunlar meyanındadır. Kalinin Mustafa Kemal Paşa'dan bir taziyet telgrafı almıştır.

Lenin, Moskova'da Kızıl Meydan'da inkılâbı temsilen tesis olunan abide civarında Sverdlov'un makberi yanına defnolunacağından oraya muvakkaten şimdilik ehram şeklinde bir alamet rehsolunmuştur. Makberinin ihzarını müteakkıp, tabut mahalline vazolunacak ziyaretçilerin kendisini serbestçe seyredebilmesi için tabutun üzeri camdan yapılacak ve etrafında binlerce ziyaretçinin dolaşabilmesi için de yollar inşa olunacaktır. Cenaze merasiminde bulunmak üzere Moskova'ya gelmekte olan muhtelif heyet murahaslarını intizaren tedvin merasimi Pazar gününe talik olunmuştur.

Alman sefiri Broddendorf Alman heyeti sefareti namına yarın saat 3'te tabutun üzerine bir buket vazedecektir. Lenin'in cesedini almak üzere Gorki'ye gönderilen heyet bugün saat 7'de Moskova'ya muvassalat etmiştir. Lenin'in vaziyeti ihtiramını ifa etmek üzere birçok amele heyetleri Gorki'de toplanmışlardır. Saat 10'da kırmızı kefenle örtülü ceset Stalin, Bodnof, Krasin, Zinoviev, Buharin ve Kamanev tarafından tabuta vazolunmuş ve ailesi ile birlikte olduğu halde cenazenin bulunduğu mahalden istasyona kadar devam eden 4 kilometrelik mesafede tabutu en yakın dostları, talebeleri, hükûmet âzaları omuzlarında taşımışlardır. Tabut Moskova'ya geldikte, bütün Rusya Şûralar Kongresi ve Şûra-yı Askeriye âzaları tarafından bir halk kitlesinin gözyaşları arasında Sanatkârlar Birliği Yurduna nakledilmiştir.

Lenin üzerinde boz elbisesi ve göğsünde kızıl madalyayı hamil olduğu halde sanki berhayat zannolunuyordu.

LENİN'İN VEFATI VE LEHİSTAN

Varşova 24 (AA). Protokol müdür muavini Sovyetler sefarethanesine giderek Lenin'in vefatı hasebiyle Moskova hükûmetine beyan-ı taziyette bulunmuştur.

Londra 25 (AA). Daily Express gazetesi Sovyetlerin Petersburg'u Leningrad tesmiye etmeğe karar verdiğini bildiriyor.

Hâkimiyeti Milliye, 29 Ocak 1924

SEFİRİMİZİN LENİN'E ÇELENGİ

Moskova 27 (AA). (Rus Tass Ajansından) Lenin'in cenazesini ziyaret edenler milyonu mütecavizdir. Teşhir edildiği müddetçe cenazenin önünden saatte 10.000 kişi geçmiştir. Ziyaret merasimine cumartesi gecesi hitam verilmiştir. Türkiye'nin Moskova sefiri Lenin'in tabutunun üzerine konulmak üzere bir çelenk göndermiştir.

Hâkimiyeti Milliye, 30 Ocak 1924

RUSYA'NIN SİYASETİ

Kongrede Kalinin'in bir nutku. Lenin'in halefi ve bir merasim

Moskova — 26 kânunusanide küşad olunan Sosyalist Sovyetler İttifakı İkinci Kongresi ilk içtimaını Lenin'in ihya'yı hatırasına hasretmiş ve matem marşını müteakkip Kalinin Lenin'in hayat ve faaliyeti hakkında bir nutuk iradından sonra Cumhuriyetin siyasetini nakli kelâmla ezcümle demiştir ki :

«Diğer devletlerle münasebetimizi tayin ve tesbitte tekmil kuvvetle çalışıyoruz. Hattâ bazan bir hattı dahilde olmak üzere fedakârlıktan bile çekinmiyoruz. Lenin'in mukaddes vasiyet ve mesayiini muhafaza ve onun bitemamihya kuvveden fiile isali için icab ederse kuvvetimizi on defa bile fazlalaştırmaktan geri durmıyacağız.

LENİN'İN DEFİN MERASİMİ VE HALEFİ

Kongre, yakında hakikî faaliyete geçecek ve herşeyden evvel Sosyalist Sovyetler İttifakı Reisini intihab edecektir.

Lenin'in cenazesi bugün sabah 9'da matem marşları ile Kızıl Meydan'da defnedileceği mahalle naklolunmuş ve bu merasime bütün hükûmet ve fırka erkânı ile Kongre âzaları, Moskova ve Leningrad ameleleri ve vilâyetlerden akın akın gelen halk iştirak etmişlerdir. 35 dereceyi bulan şiddetli bir soğuğa rağmen milyonlarla halk Kızıl Meydan'da toplanmış, soğuğa tahammül edemedikleri nazarı itibara alınan çocukların işbu merasime iştirakları men olunmuştur. Lenin'in tercüme-i hali, müntehap makaleleri ve fotoğraf milyonlarca halka tevzi olunmaktadır. Saat 16'da tabut Kamanev, Stalin, Zinoviev, Buharin, Molotov, Rotzotak, Drejenski tarafından açılarak medfan-ı mahsusa vazolunmuştur.

Bunu müteakkip top tüfek nedaheti icra kılınmış, fabrika, lokomotif düdükleri öttürülmüş, 5 dakika Moskova ve tekmil Sovyetler İttifakı Cumhuriyetinde bütün işler tatil edilerek Lenin'e son lâzimeyi tazim ifa edilmiştir.

TÜSTAV

lenin

28 Ocak 1924 günü Kremlin askerî okulu öğrencilerinin düzenlediği gecede verilen söylev.

Arkadaşlar, Lenin'in anısı için bir gece düzenlediğinizi ve beni de bu geceye konuşmacılardan biri olarak çağırdığınızı söylediler. Lenin'in yapmış oldukları konusunda size uzun bir konuşma yapmanın gerekli olmadığı kanısındayım. İnsan ve militan olarak Lenin'in bazı özelliklerini ortaya çıkaracak bir kaç olayı size anlatmamın daha iyi olacağını düşünüyorum. Bu olaylar arasında belki de bir bağlılık olmayacak. Ama, Lenin hakkında genel bir fikir edinmek isteyenler için bunun büyük bir önemi yoktur. Esasen şu anda size vaadettiğimden fazlasını söyleyecek durumda değilim.

DAĞLARIN KARTALI

Lenin'i 1903 yılında tanıdım. Bu tanışma onu görmeden, yazışma yoluyla oldu. Fakat bende bu, Parti içindeki bütün çalışmam boyunca silinmeyen bir iz bıraktı. O sıralarda Sibirya'da sürgünde bulunuyordum. Lenin'in 1900 yıllarının sonlarında, özellikle 1901'den, **Iskra**'nın çıkışından sonraki devrimci faaliyeti, bende, Lenin'in şahsında olağanüstü bir kimseyle karşı karşıya bulunduğumuz inancını uyandırmıştı. O sıralarda benim gözümde O, partinin basit bir yöneticisi değildi; partinin âcil ihtiyaçlarını, öz niteliğini kavrayan tek insan, onun gerçek yaratıcısıydı. Onu partinin öteki yöneticileri ile karşılaştırdığım zaman, Lenin'in mücadele arkadaşları —Plekhanov, Martov, Axelrod ve başkaları— bana daima ondan bir boy daha küçük görünmekteydi. Bence onlara kıyasla Lenin basit bir yönetici değil, üstün bir yönetici, Rus devriminin geçilmemiş yollarında partiyi cesaretle ileriye götüren mücadelede korkusuz bir dağ kartalıydı. Bu izlenim ruhumda o kadar derin kök salmıştı ki, o sırada hicrette bulunan bir arkadaşıma yazarak bu konuda onun düşüncesini öğrenmek gereğini duydum. Bir süre sonra, arada sürgüne yollanmış bulunduğum Sibirya'da —1903 yılının so-

nuydu—, arkadaşımdan coşkulu bir cevapla birlikte, daha sonra öğrendiğime göre arkadaşımın mektubumu gösterdiği Lenin'den kısa fakat özlü bir mektup aldım. Lenin'in mektubu oldukça kısaydı. Ama içinde partimizin pratik faaliyetinin cesur, korkusuz bir eleştirisi, önümüzdeki devre için parti çalışmasının son derece açık ve kısa bir planı bulunmaktaydı. En karışık konuları bu kadar basit ve açık, kısa ve cesur biçimde ele alıp işlemeyi yalnız Lenin bilirdi. Cümleleri konuşmaz, yakardı. Bu basit ve cesur, kısa mektup, Lenin'in kişiliğinde partimizin bir dağ kartalına sahip bulunduğunu göstermekle inancımı güçlendirdi. Eski bir yer altı çalışmacısı alışkanlığıyla başka mektuplar gibi bu mektubu da yakmış olmamı affedemem.

İşte Lenin ile ilişkilerimin başlangıcı o sıralardadır.

ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK

Lenin'le ilk defa 1905 yılı Aralık ayında Tammerfors (Finlandiya) bolşevik konferansında karşılaştım. Yalnız politik bakımdan değil, aynı zamanda fizik bakımından da büyük, büyük adamı, partimizin dağ kartalını göreceğim diyordum. Hayalimde Lenin, göz alan, güzel yapılı bir dev olarak canlanmaktaydı. Basit bir fâniden hiç, ama hiç bir bakımdan ayrılmayan, ortadan biraz daha kısa, sıradan bir adamla karşılaştığımda öyle büyük bir hayal kırıklığına uğradım ki...

Toplantıdakilerin solukları kesilerek beklemeleri için «büyük adamın» toplantılara geç gelmesi âdettir. Toplantıda bulunanlar «büyük adam»ın gelişini «hişt... susun... işte!» diyerek haber verirler. Bu tören saygı aşıladığı, etki altına aldığı için bana gereksiz görünmemekteydi. Lenin'in delegelerden önce toplantıya gelmiş ve bir köşede konferans delegelerinin en sıradan olanlarıyla en sıradan konularda en büyük sadelik içinde konuşmakta olduğunu öğrendiğim zaman ne kadar hayal kırıklığına uğradım, bilemezsiniz. Bunun o sırada bana bazı kuralların çiğnenmesi gibi gelmiş olduğunu sizden saklamıyacağım.

Onun bu sadelik ve tevazuunun, bu göze çarpmama ya da hiç olmazsa fazla dikkati çekmeme, üstün durumunu göstermeme isteğinin, insanlığın en derin en «alt tabakaları»nı oluşturan basit ve sıradan yığınların, yeni yığınların bu yeni önderinin, Lenin'in en güçlü yönlerinden biri olduğunu ancak çok sonra kavradım.

MANTIK GÜCÜ

Bu konferansta Lenin iki önemli konuşma yaptı. Biri politik durum öteki toprak meselesi üzerine... Ne yazık ki, bu konuşmalar kaybolmuştur. Bunlar konferansı heyecan seline kaptıran üstün sezişin eseri konuşmalardı. Olağanüstü bir ikna gücü, kanıtlamanın açıklık ve basitliği, herkesin anlayabileceği kısa cümleler, başdöndürücü jestlerin, pozun ve süslü cümlelerin bulunmaması; bütün bunlar, Lenin'in konuşmalarını bildiğimiz «parlamento» konuşmacılarınınkilerden ayırmaktaydı.

Fakat o sırada beni cezbeden onun konuşmalarının bu yanı değil, Lenin'in mantığının karşı durulmaz gücüydü. Bu, biraz kuru, ama dinleyici-

leri derinden kavrayan, yavaş yavaş onları heyecanlandıran, sonunda onları kurtuluş umudu olmadan kendine esir eden bir mantıktı. Birçok delegenin o sırada şöyle dediğini hatırlıyorum: «Lenin'in konuşmalarının mantığı sizi her yandan saran ve kurtulmak mümkün olmayan ahtapot kolları gibidir. Ya teslim olacaksın ya da ezilmeyi göze alacaksın.»

Lenin'in konuşmalarının bu özelliği, kanımca onun konuşmacılığının en güçlü yanıdır.

SIZLANMAZDI

Lenin'le ikinci kez 1906'da partimizin Stockholm Kongresinde karşılaştım. Bilindiği gibi bolşevikler bu kongrede azınlıkta kaldılar, yenilgiye uğradılar. Lenin'i ilk kez yenik durumda görmekteydim. Bir yenilgiden sonra cesareti kırılan ve sızlanan önderlere hiç, ama hiç benzemiyordu. Tersine yenilgi, ilerdeki zafer için taraftarlarını yeni muharebelere teşvik eden Lenin'deki bütün enerjiyi harekete geçirmişti. Lenin'in yenilgisi dedim. Ama bakalım nedir bu yenilgi? Lenin'in hasımlarını, Stockholm Kongresinin zafer kazanmış adamların —Plekhanov, Axelrod, Martov ve diğerlerini— görmek gerekti! Gerçekten zafer kazanmış kimselere pek benzemiyorlardı. Lenin, menşevizme yönelttiği karşı durulmaz eleştiriyle onları çökertmişti. Bolşevik delegelerin kümelenmiş halde Lenin'e baktığımızı, ona akıl danıştığımızı hatırlıyorum. Bazı delegelerin sözlerinde umutsuzluk ve eziklik okunuyordu. Bu sözlere karşı Lenin'in dişleri arasından sert bir ifadeyle şöyle dediğini hatırlıyorum: «Sızlanmayın arkadaşlar, mutlaka yeneceğiz, çünkü haklıyız.» Gözü yaşlı aydınlara karşı kin, gücümüze ve zafere güven, işte bize bunlardan söz etmekteydi Lenin. Bolşeviklerin yenilgisinin geçici olduğu, gelecek sefere yenecekleri hissedilmekteydi.

«Bir yenilgiden dolayı sızlanmamak». İşte, Lenin'in faaliyetinin etrafında içtenlikle bağlı ve kendi gücüne inançlı bir ordunun toplanmasına imkân veren özelliği!

ÖVÜNMEZDİ

Bir sonraki kongrede 1907'de Londra'da bu kez zaferi bolşevikler kazandılar. Lenin'i galip durumunda ilk kez görüyordum. Genellikle zafer bazı önderlerin başını döndürür, onları mağrur ve iddiacı yapar. Bu yüzden çoğu hallerde zafer türküleri başlar, zafer tacı üzerinde uykuya dalınır. Ama Lenin böyle önderlere hiç, ama hiç benzemiyordu. Tersine, zaferden sonra canlı ve uyanık görünüyordu. Lenin'in delegelere şu sözleri tekrar tekrar söylediğini hatırlıyorum: «Önce, zafer başımızı döndürmemeli, boş gurura kapılmamalıyız; ikinci olarak, zaferi pekiştirmeliyiz; hasmın işini bitirmeliyiz, çünkü o bugün yenildi, ama tam olarak ezilmedi.» «Menşeviklerin sonunun geldiğini» ilerisürme hafifliğinde bulunan delegelerle acı acı alay etmekteydi. Menşeviklerin henüz işçi hareketi içinde köklerinin bulunduğunu ve kendi gücümüzü olduğundan büyük, onlarınkini olduğundan küçük görmeden onlarla mücadele etmeyi bilmek gerektiğini ispat etmekte hiç güçlük çekmedi. «Zaferinden boş gurura kapılmamak». İşte, Lenin'e düş-

manın gücünü doğru olarak değerlendirme ve partiyi beklenmedik durumlardan koruma gücünü veren özelliği!

İLKELERE BAĞLILIK

Bir partinin yöneticileri parti çoğunluğunun fikrini hesaba katmamazlık edemezler. Çoğunluk bir yöneticinin hesaba katmak zorunda olduğu bir güçtür. Bunun her parti yöneticisi gibi Lenin de anlamaktaydı. Fakat Lenin hiç bir zaman çoğunluğun esiri olmadı. Özellikle çoğunluğun hiç bir ilke temeline dayanmadığı hallerde... Partimizin tarihinde çoğunluğun fikrinin ya da partinin yakın çıkarlarının proletaryanın temel çıkarlarıyla çeliştiği anlar olmuştur. Bu gibi hallerde Lenin hiç tereddüt etmeden çoğunluğa karşı ilkelerden yana tavır takınmıştır. Hattâ böyle durumlarda «ilkelere sadık bir politika tek doğru politikadır» diyerek herkese tek başına karşı çıkmıştır.

Şu iki olay bu bakımdan özellikle anlamlıdır.

Birinci olay. Karşı-devrim tarafından ezilmiş olan partinin tam bir çözülme içinde bulunduğu 1909-1911 dönemi. Partiye inancın kaybolduğu, yalnız aydınların değil bir dereceye kadar işçilerin de partiyi yığın halinde terkettiği, yeraltı çalışmasının terkedildiği, partinin tasfiye edildiği felâket dönemi. Yalnız menşevikler değil, bolşevikler de, o sıralarda çoğunlukla işçi hareketinden ayrı birçok akımlar ve hiziplere bölünmüş bulunuyordu. İşte tam bu dönemde partinin yeraltı çalışmasını tamamen tasfiye etme ve Stolypin tipi liberal, legal bir parti içinde işçileri örgütleme fikri doğdu. O dönemde yalnız Lenin genel salgından kendini kurtardı ve parti bayrağını yükseltti. Partinin ezik ve dağılmış güçlerini duyulmamış bir inat ve şaşırtıcı bir sabırla topladı. İşçi hareketi içinde gün ışığına çıkan partiye karşı bütün eğilimlerle mücadele etti. Parti ilkelerini eşi olmayan bir cesaret ve emsalsiz bir kararlılıkla savundu.

Partiyi ayakta tutmak için giriştiği bu mücadeleden Lenin'in daha sonraları zaferle çıktığı bilinir.

İkinci olay. Yurtseverlik çılgınlığının sardığı hemen hemen bütün sosyal demokrat ya da sosyalist partilerin ülkelerinin emperyalizminin hizmetine girdiği, emperyalist savaşın en kızgın devresi olan 1914-1917 dönemi. II. Enternasyonal'in sermaye önünde selâm durduğu, Plekhanov, Kautsky, Guesde gibi adamların bile şovenizm dalgasına karşı koyamadıkları dönem. İki cami arasında bînamaz «devrimciler»in kararsız tutumlarını belgelemeye, Kautsky'lerin ve Guesde'lerin ihânetlerini yüzlerine vurmaya, sosyal-şovenizm ve sosyal-pasifizme karşı kararlı bir mücadeleye girişen tek ya da hemen hemen tek kişiydi Lenin. Lenin arkasında pek küçük bir azınlık bulunduğunun farkındaydı. Ama onun gözünde bunun büyük bir önemi yoktu. Geleceği olan tek doğru politikanın tutarlı enternasyonalizm olduğunu biliyordu. İlkelere sadık bir politikanın tek doğru politika olduğunu biliyordu.

Bir yeni enternasyonal için giriştiği bu mücadeleden Lenin'in zaferle çıktığı bilinir.

«İlkelere sadık politika tek doğru politikadır». İşte bu formülün yardı-

TUSTAV

mıyla Lenin «zaptedilmez» mevzileri hamle yaparak ele geçirmiş, proletaryanın en üstün unsurlarını devrimci marksizme kazanmıştır.

KİTLELERE İNANÇ

Halkların tarihini bilen, devrimlerin tarihini bir ucundan ötekine incelemiş olan parti teorisyenleri ve yöneticileri bazen kötü bir hastalığa tutulmuşlardır. Bu hastalığın adı kitlelerden korkma, onların yaratıcı güçlerine inançsızlıktır. Bu hastalık bazen yöneticilerde devrimler tarihini pek bilmeyen ama eskiyi yıkarak yeniyi kuracak olan kitlelere karşı belirli bir aristokratik tutumu ortaya çıkarır. Tabanın ayaklanmasının, kitlelerin «gerektiğinden çok tahribat yapmasının» korkusu, kitlelerden birşeyler öğrenmek istemeden kitaplarla onları eğitme iddiasındaki bir dadı rolünü oynama isteği, işte, bu çeşit aristokrat tutumun kaynağı budur.

Lenin bu gibi yöneticilerin tam tersiydi. Proletaryanın yaratıcı gücüne ve sınıf güdüsünün devrimci doğruluğuna karşı Lenin kadar derin bir inanç besleyen başka bir devrimci tanımadım. «Kitlelerin kendiliğinden hareketinin curcunasının» ve «devrimin kaosunun» haddini bilmez eleştiricilerini Lenin gibi amansızca yere çalan başka bir devrimci tanımadım. Bir konuşmada «devrimden sonra normal düzenin yerleşmesi gerektiği» fikrini ileri süren bir arkadaşa Lenin'in acı bir alayla şu cevabı verdiğini hatırlıyorum: «Devrimci olmak isteyen kimselerin tarihte en normal düzenin devrim düzeni olduğunu unutmaları gerçekten acınacak bir durumdur.»

Kitlelere yukardan bakan ve onları kitaplarla eğitmek isteyenlere karşı Lenin'in yukardan bakması buradan gelir. Kitlelerden öğrenmek, onların eylemini kavramak, kitle mücadelelerinin pratiğinin deneylerini derinlemesine incelemek gerektiğini söyleyerek Lenin'in sürekli gayret göstermesi bundandır.

Kitlelerin yaratıcı gücüne inanç Lenin'in faaliyetinin ona kitlelerin kendiliğinden hareketinin anlamını ve onu proletarya devrimi yoluna yöneltme imkânını veren özelliğidir.

DEVRİMİN DÂHİSİ

Lenin devrim için doğmuştu. Devrimci patlama anlarının dâhisi ve devrimi yönetme sanatının en büyük ustasıydı. Kendini en rahat ve sevinçli hissettiği anlar devrimci sarsıntı devreleriydi. Lenin'in bütün devrimci silkelenmeleri fark gözetmeden ele aldığını ya da daima ve her şart altında devrimci patlamalardan yana olduğunu söylemek istemiyorum. Asla! Lenin'in dâhice açık görüşlülüğünün en eksiksiz ve pürüzsüz olarak devrimci patlama anlarında kendini gösterdiğini söylemek istiyorum. Devrimci dönemeçlerde kelimenin tam anlamıyla kendine gelmekte, hiç bir şeyi gözden kaçırmama yeteneğini kazanmakta, sanki elinin içinde okur gibi sınıfların hareketini ve devrimin muhtemel zigzaglarını önceden görebilmekteydi. Partimizde şöyle denmesi sebepsiz değildi: «İliç devrimin dalgaları arasında balığın suda yüzdüğü gibi yüzer.»

Lenin'in taktik şiarlarının **açıklığı**, devrimci planlarının başdöndürücü **cüreti** buradan gelir.

Lenin'in bu özelliğini belirten son derece dikkat çekici iki olay hatırlıyorum.

Birinci olay. Cephede ve cephe gerisindeki buhranın sıkıştırdığı milyonlarca işçi, köylü ve askerin barış ve özgürlük istedikleri; generallerin ve burjuvazinin «savaşı sonuna kadar» sürdürmek için askerî diktatörlük hazırladıkları; sözde «kamuoyunun» ve sözde «sosyalist partilerin» bolşeviklere düşman oldukları ve onları «Alman casusluğu» ile suçladıkları; Kerenski'nin Bolşevik Partisi'ni illegal çalışma şartlarına zorlamaya çalıştığı ve bunda kısmen başarılı olduğu; Alman-Avusturya koalisyonunun henüz disiplinli ve güçlü ordularının bizim yorgun ve çözülme halinde ordularımızın karşısında dikildiği ve Batı Avrupa «sosyalistlerinin» savaşı «tam zafere kadar sürdürmek» için hükûmetleriyle rahatlıkla işbirliği yaptıkları Ekim Devrimi arifesindeydi...

Böyle bir anda bir ayaklanmayı başlatmak ne demekti? Bu koşullar içinde ayaklanmayı başlatmak bütün varlığını ortaya sermek demekti. Bununla birlikte Lenin bu tehlikeye atılmaktan korkmamaktaydı. Gören gözüyle ayaklanmanın kaçınılmaz olduğunu, başarıya ulaşacağını, Rusya'da ayaklanmanın emperyalist savaşa son vereceğini, Rusya'da ayaklanmanın Batı ülkelerinin halsiz yığınlarını sarsacağını, Rusya'da ayaklanmanın emperyalist savaşı iç savaşa dönüştüreceğini, bu ayaklanmadan Sovyetler Cumhuriyeti'nin doğacağını, Sovyetler Cumhuriyeti'nin bütün dünyadaki devrimci hareketin kalesi olacağını görüyor, biliyordu.

Lenin'in bu devrimci öngörüşünün emsalsiz biçimde gerçekleştiği bilinir.

İkinci olay. Halk Komiserleri Kurulu'nun Rus orduları başkumandanı isyancı general Dukonin'i askerî harekâtı durdurmaya ve Almanlarla mütareke görüşmelerine girişmeye zorladıkları Ekim Devrimi'ni hemen izleyen ilk günlerdeydi. Ben, Krilenko (müstakbel başkumandan) ve Lenin'in Dukonin'le telefon görüşmesi yapmak üzere Genel Kurmay binasına gidişimizi hatırlıyorum. Korkunç an! Dukonin ve Genel Kurmay, Halk Komiserleri Kurulu'nun emrini yerine getirmeyi kesinlikle reddettiler. Ordu kumandanlığı personeli tamamen Genel Kurmay'ın ellerindeydi. Askerlere gelince, Sovyetler iktidarına düşman ordu örgütleri denen kuruluşlara tâbi bu ondört milyonluk ordunun ne diyeceği bilinmiyordu. Petrograd'da Harp Okulu öğrencilerinin isyana hazırlandıkları biliniyordu. Öte yandan, Kerenski başkent üzerine yürümekteydi. Telefon başında kısa bir sessizlikten sonra Lenin'in yüzünün içinden doğan bir alevle aydınlandığını hatırlıyorum. Besbelli ki, Lenin bir karara varmıştı. «Telgrafhaneye gidelim, işimize yarayacak. Özel bir emirle general Dukonin'in görevine son verecek, yerine yoldaş Krylenko'yu başkumandan tayin edecek ve askerlere komutanlarını hesaba katmadan şu çağrıyı yapacağız: Generalleri tecrid edin, askerî harekâtı durdurun, Avusturya ve Alman askerleriyle ilişki kurun ve barış davasını elinize alın» dedi.

Bu «meçhule dalmak» tı. Fakat Lenin bundan korkmuyordu. Aksine, ordunun barış istediğini ve bunu önündeki bütün engelleri süpürerek elde edeceğini bilerek ileri atıldı. Barışı bu biçimde ilân etmenin Avusturya ve Alman askerleri üzerinde etkisiz kalmayacağını ve bütün cephelerde barış istediğini kamçılayacağını biliyordu.

Lenin'in bu devrimci öngörüşünün her bakımdan gerçekleştiği de bilinir.

Dâhice bir açık görüşlülük, akan olayların saklı anlamlarını çabukça keşfetme ve kavrama yetisi. İşte, Lenin'e devrimci hareketin dönemeçlerinde doğru bir strateji ve kesin bir hareket tarzı tespit etmek imkânını veren özelliği!

TÜSTAV

g. obiçkin

lenin'in arkadaşı ve kavga yoldaşı: karısı krupskaya

Sovyetler Birliği halkları Nadeşda Konstantinovna Krupskaya'nın yüzüncü doğum yıldönümünü geniş çapta kutladılar. Enstitülerin ve çeşitli örgütlerin bilimsel toplantıları adanmıştı bu yıldönümüne. Bir de kitap çıktı: «Lenin'in yanıbaşında bir hayat. N. K. Krupskaya'dan anılar».

Nadeşda Konstantinovna Krupskaya'nın hayatını Vladimir İliç Lenin'den, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin ve Sovyet Devletinin tarihinden ayrı düşünemeyiz.

Krupskaya, 26 Şubat 1896 da doğdu, devrimci bir ailede büyüdü. Babası Konstantin İgnatyeviç Krupski 1860 yıllarının önde gelen devrimci Rus aydınlarındandı. Birinci Enternasyonal'in Rus bölümüyle de ilişkileri vardı.

Nadeşda Konstantinovna 1890'da marksist bir çevreye girdi. Nevatore'nin ötesinde, Petersburg'un proleter kesimlerinden birindeki işçiler için açılmış pazar okullarından birinde öğretmenlik yaptı beş yıl. Öğrencileri arasında V. İ. Ulyanov'un (Lenin'in) Petersburg'da kurduğu «İşçi Sınıfı'nın Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği»ne girmiş ilerici işçiler vardı. 1894'de Nadeşda Konstantinovna Vladimir İliç'le tanıştı. Kısa zamanda «Birliğin» aktif üyelerinden, en seçkin kişilerinden biri oldu. 1898 Mayısında sürüldükleri Sibirya'nın Şuşenskoye köyünde V. İ. Lenin'in karısı oldu Nadeşda Konstantinovna.

Parti'nin kuruluşu ve güçlendirilişi için mücadele yıllarında Lenin'in yanıbaşındaydı; kitapları üzerindeki çalışmalarında, sosyal demokrat örgütlerle kurduğu bağlantılarda ona büyük yardımı dokundu. İlk çalışması «Kadın ve Kadın İşçi» 1901'de yurt dışında, «Iskra»nın bir sayısında basıldı,

TÜSTAV

sonra da illegal Rusya'da yayımlandı. Krupskaya, kadınların yalnız işçi sınıfıyla birlikte mücadele yoluyla eşit haklar elde edebileceklerini gösteriyordu.

Önceleri «Iskra»nın, sonra da «Vperyod» ve «Proletari»nin yazı kurulu sekreteri olarak örgütlenmede Parti için büyük bir çaba gösterdi. Bu göze pek görünmeyen, ama olağanüstü önemli işe bütün gücünü ve enerjisini verdi. Gece gündüz Lenin'in mektuplarını yazdı, gizli yazılarla yazılmış yazıları şifre ya da deşifre etti. Parti'deki adreslerin, buluşma yerlerinin, takma adların yüzlercesini biliyordu. Bölge Parti sekreterlerinin, «Iskra» yetkililerinin ve Parti örgütlerinin bütün yazışmaları ondan geçiyordu. Şimdilerde SSCB'de üç cilt olarak ilk kez yayımlanmakta olan «V. İ. Lenin'le 'Iskra' Yazı Kurulunun Rusya'daki sosyal demokrat örgütlerle yazışmaları» ndaki binden fazla belgenin hemen yarısı Krupskaya'nın bölge Parti örgütlerine ve kişilere yazdığı mektuplardır.

Krupskaya Bolşeviklerin II. Parti Kongresinin hazırlanışına ve çalışmalarına aktif bir biçimde katılmıştı: «Iskra» örgütünün raporunu hazırladı ve Eyaletler Kurulu'na girdi. 1905 Kasımında Lenin'le birlikte İsviçre'den Rusya'ya dönüşlerinde kendini Parti çalışmalarına verdi. Parti Merkez Komitesi sekreteri olarak Parti Komiteleriyle bağlantısı vardı; bolşevik örgütleri Parti edebiyatıyla besledi, Parti ileri gelenleriyle görüştü, onlara pasaportlarını ve direktiflerini sağladı, çalışma için yararlı yolları gösterdi.

Birkaç yıl önce Polonyalı dostlarımızın verdikleri Krakau-Poronin arşivinin sayısı kabarık belgeleri, bize Krupskaya'nın Merkez Komitesi Sekreteri olarak uğraşını daha da ayrıntılı bir biçimde, her yönden değerlendirme olanağını vermekte. Parti görevlileri ve Duma'daki bolşevik temsilcilerle Parti Merkez Komitesinin görüşmelerine de katılmıştı. Merkez Parti Arşivinde Krupskaya'nın yazışmada bulunduğu örgütlerle kişilerin adresleri olan not defterleri de saklanmakta. Bu ayrıntının önemi aslında çok büyük, çünkü Parti Merkez Komitesinin uğraşının ve örgütlerle ilişkilerinin boyutlarını da veriyor bize. Bu defterlerde Rusya'da yüzden fazla adres var, dış ülkelerden de 316 adres.

Nadeşda Konstantinovna'nın «Rabotniza» dergisinin hazırlanışı ve çıkarılışındaki çabası da çok büyüktü. Dergi 1914 yılı başlarında Petersburg'da çıkmaya başlamıştı. Derginin ilk sayısı için Krupskaya programlarını belirten bir yazı yazdı. 1915'de Inessa Armand'la birlikte Bern'deki Uluslararası Kadınlar Konferansı'na katıldı.

Bu sıralarda Nadeşda Konstantinovna pedagoji sorunlarına artan bir ilgi göstermeye başlamıştı. Pedagoji öğretisi ve tarihi üzerine Rus ve dünya edebiyatını okudu iyice, sonra Fransa'yla İsviçre'deki okul düzenini inceledi. Pedagoji alanındaki çalışmalarının ürünü «Halk Eğitimi ve Demokrasi» adlı yapıtı oldu. Pedagoji tarihi üzerine ilk marksçı kitaptı bu.

«İşçi gençliği nasıl eğitmeli?» adlı yazısında Krupskaya Rusya İşçi Gençliği Birliğinin tüzüğü üzerine bir taslak ortaya koydu. 1917 Temmuzunda Petrograd'daki ortak İkinci Konferansta gençlik içindeki çalışmalar üzerine bir rapor sundu. Sovyet Komsomol'ünün doğum sancılarını çekmiş kişilerden biridir Krupskaya.

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin ilk günlerinden başlayarak Nadeşda Konstantinovna Parti ve Devlet için daha da sıkı çalışmaya başladı; bütün gücünü Sovyet Devletinin güçlenmesine, toplum hayatının yeni sosyalist ilkeler üzerine kurulmasına verdi. Partinin coşkun bir propagandacısı, ajitatörüydü.

Onbeş yıl Partinin yönetici örgütlerinde çalıştı. 1942 de Komintern Merkez Komitesine, 1927 de Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesine girdi. Politbüro Lenin'in ölümünden sonra 1924 Şubatında aldığı bir kararla Merkez Komite ve Komintern Merkez Komitesi çalışmalarına daha geniş ölçüde katılmasını istedi. Nadeşda Konstantinovna'nın Parti ve Devlet için her konuda büyük çabaları oldu. Lenin'in öğüdü ile Eğitim Halk Komiserliği'nde çalışmaya başladı. 20 yıldan fazla bir süreyle bu Halk Komiserliği Kurulunda çalıştı. Lunaçarski ona «Eğitim Halk Komiserliği'ndeki en önde kelen kişi» derdi.

Dünya komünist hareketinin az rastlanır görevlilerindendi. Nadeşda Konstantinovna Krupskaya II., III., IV., V., VI. ve VII. Komintern kongrelerinde temsilciydi. Komünist Parti önderlerince çok sayılırdı; Klara Zetkin, Fritz Platten ve daha birkaçı onu sürgündeki yıllardan tanırlardı. Klara Zetkin şöyle yazmış onun için: Hayatının anlamını ve içeriğini devrimci düşünceye bitip tükenmez hizmette görürdü O. Nadeşda Konstantinovna için komünist ideoloji ve devrimin zaferi uğruna kendini fedâ ederek çalışmak ayrılmaz bir bütündü.

Kadınlar arasındaki çalışmaya olağanüstü bir ilgiyle eğilmişti. Toplumda eşit haklar elde etme için mücadeleleri üzerine, günlük yaşayıştaki uyanışları üzerine bir sürü yazı ve broşür yazdı. Bütün bu sorunlar Krupskaya'nın açısından kadının genel devrimci mücadeleye, sosyalizmin kuruluşuna katkısının ayrılmaz parçasıydı. Özel ilgisi —dünyada en ağır baskı altında yaşayan— Doğudaki kadınlara dönüktü.

Krupskaya'nın asıl paha biçilmez hizmeti, Lenin'in hayatına ve uğraşına ışık tutmasındaydı. Vladimir İliç'in ilk hayat hikâyesini o yazdı. Özellikle cephede askerlerin isteği üzerine yapmıştı bunu. Yüzü aşkın anılarında ve öteki yazılarında Krupskaya çocukluktan son günlerine dek izledi Vladimir İliç'in hayatını. Uzun yıllarını birlikte geçirdiği en güvendiği kişi ve mücadele yoldaşı olarak Vladimir İliç üzerine kimsenin bilmediği noktaları aydınlattı.

Yalnız kendisi Lenin üzerine yazmakla kalmadı, başka yazarların çalışmalarına da büyük ilgi gösterdi; tarihçilere, yazarlara, ressamlara, herkese verdiği fikirlerle Vladimir İliç'in kişiliğinin gerçeğe uygun bir şekilde ortaya konuluşuna yardımcı oldu.

Barışın ve sosyal ilerlemenin savunucuları bütün namuslu kişiler için, sosyalizm savaşçılarının yeni kuşakları için bugün bile coşkunluk verici bir örnek olan şanlı, güzel bir hayat yaşadı Krupskaya.

Krupskaya, sâdık dostu, karısı ve mücadele yoldaşı olduğu Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümü hazırlıklarının ışığında kutlandı.

İLERİ

krupskaya

Çev.: **Erdoğan Tokatlı**

devrime hazırlık: Münih'teyiz (1901-1902)*

Vladimir İliç, Martov ve Potresov sahici birer pasaport bulmuşlardı, Münih'te takma isimler altında yaşıyor ve Rusya'dan gelen arkadaşların durumunu güçleştirmemek için Rus kolonisiyle bağlantı kurmuyor, Rusya'ya gönderilecek propaganda malzemesinin ve mektupların güvenliğini bu şekilde sağlıyorlardı.

Münih'e geldiğim sırada, Vladimir İliç henüz Alman polisine başvurup durumunu bildirmemişti, Meier takma adıyla kuyumcu Ritmeier'in evinde barınıyordu. Ritmeier dükkân sahibiydi, ama koyu bir sosyal demokrattı, İliç'i ele vermek şöyle dursun, kendi evinde misafir ediyordu.

İliç'in odası kolay yaşanır yer değildi, bir kamp koğuşunu andırıyordu, üstelik İliç bu tarz yaşamaya alıştırmıştı kendini, yemeklerini bir Alman kadının yanında yiyordu. Sabahtan akşama kadar aralıksız çay içerek çalışıyor, çayını teneke bir tasa koyuyor, günde beş altı kere yıkayarak musluğun kenarına asıyordu.

Huzursuz olduğunu ilk bakışta anladım, işler istediği biçimde yürümüyordu. O devirde Martov, Potresov ve Vera Zasuliç de, İliç gibi Münih'te oturuyorlardı. Plehanov ve Akselrod çıkarılması tasarlanan gazetenin İsviçre'de yayınlanmasına ve bütünüyle kendileri tarafından kontrol edilmesine taraftardılar. Onların, hattâ Vera Zasuliç'in gözünde **Iskra**-Kıvılcım'ın hiçbir önemi yoktu, bu derginin yakın bir gelecekte nasıl önemli bir yer kapla-

(*) Bu yazı, yakında **ÖNCÜ KİTABEVİ** tarafından yayınlanacak olan, Krupskaya'nın **«Lenin Hâtıraları 1893-1917»** adlı kitabının bir bölümüdür. Öncü Kitabevi'ne teşekkür ederiz. (Proleter Devrimci AYDINLIK)

TÜSTAV

yacağını sezinleyemiyor, bütün dikkatlerini **Zarya**-Şafak isimli dergiye veriyorlardı.

Zasuliç «Anlamsız birşey şu sizin **Iskra!**» deyip duruyordu. Gerçi şaka ediyordu, ama derginin önemine gerçekten inanmıyordu.

Vladimir İliç derginin gizli kalabilmesi için, göçebelerle dolup taşan bir merkezden uzakta yayınlanmasını şart görüyordu. Bu, Rusya ile bağlantı ve geliş gidişler açısından son derece önemliydi. Eski devrimciler durumu kavramaktan uzaktılar, İliç'in kötü niyetle davrandığını, kurnazlık düşündüğünü sanıyorlardı; onlara göre Vladimir İliç dergiyi İsviçre'den uzakta tutarak kendi bağımsızlığını düşünüyor, çevresindekilere hesap vermemek için direniyordu; işte bu yüzden eskiler İliç'e hiç yardım etmiyorlardı.

Sadece Zasuliç, o da çok sonra, **Iskra** dergisine gereken önemi vermiştir. Zasuliç **Iskra**'ya inandıktan sonra aramıza katılmış, bizimle Münih ve Londra'da yaşamış, sevinç ve tasalarımızı paylaşmış, Rusya'dan yeni gelen emekçileri tanıdıkça coşkun bir çaba göstermiştir.

«Güzel oluyor şu **Iskra!**» diyordu durmadan, gazete kişiliğine kavuştukça Zasuliç keyifleniyordu. Vera İvanovna bizi karşısına oturtuyordu o zaman ve yurdundan uzakta geçen buz gibi soğuk sürgün günlerinden nasıl nefret ettiğini uzun uzun anlatıyordu.

Biz, ne yalan söylemeli, «Emekçi Kurtuluşu» isimli gruptaki arkadaşlar gibi acılı bir sürgün yaşamadık; Rusya ile sürekli bağlantı kurduk. Oradan sayısız insan gelip bizi buluyor, haber getiriyorlardı. Yurt dışında, inanın, yurt içindeki bazı bölgelere kıyasla çok daha çabuk ve etraflı bilgi alıyor, Rusya'da olup bitenleri çarçabuk öğreniyorduk; bütün amacımız emekçilerin çıkarına çalışmak, teşkilâtımızı genişletmek ve ayakta tutmaktı. Oysa «Emeğin Kurtuluşu» grubundaki arkadaşlar en karanlık günlerde, Rusya'dan uzak ve yabancı topraklarda yaşamış, gurbet sürgünü olmuşlardı; o devirde, kimliği ne olursa olsun, Rusya'dan gelen bir öğrenci bile olağanüstü bir olay kabul ediliyordu.

O grubun bütün insanları arasında en fazla yalnızlık çekeni Vera Zasuliç'di. Plehanov ve Akselrod aileleriyle birlikte yurt dışına çıkmışlardı. Oysa Zasuliç tek başınaydı: «Kimsem kalmadı dünyada» diyordu bize, yalnızlıktan yakınıyor, sonra zayıflığını ince bir alaycılığın ardına gizleyerek devam ediyordu: «Biliyorum, beni çok seviyorsunuz. Fakat öldüğüm zaman, bir çay fincanı eksik olacak masanızda, çay israfından kurtulacaksınız». Tıpkı nihilistler gibi, gelişigüzel yaşıyordu Vera, sigara üstüne sigara içiyordu; odasında inanılmaz bir dağınıklık taht kurmuştu ve kimse elini süremez, onun odasını düzeltemezdi. Karnını doyurması bile bir âlemdi. İyi hatırlıyorum, eti lâmbanın üstünde ateşe tutar ve öyle kızartır, sonra makasla keserdi.

«İngiltere'deydim» diye söze girdi ve başından geçen bir olayı anlattı bize. «Hanımlar ızgara yaparken eti ne kadar ateşte tuttuğumu sordular. Cevap verdim onlara: Duruma bağlı, dedim, karnım açsa on dakika, aç değilsem üç saat. Sustular ve artık birşey sormadılar.»

Vera İvanovna çalışırken odasına kapanır, dışarıya çıkmaz ve durmadan koyu kahve içerdi.

Memleket özlemi vardı onda. Yanılmıyorsam 1899'da, gizlice Rusya'ya döndü; çalışmak için değil, bir Rus köylüsü görmek için göze almıştı bu yolculuğu, yıllardır mujik görmemişti, bir mujik burnu görmek istiyordu. **Iskra** yayınlanınca, Vera İvanovna bu dergiye dört elle sarıldı. **Iskra** onun gözünde sevgili yurdunun bir parçasıydı, Rusya'dan bir parçaydı ve **Iskra**'yı terketmek onun için tatsız tuzsuz bir göçebeliği yeniden omuzlamak gibi birşeydi.

İşte bu yüzden, İkinci Kongre'de **Iskra**'nın varlığı tartışma konusu hâline getirilince, dergiyi en ateşli şekilde savunanlardan biri oldu; bu dergi sadece bir onur meselesi değil, aynı zamanda bir ölüm-kalım meselesiydi onun gözünde.

Vera Zasuliç 1905'te sevgili yurduna kavuştu ve bir daha ayrılamadı.

Zasuliç, belki de ömründe ilk defa, İkinci Kongre'de Plehanov'un karşısına dikildi. Plehanov'a birlikte yaşanmış mücadele yıllarının verdiği bir dostlukla bağlıydı, devrimci akımın güçlenişinde onun nasıl önemli bir rol oynadığını iyi biliyor, Plehanov'u sosyal demokrat akımın öncüsü sayıyordu; üstelik onun değerini, üstün niteliklerini en iyi ölçebilen insanlardan biriydi. Bu akımdan Plehanov'un karşısına çıkmak, ona açıkça cephe almak Zasuliç'i çok üzüyordu, fakat gene de doğru bildiği yoldan dönmedi.

Plehanov'un hayatı büyük bir trajedi gibidir. İşçi hareketinin en önemli nazariyecilerinden biridir Plehanov ve öyle kalacak, daima hatırlanacaktır, ama yurt dışında geçen yıllarının kötü etkisi yıpratmıştı onu, Rus gerçeğinden uzaklaştırmıştı. İşçi hareketlerinin filizlenip büyüdüğü yıllarda yurt dışındaydı Plehanov; gerçi bazı devrimcilerle bağlantısı devam ediyordu, bir kısım yazar ve öğrencilerle, hattâ tek tük işçilerle bile teması vardı, fakat gerçek ve büyük işçi kitlelerini tanımıyor, onların nabzının nasıl attığını bilmiyordu, bu yüzden kitlelerin gücünü sezemiyor, onlar adına aksiyon yürütemiyordu. 1900'den sonraki Plehanov Rusya'nın yabancısıydı. 1905'te dönmedi yurduna.

Pavel Borişoviç Akselrod, hem Plehanov'dan, hem Vera Zasuliç'ten daha iyi teşkilâtçıydı. Yeni gelenlerle o ilgilenir, onları evinde barındırır, hepsinin karnını doyurur ve uzun uzun sorguya çekerdi.

Rusya ile olan yazışmalarımızı o yönetiyordu. Uyanık, hünerli ve bilgiliydi.

Münih'e geldiğimde «Emeğin Kurtuluşu» grubundan sadece Vera Zasuliç oradaydı. Velika Dimitriyevna takma adıyla Bulgar pasaportu taşıyordu. Bulgar pasaportları sadece bizlerde vardı. Ben geldiğimde, İliç resmi makamlardan habersiz yaşıyordu. Benden sonra pasaport almak aklına geldi, doktor Yordanov ve karısı adına Bulgar pasaportu edindik. Ardından bir oda kiraladık, gazete ilânları sayesinde bir işçi ailesinin yanına yerleştik. O günlerde **Iskra**'nın sekreterliği İna Simidoviç-Lehman'ın üzerindey-

di, İna da Bulgar pasaportu taşıyordu ve takma adı Dimka'ydı. İliç, daha önce karar verdiklerini ve gelir gelmez sekreterlik görevini teslim almam gerektiğini söyledi, bu Rusya ile yaptığımız bütün yazışmaların kesin şekilde İliç'in kontrolundan geçeceğine işaretti. Martov ve Potresov itiraz etmemişlerdi, «Emek» grubu da ses çıkarmamıştı, onların gözünde **Iskra** anlamsız, boşuna girişilmiş bir teşebbüstü. İliç, bu işin, öyle sanıldığı kadar kolay hâlledilmediğini çok sonra anlattı bana, fakat onun açısından benim sekreterliğim son derece önemliydi. Hemen çalışmaya girdik. Sekreterlik şöyle yürütülüyordu; Rusya'dan yollanan mektuplar bize gelir gelmez, değişik şehirlerde oturan Alman arkadaşlara postalanıyor, onlardan tekrar doktor Lehman adresine gönderiliyor, doktor da bize teslim ediyordu. **Iskra**'nın Rusya'daki dağıtımı henüz belli bir düzene sokulmamıştı. Dergileri çoğu zaman, dip tarafında gizli gözü bulunan valizlere yerleştiriyorduk, valizler Rusya'ya varır varmaz, önceden kararlaştırılan adreslere teslim ediliyordu.

Iskra'nın Paris, Berlin, İsviçre ve Belçika temsilcileriyle de sürekli mektuplaşıyorduk. Doğrusu iyi yardım ediyorlardı bize, para buluyor, valizlerin taşınmasında çaba gösteriyor, abone sağlıyorlardı.

1901 Ekim'inde, değişik gruplardaki arkadaşlarla elele verip «Yurt dışındaki Rus sosyal demokratlar birliğini» kurduk.

Rusya ile yazışmalarımız çok hareketlendi. Petersburg ve Moskova'dan, Ural kesiminden ve güneyden mektup yağdırıyorlardı. Ayrıca «Kuzey Birliği» isimli teşkilâtla sürekli haberleşiyorduk. Birliğin temsilcisi olan Noskov Münih'e, bizi görmeye geldi, fizik yapısı bakımından tipik Rus insanıydı; saçları açık renk, gözleri ise masmaviydi. Ufacık mutfağımızda, sobanın yanında iskemlede görür gibi oluyorum onu; birliğin çalışmasını anlatırken gözleri parıldıyordu. Konuşurken coşuyor, heyecandan şaşırıyordu; İliç ona sorular yağdırırken sobanın ateşini tazeliyordu. Boris Noskov üşenmeden bir liste hazırlamış, Rusya'da bizden olan herkesin adresini, nerede yaşadığını, mesleğini, hangi işe yarayabileceğini bu listede belirtmişti, giderken listeyi bize bıraktı.

Münih'te başkaları da ziyaretimize geldi. Benden önce Struve bile oradaymış, Münih'te bir süre kalmış. Onunla bizim grubun arası iyi değildi, daha o zamanlar ayrılık başlamış, çeşitli anlaşmazlıklar başgöstermişti. Struve sosyal demokratlardan kopmuş, liberallere yaklaşmıştı. Ziyareti sırasında şiddetli tartışmalar olmuş. Vera İvanovna Struve'ye çok içerler, ondan bahsederken «nallanmış buzağıya benziyor» derdi. İliç ve Plehanov zaten kesmişlerdi umudu, ondan hayır gelmeyeceğini biliyorlardı. Vera İvanovna biraz olsun umutluydu, «belki aklını çeleriz» diyordu. Bu yüzden bizimkiler ona ve Struve'ya yumuşak davranan Potresov'a isim takmışlardı, «bunlar Struve dostları partisi üyeleri» diyorlardı.

Ben Münih'teyken Struve tekrar geldi. İliç onunla görüşmeyi reddetti. Vera İvanovna'nın odasında gördüm Struve'yi; çok acıklı bir görüşmeydi bu, Struve öfkeliydi o gün, çileden çıkmıştı. Dostoyevski'nin dramlarından birini yaşıyormuşum gibi müthiş sıkılıyordum. Kendisini bir «hain» olarak

gördükleri için eski arkadaşlarına kızıyordu, sonra kendi kendine güldü. Sözlerini pek hatırlamıyorum, ama müthiş sıkılmıştım. Struve artık bir yabancıydı, partinin düşmanıydı. Vladimir İliç haklıydı gerçekte. Aradan epey zaman geçti, kim getirdi bilmiyorum, Struve'nin karısı Nina Aleksandrovna'dan bir kavanoz meyve reçeli geldi. Nina'nın kocası üzerine pek etkisi olmuyordu, sözünü geçiremiyordu ona, Struve'nin nereye gittiğini pek anlamıyordu zaten.

Bir işçi ailesinin yanına yerleştiğimizi söylemiştim. Kalabalık bir aileydi, tam altı kişiydiler. Tek göz bir oda ve ufacık bir mutfağa balık istifi yığılmışlardı. Fakat alabildiğine temiz insanlardı, çocuklara iyi bakılıyordu, hepsi çiçek gibi giydiriliyorlardı. Vladimir İliç'in besleyici gıdalara ihtiyaç duyduğunu anlayınca yemekleri kendim yapmaya başladım. Ailenin mutfağında yemek pişirebiliyordum, yalnız herşeyi önceden kendi odamızda hazırlamam gerekiyordu. Dikkatli davranmak, gürültü çıkarmamak zorundaydım, Vladimir İliç **«Ne Yapmalı?»** isimli eserini yazmaya başlamıştı. Çalışırken odanın bir ucundan öbürüne çabuk adımlarla yürüyor, zihninde cümleleri kurup, düzene sokuyordu. Yazma faslı başlayınca çıt çıkarmıyor, ağzımı bile açmıyordum. Sonraları, gezintide, o gün yazdıklarını bir bir anlatıyordu bana, aklından geçenleri tek tek sıralıyordu. Bu başbaşa gezintilere çok alıştı İliç, onlardan vazgeçemez oldu, Münih civarında uzun yürüyüşlere çıktık, mümkün olduğu kadar tenha yerleri seçiyorduk.

Bir ay sonra, Münih banliyösünde, koskocaman ve yepyeni bir binanın ufacık bir katını kiraladık, orta halli mobilya satın aldık, katımızı düşedik —ayrılırken 12 marka sattık o eşyayı— ve düzenli bir hayat yaşamaya başladık.

Yemekten sonra, saat bire doğru Martov gelirdi, onu öbür arkadaşlar izler ve yazışleri komitesinin toplantısı başlardı. Martov çok konuşur ve herşeyden söz açardı. Boyuna okuyup araştırıyor, anketler yapıyor, herkesi tanıyor ve her yeniliği izliyordu. «Martov tipik bir gazetecidir, diyordu Vladimir İliç, alabildiğine yetenekli, üstün zekâlı, herşeyi çabuk kavrıyor, ama ne yazık ki, herşeyi çok hafife alıyor.» Martov **Iskra**'nın vazgeçilmez bir unsuruydu. İliç, en azından 5-6 saat süren bu tartışmalardan bitkin çıkıyordu, kendinde çalışacak güç bulamıyor, tıkanıp kalıyordu. Bir gün Martov'a yolladı beni, gelmemesini söyleyecek ve durumu anlatacaktım. Karar verdik, artık ben Martov'un evine gidecek, ona gelen mektupları özetleyecek, onun bildiklerini İliç'e ben ulaştıracaktım. Fakat bu işi gerçekleştiremedik, iki gün sonra Martov kapımızı çaldı, dayanamamıştı. İliç'le konuşmadan iş yürütemiyor, ona akıl danışmadan edemiyordu. Çıkarken Vera İvanovna'yı Dimka ve Blumenfeld'i alıp civardaki bir kahveye sürüklüyordu, tartışmaya oradan devam ediyor ve saatler boyunca konuşuyorlardı.

Bir zaman sonra Dan da Münih'e geldi, karısını ve çocuklarını yanına almıştı. Martov onların evinde de saatlerce oturur, çene çalardı.

1901 Ekiminde topluca Zürih'e gittik, «İşçinin Mücadelesi» grubuyla ortak çalışma imkânlarını tartışacaktık. Fakat sonuç alamadan döndük. Zürih'te adamakıllı sert tartışmalar oldu, kırıcı sözler sarfedildi.

Önemli değildi aslında. Lenin ve Martov onlarla çalışmayacaklardı, daha önceden ortak bir program uygulanmadığı için, buna bir anlaşmanın bozulması bile denemezdi.

Münih'e döner dönmez, İliç «Ne Yapmalı?»yı bitirdi. Bu eser, sonradan menşeviklerin sert saldırılarına hedef oldu, fakat yayınlanır yayınlanmaz hemen herkesi büyük ölçüde etkiledi, özellikle Rus işçisiyle irtibatlı olan çevreleri uyarmıştır. Bu broşür teşkilâtlanmanın gerekliliğini ortaya koyuyordu, çalışma tasarısı geniş tutulmuş ve herkesin aksiyona katkısı en ufak ayrıntılara varıncaya kadar belirtilmişti, bütün mesele devrim çarkının döndürülmesi ve bunun için herkesin kendi payına düşen görevi yerine getirmesiydi. Bu bir çeşit çağrı sayılabilirdi; partiyi lâfla değil, aksiyonla güçlendirmek, sağlam temellere oturtmak zorundaydık. Bir sosyal demokrat zorlu görevlerden kaçamazdı, çalışmak, durmadan çalışmak, devrimci akımın hız kazandığı bir devrede partiyi yaşatmak için bütün engelleri, bütün zorlukları göğüslemek zorundaydık. «Ne Yapmalı?» isimli eserinde işte bunları anlatıyordu Vladimir İliç.

Yazıldığı tarihten bu yana tam otuz yıl, büyük çileler ve büyük zaferlerle yaşadığımız otuz yıl geçti! Bugün parti o devrin şartlarıyla çalışmıyor, bugün artık aynı hedeflere ulaşmayı düşünmüyor, fakat bu broşürden taşan canlılık ve coşkun heyecan günümüzün insanlarına da kılavuz olmalı.

Vladimir İliç, eserinin işçiler üzerindeki etkisini çok merak ediyordu. 6 Haziran 1902'de, Radçenko'ya yazdığı bir mektupta şöyle diyordu: «İşçilerimizle olan sohbetlerinizi yazmışsınız, büyük bir zevkle okuduk. Bize sahiden cesaret aşılayan mektupların sayısı, inanın ki azdır... İşçilerimizin «Ne Yapmalı?» hakkında neler düşündüklerini bilmek isterim. Bilemiyorum, ne diyecekler...»

Iskra yoğun bir çalışma içindeydi. Etkisi gittikçe genişliyordu. Plehanov ve Akselrod Kongre hazırlıklarını konuşmak üzere Münih'e geldiler, Lenin tarafından hazırlanan öntasarıya Plehanov itiraz etti. Vera İvanova bu konuda Lenin'le aynı cephede değildi, fakat Plehanov'un tutumuna da karşıydı. Akselrod ise Lenin'in sadece bazı tekliflerini kabul ediyor ve destekliyordu. Çetin tartışmalar yapıldı. Vera İvanovna, Plehanov'a karşı çıkınca üstâd onu azarladı; kollarını kavuşturmuş, ters ters bakıyordu. Plehanov'un bu tavrı Vera Zasuliç'i şaşkına çevirmiş, İvanovna ne söyleyeceğini şaşırmıştı. Bir meselede oylamaya başvurulması gerekti, o konuda Lenin'i destekleyen Akselrod ansızın ayağa fırladı, başının müthiş ağrıdığını söyleyerek dışarıya çıktı.

Vladimir İliç öfkelenmişti. Bu şartlarda nasıl çalışacak, nasıl verimli olacaklardı!

Iskra'yı hazırladığımız matbaanın sahibi diretiyordu, artık basmayacaktı dergiyi. Münih'ten ayrılıp başka yere gitmek şart olmuştu. Nereye gidilecekti? Plehanov ve Akselrod Zürih'i teklif ettiler, fakat çoğunluk, program tartışması sırasındaki fırtınalı havayı gözönünde tutarak Londra'yı seçti.

Münih'te yaşadığımız günler, anılarımız arasında ışıltılı ve severek hatırlanan günlerdir. Sonraki göçebelik yıllarımızı daha ağır şartlar altında yaşadık. Münih devresi, Vladimir İliç ile Martov, Potresov ve Vera İvanovna arasındaki ilişkilerin henüz gerginleşmediği bir devredir. Çabalarımızın bütün amacı bütün sol eğilimli Rusları biraraya getirecek bir gazetenin kurulmasıydı, **Iskra** çeşitli çıkarların hedefi olmuştu. Teşkilâtımızın sağlam temele oturtulduğunu, tuttuğumuz yolun doğruluğunu hemen herkes hissetmişti artık. Londra'ya giderken Liège'den geçtik. Pazar okulundan arkadaşım olan Mençeriyakov karısı ve çocuklarıyla birlikte Liège'de oturuyordu. Beni sosyal demokrat teşkilâta ve yeraltı çalışmasına sokan adamdı o.

Değişmemiş, sosyal demokrat kalmıştı, uzun süredir Belçika'da yaşıyor ve ülkeyi iyi tanıyordu. Geçerken ona uğramaya karar verdik.

Liège'de karışıklık hüküm sürüyordu. Birkaç gün önce hükûmet kuvvetleri tarafından grevcilerin üzerine ateş açılmıştı. İşçilerin yoğun olduğu semtlerde insanların çehrelerine bakınca ve konuşulanlara kulak kabartınca gerginliğin son kertesinde olduğu anlaşılıyordu. Millet Meclisini görmeye gittik. İşçiler çepçevre sarmışlardı binayı. Şiddet gösterilerini ve silâhlı bir çatışmayı önlemek için parti liderleri işçileri oradan uzaklaştırıyorlardı. Belçika'daki sosyal demokrat liderler işçinin güvenini kazanamamışlardı. Sanki bir çeşit iş bölümü yapılmış ve askerler işçiye ateş açarken, sosyal demokrat şefler de, sanki başka şey yapılamazmış gibi işçiyi yatıştırmak yolunu seçmişlerdi.

TÜSTAV

zimmerwald konferansında

Lenin'i 1915 Eylülündeki Zimmerwald konferansında tanıdım.

Üyesi olduğum Bulgar Taşnak Partisi 1912-13 Balkan savaşlarından beri savaşa karşı çıkmış, devrimci marksist bir partiydi. Emperyalist dünya savaşı (1914) patladığı zaman partimiz enternasyonalist bir tavır almıştır ve çok kesin ve açık olmamakla beraber savaştan yana akımlara karşı çıkmıştır.

İkinci Enternasyonalin tamamen iflâs ettiğine inanan Taşnak Partisi 1915 yazında İkinci Balkan Sosyalist Konferansının toplanmasına öncülük etmiş ve enternasyonalistlerin güçlerini birleştirmeleri için Batı Avrupa'daki devrimci gruplarla ve unsurlarla temas kurmaya çalışmıştır.

Bu yüzden Taşnak Partisi Lenin arkadaşın Bulgar Taşnak Partisi lideri Blagoyev arkadaşa yazdığı ve Partinin Bern'de (İsviçre) toplanacak Birinci Enternasyonal Sosyalist Konferansına delege göndermesini isteyen mektubunu almaktan sonsuz bir sevinç duydu. Merkez Komitesi delege olarak beni görevlendirdi.

Çeşitli ülkelerden gelen delegeler Bern Halkevinde toplandılar. Otobüslere bindik ve bir kaç çiftlikten ve turistlere ayrılan bir otelden müteşekkil küçük bir köye gittik. Bu köy meşhur Zimmerwald'di. Hepimiz küçük

---

VASİL KOLAROV (1877-1950), Bulgar ve Uluslararası İşçi Hareketinin önde gelen liderlerinden ve Bulgar Taşnak Partisinin Dimitri Blagoyev ve Georgi Dimitrov ile birlikte kurucularındandır. Bulgar Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreterliği (1919-23) ve III. Enternasyonal Yürütme Kurulu Prezidyumu (Başkanlık Divanı) üyeliği (1922-43) yapmıştır. Nazi işgaline karşı Bulgaristan Mukavemet Hareketini örgütleyenlerden biridir. Kurtuluştan sonra Bulgaristan Büyük Halk Meclisi Başkanlığı yapmıştır.

otele birer turist gibi yerleştik. Böylece kimse bizim gerçek amacımızı anlayamazdı.

Zimmerwald'a giderken otobüslerimizde hiç Rus delegesi bulunmuyordu; Lenin de otobüslerin hiçbirinde yoktu. Lenin'le ancak Zimmerwald'a vardığımız zaman bir patikada karşılaştık. Arkasındaki sırt çantasıyla İsviçreli dağlılara benziyordu. Ona Bulgar Taşnak Partisinin delegesi olarak tanıtıldım.

Sanıyorum ki, konferans gündemindeki tek meselenin genel tartışmasında ilk konuşmayı ben yaptım.

Plekhanov ve Parvus'un bizi kendi taraflarına, yani sosyal-şovenistlerin tarafına çekmek için giriştikleri çabalar hakkında bilgi verdim ve konferansa Partimizin onların maskelerini nasıl düşürdüğünü anlattım. Partimizin savaşa karşı mücadelesi ve Balkan savaşındaki çalışmasının tecrübeleri hakkında bilgi verdim. Balkan savaşı sırasındaki asker isyanları hakkında hayli ayrıntılı açıklamalarda bulundum. Lenin, ben konuşurken büyük bir ilgi ile dinliyordu.

Sonraları Lenin'in not defterleri yayınlandığında Lenin'in Zimmerwald Konferansı notlarında «Bulgar Raporu»na ait bir atıf buldum. Benim konuşmamla ilgiliydi. Zira tek Bulgar delegesi bendim. O sırada Lenin bir makale yazmak niyetindeydi ve makalenin ikinci bölümü Balkan savaşı sırasındaki asker isyanlarıyla ilgili olacaktı.

Konuşmamın Lenin'i ne kadar ilgilendirdiği bana yazmış olduğu ve ordu arasında, siperlerde herhangi bir çatışmanın yapılıp yapılamayacağını soran mektubundan anlaşılmaktadır.

Bilindiği gibi, Zimmerwald Konferansı dört gün sürdü. Sona erdiği zaman Lenin arkasında sırt çantası, elinde deyneğiyle ayrıldı.

Bern'e değişik bir yoldan döndük ve oradan Birinci Enternasyonal Konferansının kararlarıyla memleketlerimize gittik. Memleketime dönerken, daha sonra Partimizin proleter sosyalizmine yönelmesini sağlayan en önemli Leninist belgeleri çeşitli sınırlardan geçirmek ve kaçırmak zorunda kaldım.

Zimmerwald'dan sonra Lenin'i 1916 Şubatında Partimizin delegesi olarak katıldığım Enternasyonal Sosyalsit Komitesi toplantısında gördüm. Lenin menşeviklere karşı görüşlerini hararetle savundu. O toplantıda Martov Rus menşeviklerini enternasyonalist olarak göstermeye çalıştı. Lenin ayağa kalktı ve kendine özgü tavrıyla masanın üzerinden eğilerek, ellerini salladı ve Martov'a öfkeyle bağırdı: «Enternasyonal bir toplulukta enternasyonalist kesiliyorsun, ama Rusya'daki arkadaşlarının hepsi aşırı sosyal-şoven. İki yüzlü bir politika güdüyorsun. Sen yalnızca, işçileri aldatmak istiyorsun.»

Bu sözler Lenin'in nasıl bir insan olduğunu ortaya koydu: proleter devrimci davanın tavizsiz savaşçısının ateşli devrimci mizacını, dünyanın bütün ezilen halklarının en büyük ve en sevilen önderinin kişiliğini gösterdi.

V. İ. LENİN, III. ENTERNASYONAL'İN ÜÇÜNCÜ KONGRESİNDE

Dünya devriminin büyük lideri bütünüyle devlet işlerine dalmışken, gene de Enternasyonal çalışmalarını dikkatle izliyordu. Bir gün Yürütme Kurulunun toplantı salonuna uğramak fırsatını buldu. Bilinen derin kavrayışıyla tartışmaya aydınlık getirdi ve «sollar»ın görüşlerini mahkûm etti. Bu 17 Haziran 1921 de oldu. O sırada Belà Kun (*) konuşuyordu. Hiç kuşkusuz, Lenin o gün oraya basit bir tesadüf eseri olarak gelmemişti. Kun «saldırı teorisi»nin en önde gelen temsilcilerindendi ve Lenin onu dinlemek istemişti.

Kun kısaca Fransız Komünist Partisini eleştirdi. Öyle anlaşılıyordu ki, Kun'un «devrimci öfke»sini arttıran **L'Humanite**'de yayınlanan «İhtiyat ve Disiplin» başlıklık makaleydi. Makale Ren bölgesini işgal için askerî birlikler gönderilmesi münasebetiyle yayınlanmıştı. Bu makalede Fransız Komünist Partisi askerî birlikler gönderilmesini protesto etmekte, durumun ciddiyeti açısından «İhtiyat ve disiplin» tavsiye etmekteydi. Kun bu tutumu «oportünistçe» olarak niteledi ve Fransız Komünist Partisinden «devrimci eyleme» girmesini istedi.

İşte tam o sırada Lenin salona girdi ve Kun'un her ne pahasına olursa olsun Fransızların «devrimci bir tutum göstermelerini» isteyen sözlerini işitti. Kun'un Fransız Komünist Partisi organının «ihtiyat ve disiplin» çağrısıyla alay eden sözlerini dinledi.

Salondaki delegeler Lenin'in umulmadık gelişini alkış tufanıyla selâmladılar. Delegelerin çoğu onu ilk defa görüyorlardı. Topluluk canlanmış, yüzler ışıldamıştı. Delegeler kenara çekilerek Lenin'e yol verdiler.

Lenin'in gelişi Kun'u şaşırttı. Kun kendine güvenini yitirdi, şaşkınlaştı. Ve kısa bir süre sonra konuşmasını bitirdi. Kürsü tamamen Lenin'e kalmıştı.

Lenin kısa fakat açık, arkadaşça bir polemik konuşması yaptı ve genel olarak «solları» özel olarak Kun'u mahkûm etti. «Buraya Kun'un görüşlerine karşı konuşmak için geldim» diyerek konuşmasına başladı, «çünkü çok iyi biliyorum ki, Kun ağzını açar açmaz 'Solları' savunacaktır. Kun, Proleter Sosyalizminin 'Sollarını' savunmasını yapmak olduğunu zannediyor. Sadece oportünist hatâların bulunduğunu sanıyor. Hayır, bir de 'Solcu' hatâlar vardır. Eğer Enternasyonal, Kun'un ve arkadaşlarının Fransız meselesi hakkındaki tavsiyelerine uyarsa, Fransa'daki proleter devrimci hareket uzun yıllar yok olmak üzere ezilebilir. Fransız Partisi eleştirilmelidir, ama eleştiri kesinlikle yanlış olan oportünist tutumlara yönelmelidir; hiç kimse Par-

(*) Belà Kun (1886-1939) Macar ve Uluslararası İşçi Hareketinin ünlü liderlerindendir. Macar Komünist Partisinin başlıca kurucularından ve liderlerinden biridir. 1919 da Macar Sovyet Hükûmetine başkanlık etti. Dışişleri Halk Komiserliği ve Savaş Kurulu üyeliği yaptı. 1921'den sonra Sovyet Rusya'da önemli Parti ve devlet görevlerinde bulundu.

tiye gözü kapalı saldırmamalı, onu bölmemeli ve oportünist tutumlara karşı kendi 'solcu' ahmaklıklarını önermemelidir.

«Komünist Partisinin fevkalâde çalışmasına ve sendikalar ile diğer örgütlerde yarattığı devrimci çekirdeklere ve hiziplere bakarak ben, 'sollar' herhangibir ahmaklığa teşebbüs etmedikleri takdirde, Fransa'da devrimin başarılmasının muhakkak olduğunu söyleyeceğim. Ve Kun gibilerinin 'ihtiyat ve disiplin'in gerekmediğini söylemeleri 'sollar' hesabına bir ahmaklıktır.

«Fransız Komünist Partisinin Ren bölgesi işgalindeki tutumu bütünüyle proleter devrimci bir tutum olmayabilir. Bunu kabul edebilirim. Ancak Partiyi 'ihtiyat ve disiplin' çağrısında bulunduğu için ve askerleri 'devrimci eyleme' sürmediği için kınamak, bugün Fransa'daki proleter devrimci hareketi batağa götürecek bir ahmaklıktır.

«Kitleler bize gitgide yaklaştıkça, ilk önce sendikaları kazanmak gereklidir. Sendikaların çoğunda mükemmel bir hazırlık çalışması yapılmaktadır. Eğer sendikaları kazanırsak, bu bizim en büyük başarımız olacaktır. Ve ancak bundan sonra biz devrimi, 19 yaşındakiler ordusunun ve Belà Kun'un uzmanı olduğu bu cinsten ahmaklıkların yardımı ile değil, ama oportünizme ve 'sollar'ın budalaca hatâlarına karşı mücadele ederek başlatabiliriz.»

Lenin'in parlak ve coşkun konuşmasını tıklım tıklım dolu olan salonda herkes nefesi kesilerek dinledi ve alkış tufanıyla ve «Yaşasın dünya devriminin önderi Lenin» tezahüratıyla karşıladı.

Lenin'in konuşması delegelere meseleyi aydınlattı. Konuşma sırasında delegeler dünya devriminin önderinin zafere olan kesin inancını kavradılar ve III. Enternasyonalin dümenini sıkıca ellerinde tuttuğunu hissettiler. «Sol» tezler reddedildi ve gerçek Leninist ruhla ve titizlikle hazırlanan diğer tezler görüşüldü. Kongreye karar tasarısı olarak sunuldu.

III. Enternasyonal'in Üçüncü Kongresi 22 Haziran 1921 gecesi saat 7'de Bolşoy Tiyatrosunda açıldı.

Kongrenin sonradan toplandığı Kremlin Sarayının salonuna Lenin'in ilk gelişi unutulmaz bir olaydı. Prezidyumda (Başkanlık Divanı) oturduğum için, dünyanın her köşesinden gelmiş olan delegelerin o anda, yüzlerindeki ifadeyi izleyebiliyordum. Büyük devrimci liderler, Rus proletaryasının ve dünya devriminin yüceliğini, gücünü ve dehâsını temsil eden Lenin'i görmeye ve dinlemeye gelmişlerdi.

Lenin konferans salonuna ön kapıdan girdi ve tanınmak istemezcesine, önüne bakarak küçük ama hızlı adımlarla Prezidyuma doğru ilerledi. Fakat tanınmaması mümkün müydü? Kongreye gelişini sabırsızlıkla bekleyen delegeler heyecanla ayağa fırladılar. Hattâ bir çoğu sandalyelerin üzerine çıktı. Salonda uzun süre bir alkış tufanı koptu ve coşkun bir tezahürat başladı. Coşkun tezahürat bir süre sonra pek de ahenkli olmamakla birlikte güçlü ve muhteşem bir biçimde, çok dilden söylenen **Enternasyonal**'e dönüştü.

Lenin Prezidyumdaki arkadaşları gülümseyerek selâmladı ve İtalyan Sosyalistleri Lazzari, Maffi ve partilerinin III. Enternasyonalde kalmasını isteyen özeleştiri yapmaya gelmiş olan diğerleriyle el sıkıştı. İtalyan meselesinin tartışmasını büyük bir dikkatle dinledi. Ara verildiğinde kürsünün arkasındaki merdiven basamaklarından birine oturdu ve bir kâğıdın üzerine eğilerek konuşmasını hazırlamaya koyuldu. Orada bulunan fotoğrafçılardan biri arkasından yaklaştı ve gelecek kuşaklara kalacak olan o müstesna fotoğrafını çekti.

III. Enternasyonal şubelerinin çoğu, işçi yığınlarının savaş öncesi hoşnutsuzluğu ve devrimci süreci fazlasıyla küçümseyen sosyal-şovenistlerin ihanetlerine karşı mücadele şartları altında kurulmuştu. Proleter devrimcileri kavgaya ciddî bir hazırlık yapmadan girmişlerdi ve mücadelenin somut şartlarına her zaman ayak uyduramıyorlardı; çoğu zaman burjuvazinin provakasyonlarına ve Sosyal-Demokrat liderlerin dalaveralarına karşı yenik düştüler. Bu durum düzeltilmeliydi, zira büyük kayıplara yol açıyordu.

Ve Lenin, kendinden emin, dümeni eline aldı.

5 Temmuz 1921'deki raporunda sabırsızlıkla eyleme geçmek isteyen Komünist Partilerine, «oysa gerçekte olaylar umduğumuz gibi düz bir çizgide ilerlemedi. **Biz şimdi tamamen devrime hazırlanmalı ve onun gelişmiş kapitalist ülkelerdeki somut gelişmesinin derin bir incelemesini yapmalıyız»** diyerek seslendi.

Lenin başlıca ve öncelikle proleter devrimci Partilerin hazırlık çalışması yapması ve proleter devrimcilerinin zekâsına güvenmesi gereği üzerinde durdu: «Eğer delegeler bana devrim ihtimalini sorarlarsa onlara ne cevap vereceğim?» diye, Kongre Prezidyumu üyelerine sordu. Ve gözlerini kısarak, kendi sorusunu kendisi cevaplandırdı: «Onlara, proleter devrimcileri akıllı davranırlarsa devrim ihtimali kuvvetli, ahmaklık yaparlarsa zayıftır» diyeceğim.

Daha sonraki yıllarda olaylar Lenin'in görünüşü tamamiyle doğruladı. Komünist Partilerinin yetersiz hazırlıkları en ciddî yenilgilerin nedeniydi.

Lenin devrimin zaferinin başlıca şart olarak neyi görüyordu?

Başlıca şart **proletaryanın çoğunluğunu kazanmaktı.** Proleter devrimci Partilerin dikkatini işçi sınıfının ve emekçi halkın çoğunluğunu kazanmak için çalışmaya çekerek ve sendikalarda proleter devrimci çalışma yapmanın gereği ve uluslararası burjuvazinin uzantısı haline gelen Sosyal-Demokrasinin etkisinden işçileri kurtarmak için çalışmaların iki misline çıkarılmasının üzerinde durarak Lenin, Kun taraftarlarının, Hempelcilerin ve diğerlerinin «solcu ahmaklıklarına» son verdi. Giderek, Rus tasarısına ağır eleştiriler yönelten Alman, Avusturya ve İtalyan delegasyonlarının «sol» önergelerini mahkûm etti.

Bu önergeler «sollar»ın görüşlerini kabul ettirmek için giriştikleri son örgütlü çabaydı.

TÜSTAV

En sonunda, III. Enternasyonali tekrar Merkezcilerle uğraşmaya zorlayan «solcular»ın çabalarına karşı Lenin açıkça III. Enternasyonalin gelişme aşamalarını açıkladı ve proleter devrimci Partileri **yeni** görevlerini yerine getirmekten alıkoyan ciddi «sol» tehlikeyle mücadele üzerinde önemle durdu.

Lenin'in konuşmaları «solların» kullandığı kelimelerde yarattıkları sisi dağıttı, bütün delegelerin şüphelerini ve tereddütlerini ortadan kaldırdı ve bütün Kongreyi Lenin ve çizgisi etrafında topladı. «Sollar»ın stratejisi yenilgiye uğratılmıştı. Lenin'in temel çizgisi —proleter devrimcilerinin devrim zaferinin tek ve temel şartı olarak kitleleri, proletaryanın ve emekçi halkın çoğunluğunu kazanmak için mücadele etmesi— bütün candan kabul edilen tezlerde, taktiklerde ve örgütlenmede, Kongrenin diğer kararlarında olduğu gibi izlenmektedir.

Lenin'in dahil olduğu, taktik meseleler hakkındaki tezleri hazırlayan komisyonda birlikte çalışırken Lenin'in ne kadar ciddiyet ve somut durum hakkında ne kadar derin bir bilgiyle taktik sorunlara eğildiğini gördüm. Hiçbir dogmayı kabul etmediği gibi boş gevezeliklere de düşmandı. Ispatlanmış her fikri ve makûl her teklifi dinledi. Proleter Devrimci Partinin yapısı konusunda, benim tekliflerime de katıldı.

Lenin «proleter devrimci Partilerin **örgütlenmesi** hakkındaki tezler eksiksizdir ve model Proleter Devrimci Partilerin kuruluşunu ortaya koymaktadır. Bunlara bir itirazım yok, ancak mesele bunların çok daha basit ve pratik örgütlenmeyi gerektiren kapitalist ülkelerdeki Partilere uygulanamamasıdır» dedi. O, örgütlenme meselelerinde pratik olmayan şemalara karşıydı ve pratikte ne şekilde yansıyacağını hesaba katarak Partinin gerçek ihtiyaçlarından yola çıkılmasında israr ediyordu.

Tezler Lenin'in talimatlarına uygun olarak gözden geçirildi.

Kongrenin bütün kararları içtenlikle kabul edildi ve Kongre çalışmalarını büyük bir coşkuyla tamamladı. Taktik sorunlar üzerinde yoğunlaşan tartışmalar gerekliydi. Zira kongre dünya devriminin temposunun yavaşladığı, devrim yolunda güçlüklerin arttığı bir geçiş döneminde toplantıya çağırılmıştı. Kapitalist ülkelerde şartlar proleter devrimci Partileri daha ihtiyatlı davranmaya ve gelecekteki sınıf kavgalarına çok ciddî olarak hazırlanmaya zorlamıştı. Üçüncü kongrede ortaya konan temel slogan şu oldu : **«Kitlelere gidin! Kitleleri kazanın!»**

TÜSTAV

balkanlar'da ve iran'daki olaylar

Son zamanlarda Rusya'nın ve diğer Avrupa ülkelerinin siyasî basını Balkanlar'daki olaylara geniş yer verdi. Bir süre bir Avrupa savaşı tehlikesine yaklaşılır gibi oldu. Şimdi de bu tehlike —olayların karışıklık çıkarma ve gürültü patırdı faslını aşmaması ve savaşa varmaması pek muhtemel olmakla birlikte— henüz giderilmiş değildir.

Buhranın niteliğinin genel görünümüne ve Rus İşçi Partisi'ne yüklediği görevlere bakacağız.

Rus-Japon savaşı ve Rus devrimi Asya halklarının siyasal hayata uyanışını çok hızlandırdı. Fakat bu uyanışın bir ülkeden ötekine yayılışı o kadar yavaş olmuştur ki, İran'da belirleyici rolü Rus karşı-devrimi oynamış ve oynamaktadır ve Türk devrimi başında Rusya'nın bulunduğu büyük devletlerin karşı-devrimci koalisyonu ile derhal çatışma durumunda kalmıştır. Elbette Türkiye hakkındaki bu sözlerimiz ilk bakışta Avrupa basınının ve diplomat demeçlerinin genel havasına aykırı düşmektedir. Yarı-resmî gazetelerin yeni Türkiye'ye «sempati» dolu bu makaleleri ve demeçler okunduğu zaman, burjuva Jön Türklerin «ılımlılığını» övmekte ve Anayasal Türk rejiminin pekişmesini dilemekte birleştikleri sanılabilir.

İşte bütün bu gevezelik, Avrupa'nın bugünkü gerici hükûmetlerinin ve gerici burjuvazisinin iç bulandırıcı ikiyüzülülüğünün bir örneğidir. Gerçekte kendini demokrasi diye adlandıran Avrupa ülkeleri, kendini demokratik, ilerici, liberal, radikal v.s. olarak niteleyen Avrupa'nın bütün burjuva partileri içinde bir tanesi bile Türk devriminin zaferine ve sağlamlaşmasına yardım etmek hususunda gerçek bir istek göstermemiştir. Tam tersine hepsi de Türk devriminin başarısından **korkmaktadır.** Böyle bir başarı, bir yandan, bütün Balkan halklarının gerçek bir demokrasiye ve muhtariyete olan özlemlerini kaçınılmaz olarak güçlendirecek; öte yandan, İran devriminin zaferine imkân sağlayacak; Asya'daki demokratik harekete yeni bir hız verecek; Hindistan'daki bağımsızlık mücadelesinin güçlenmesine yol açacak; Rusya sınırı boyunca uzanan pek geniş alanda kurumların demokratik bir

nitelik kazanmalarını gerektirecek; böylece giderek Yüz Kara Çarlığın politikasını zorlaştıran yeni koşulları yaratarak Rus devriminin güçlenmesini kolaylaştıracaktır.

Şu sıralarda Balkanlar'da, Türkiye ve İran'da yer alan olaylar, Avrupa'daki büyük devletlerin Asya'da durmadan gelişen demokratik hareketi **hedef alan** bir karşı-devrimci koalisyon teşkil ettiklerini ortaya çıkarmaktadır. Hükûmetlerimizin bütün çabaları, «büyük» Avrupa gazetelerinin bütün vaazları, yalnızca bu olguyu gizlemek, kamuoyunun yönünü şaşırtmak ve Asya'nın en az uygar fakat en çok demokrasi için çırpınan uluslarına karşı Avrupa'nın sözümona uygar uluslarının **karşı-devrimci koalisyonunu** iki yüzlü demeçlerle, diplomatik hilelerle maskelemek içindir. Ve şu anda proletarya siyasetinin tüm özü, kendi ülkelerinde proletaryanın mücadelesinin korkusundan Asya'daki devrimlere karşı jandarma rolü oynayan ya da başkalarının bu rolü oynamasına yardım eden Avrupa hükûmetlerinin gerici niteliğini geniş yığınların gözleri önüne sermek, burjuva iki yüzlülerinin maskesini düşürmektir.

Avrupa, Türkiye ve Balkanlar'daki olaylar etrafında çok sıkı bir entrika ağı örmüştür ve küçük burjuva kitlesinin dikkatini olayları ikincil ve özel ayrıntı yönlerine çekerek sürecin bütününün anlamını gözden kaçırmaya uğraşıp diplomatların oltasına gelmektedir. Bunun karşısında görevimiz, uluslararası sosyal demokrasinin görevi, halka olayların birbiriyle genel ilişkisini, olan bitenlerin ana yönünü ve gerçek ard nedenlerini açıklamaktır.

Pastanın mümkün olan en büyük parçasını elde etmek isteyen kapitalist devletlerin rekâbeti, sömürgeleri ve egemenlik altında tutulan toprakları genişletme isteği, Avrupa'ya bağımlı ya da onun «himaye» sindeki halkların bağımsız demokratik hareketine karşı duyulan korku, bütün Avrupa siyasetinin iki itici gücüdür. Jön Türkler ılımlılık ve alçak gönüllülüklerinden dolayı övülüyorlar; yani Türk devrimi zayıf olduğu, halkın derinliklerini harekete getirmediği, kitlelerin gerçekten bağımsız hareketine yol açmadığı, Osmanlı İmparatorluğu'nda başlayan proletarya mücadelesine düşmanca baktığı için övülüyor ve bir yandan da Türkiye eskisi gibi yağma ediliyor. Jön Türkler övülüyor, çünkü Türkiye'yi parçalamaya devam etme imkânı vardır. Jön Türkleri översin ve açıkça görüldüğü gibi **Türkiye'nin bölüşülmesiyle** sonuçlanacak bir siyaseti uygulamaya devam edersin. Leipzig sosyal demokratlarının organı «Leipziger Volkszeitung» pek doğru ve yerinde yazdı :

«Mayıs 1791'de yurdun yararını kendilerine gerçekten dert edinen açık görüşlü devlet adamları Polonya'da bir reform politikasını uygulamaya koyuldular. Prusya kralı ve Avusturya kayzeri 3 Mayıs Anayasasını övdüler ve «komşu devletin yararına» bir olay olarak selâmladılar. Paris'li Jakobenlerin korkunç tutumundan bu kadar ayrı olan «ılımlılıklarından» dolayı Polonya'lı reformculara bütün dünya övgüler yağdırdı... 23 Ocak 1793'te ise Avusturya, Prusya ve Rusya, Polonya'yı aralarında paylaşacakları anlaşmayı imzaladılar!

Ağustos 1908'de Jön Türkler siyasî reformlarını şaşılacak bir kolaylıkla gerçekleştirebildiler. Rus sosyalistlerinin korkunç tutumlarından bu kadar

ayrı ve bu kadar ağırbaşlı «ılımlılık» larından dolayı bütün dünya onlara övgüler yağdırdı... Ekim 1908'de Türkiye'nin paylaşılmasına yol açacak olan olaylara tanık olmaktayız.»

Gerçekte, **fiillerine** ve büyük devletlerin Türk devrimine karşı ortak müdahalelerine bakmadan diplomatların sözlerine inanmak için beyinsiz olmak gerekir. Birçok devletin yöneticileri ve dışişleri bakanları arasındaki müzakere ve görüşmelerle son zamanlardaki olayları karşılaştırmak, diplomatların **sözlerine** karşı çocukça güvenin yıkılmasına yetecektir. Jön Türklerin devriminden hemen sonra, Avusturya ile Bulgaristan'ın beyanatından hemen önce Karlsbad ve Marienbad'da bay Izvolski'nin kral Edward ve Fransa Cumhuriyetinin Başbakanı Clemenceau ile buluştuklarını gördük. Avusturya Dışişleri Bakanı von Aehrenthal Salzburg'ta İtalya Dışişleri Bakanı Tittoni ile buluştu. 15 Eylülde Izvolski Buchloy'da von Aerenthal ile bir araya geldi. Bulgaristan Prensi Ferdinand Budapeşte'de François-Joseph'le karşılaştı. İzvoski Alman Dışişleri Bakanı von Scheen ile ve daha sonra Tittoni ve İtalya Kralı ile buluştu.

Bunlar açıklanmayı gerektirmeyen olaylar. Daha Avusturya ve Bulgaristan'ın sahneye çıkışından **önce** kral ve bakanların bizzat buluştukları toplantılarda **önemli şeyler** altı büyükler, Rusya, Avusturya, Almanya, İtalya, Fransa ve İngiltere arasında gizlice ve doğrudan doğruya konuşulmuştu. **Daha sonra** gazetelerde çıkan karşılıklı atışma, Aehrenthal'in Avusturya'nın Bosna ve Hersek'i ilhâkına İtalya, Almanya ve Rusya rıza gösterdi derken gerçeği ifade edip etmediği tartışması, dar kafalı liberalden başka kimseyi kandırmayacak olan âdi bir komediden, âdi bir yanıltmacadan başka birşey değildir. Avrupa devletlerinin dış siyasetinin ipini oynatan İzvolski, Aerenthal gibiler, bakanlarıyla birlikte taçlı hırsızların bütün çetesi bu kemiği kasıtlı olarak basının önüne atıyor: Haydi, ısırın, dalaşın bu soru üzerine baylar! Kim kimi kandırdı, kim kimi kafese koydu, Avusturya Rusya'yı mı, yoksa Bulgaristan Avusturya'yı mı? Kim «ilk» olarak Berlin Anlaşması'nı çiğnemeye başladı, büyükler konferansı planına ne deniyor v.s.? Buyurun, kamuoyunu bu ilginç ve önemli —önemlinin önemlisi— sorunlarla meşgul edin. Size gereken de budur. Yoksa **işin esası** üzerinde, Jön Türklerin devrimine müdahale konusunda, Türkiye'nin bölüşülmesi için izlenecek yol hakkında, Boğazlar sorununun şu ya da bu biçimde gözden geçirilmesi meselesinde, Yüz Karaların Rus Çarına İran devrimini bastırması için yeşil ışık yakıldığı hususunda, yani temelde önceden varılmış bir anlaşma olduğu noktasında sessizliği muhafaza edemezsiniz. İşte işin düğüm noktası, bizim, Avrupa'nın gerici burjuvazisinin yöneticilerinin ihtiyaç duyduğumuz ve gerçekte yaptığımız şey! Beyinsiz liberallere gelince, onlar, olayların nasıl başladığını, şunu ya da bunu kimin söylemiş olduğunu, sömürgelerin yağmalanması ve demokratik hareketlerin bastırılması politikasının hangi sosla sofraya getirileceğini, imzalayıp tasdik edileceğini ve dünyaya sunulacağını parlamentolarda ve basında tartışmakla zamanlarını öldürecursunlar.

Şu an için açlığı en çok giderilmiş olan Avusturya dışındaki bütün büyük Avrupa devletlerinde liberal gazeteler hükûmetlerini milli çıkarları ye-

terince savunmamış olmakla suçluyor. Her tarafta liberaller, ülkelerini ve hükûmetlerini bunlar en büyük başarısızlığı göstermişler, ortamı en az «kullanmışlar», aldatılmışlar gibi göstermekteler. İşi çoktan beri Avusturya'nın başarısını «kıskandıklarını» açıklamaya kadar vardırmış olan kadetlerimiz (M. Milyukov aynen böyle diyor) de işte bu politikayı güdüyorlar.

Genel olarak liberal burjuvazinin ve özel olarak bizim kadetlerin bütün bu siyaseti, en tiksindirici ikiyüzlülük, ilericilik ve özgürlüğün gerçek çıkarlarına en utanç verici ihanettir. Çünkü bu siyaset, ilkin, gerici hükûmetlerin komplosuna karşı susarak halk yığınlarının demokratik bilincini bulandırıyor; ikinci olarak, her ülkeyi sözümona etken dış siyaset rayına zorluyor, yani sömürgesel hırsızlık ve büyüklerin Balkan yarımadası işlerine karışması yöntemine rıza gösteriyor, ki bu karışma hep gericidir; üçüncü olarak bu siyaset, halkların ilgisini «biz» ne kadar alırız, paylaşmada «bize» ne kadar düşer, bunda «biz» ne kadar pazarlık ederize çekerek, gericiliğe tam yardım etmektedir. İşte içinde bulunduğumuz anlarda gerici hükûmetler ilhaklarının sağlamlaşmasında, «zarar ödentisi» isteklerinin güçlenmesinde «kamuoyuna» dayanmaya en çok muhtaçtırlar. Bakın, diyorlar, kendi ülkemin basını beni büyük çıkarlarımızdan kaçınmakla, ulusal çıkarlarda yetersiz anlayışla kınıyorlar, yumuşaklıkla suçluyorlar, savaşla korkutuyorlar; dolayısıyla benim isteklerim «en alçak gönüllü ve en haklı» olarak tamamen yerine getirilmelidir!

Rus kadetlerinin siyaseti, aynı liberal Avrupa burjuvazisininki gibi, gerici hükûmetler önünde uşakça dalkavukluk, sömürge fetihlerinin, hırsızlığın ve başkalarının işlerine karışmanın savunmasıdır. Kadetlerin siyaseti özellikle zararlıdır. Çünkü bunlar, «muhalefet» bayrağı altında yapılıyor ve bunun için birçokları yanılıyor, Rus hükûmetine başka türlü hiç inanmayan birçoklarına güven veriliyor, yığınların bilinci körletiliyor. Bunun için Duma'daki bütün milletvekillerimiz, bütün parti örgütlerimiz gibi, **Duma'nın balkonundan aşağı,** bildirilerle, toplantılarla saltanatın gerici siyasetiyle kadetlerin ikiyüzlü muhalefeti arasındaki bağıntının maskesini düşürmeksizin, Balkan olayları konusundaki sosyal demokrat propaganda ve ajitasyonunda ciddi bir adım atılınmıyacağını göz önünde bulundurmak zorundadır. Eğer halka kadetlerin dış siyasetinin **özünde Çarlık dış siyasetiyle özdeş olduğu** aynı zamanda açıklanmazsa, Çarlık siyasetinin tüm zararlılığı, tüm gerici karakteri onun gözleri önüne serilemez. Eğer aynı zamanda kadetlerin boş sözleriyle, tüm davranışlarıyla, susma taktikleriyle ve oyunlarıyla savaşılmazsa, dış siyasette şövenizm ve yüz karacı ruhla savaşılamaz.

Aşağıdaki örnek, liberal burjuvazinin bakış açısı karşısında sosyalistlerin uysallık yoluyla nerelere getirilebileceğini gösterir. Ünlü oportünist organ «Sozialistische (???) Monatshefte» dergisinde Max Schippel Balkan buhranı dolayısıyla şunları yazıyordu: «Eğer geçenlerde bizim Berlin merkez organımızda (yani Vorwaerts'te) yeniden açıklanan «Almanya'nın Balkanlar'da başlamış bulunan ve henüz mümkün olan devrimlerde hiç mi hiç işi olmadığı; biz, orada toprak elde etmeğe çalışamayız; fakat Avrupa ve tüm Asya'yla Afrika'nın büyük bir kısmı arasında bu önemli köprüdeki büyük güç değişmeleri, elbette bizim uluslararası yerimize de kaçınılmaz ola-

rak dokunduğu; durum almamız, Rus gericiliğinin her hangi kesin bir rolü şimdilik açıktan açığa ortadan kalkmış olduğundan, kolaylaştığı; Rusya'nın karşısına, 1850'lerin demokrasisi gibi, ne olursa olsun düşman gibi çıkmak için bir nedenimiz olmadığı görüşü üstün gelseydi, bunu hemen hemen bütün düşünen partili yoldaşlar bir hata olarak görürlerdi.» (S. 1318/1319).

Kendini sosyalist diye yutturmaya çalışan bu dar kafalı liberal Rusya'nın «slav kardeşleri» ne karşı olan «yakın ilgisi» nin gerisindeki gerici entrikaların farkına varmıyordu! (Alman burjuvazisi) adına «biz» derken, «bizim tutumumuz» derken, Jön Türkler'in devrimine indirilen darbeyi, Rusya'nın İran devrimine karşı giriştiği harekâtı görmemekteydi.

Schippel'in yazısı 22 Ekimde çıktı, 18 (5) Ekimde **«Novoye Vremia»**, (*) «Tebriz'de kargaşa akıl almayacak boyutlara ulaştı», şehir «yarı vahşi devrimciler tarafından yarı yarıya yakılıp yıkılmış, yağmalanmış» diye tehlike işareti veren bir yazı yayınlamıştı. Görüldüğü gibi, devrimin Şah'ın birliklerine karşı Tebriz'deki zaferi, hemen, bu yarı resmî Rus gazetesinin öfkesini uyandırdı. Devrimci İran kuvvetlerinin kumandanı Sattar Han bu yazıda «Aderbeycan Pugaçev'i» olarak nitelenmekteydi. (Aderbeycan ya da Azerbeycan İran'ın kuzeyindeki bir ildir. Tebriz bu ilin en büyük şehridir. Reclus'ye göre bu ilin nüfusu İran'ın toplam nüfusunun beşte birine yaklaşır.) **Novoye Vremia,** «Rusya'nın İran sınırındaki gelişen ticaretimizi batıran bu rezillikleri sonuna dek sineye çekeceği kuşkuludur... Bütün doğu Transkafkasya ile Azerbeycan'ın etnografik açıdan bir bütün teşkil ettiği gözden kaçırılmamalıdır... Transkafkasya'nın yarı aydın tatarları Rus vatandaşı olduklarını unuttular, Tebriz'deki karışıklıkları sıcak ilgiyle karşılayarak oraya gönüllü gönderiyorlar... Bizim için sınırlarımızdaki Azerbeycan'da barışın kurulmasının çok büyük önemi vardır. Ne kadar üzüntü verici olursa olsun, hiç bir yere müdahale etmeme isteğine rağmen şartların gereği olarak Rusya bu görevi üstlenmek zorunda kalabilir.»

20 Ekimde «Frankfurter Zeitung» ta Petrograd'dan gelen bir telgraf haberi yayınlandı. Buna göre Rusya'ya tazminat olarak Azerbeycan'ın işgali öngörülmüş. Aynı gazete 24 Ekimde Tebriz'den gelen bir telgraf haberini yayınladı: **«İki gün önce altı Rus piyade taburu ile aynı miktarda süvari ve topçu birlikleri İran sınırını geçti. Bugün Tebriz'de bekleniyorlar.»**

Max Schippel'in liberal ve polis basının yeminlerini ve **şamatalarını** papağan gibi tekrarlayarak, gerici bir dev olarak Rusya'nın önemi geçmişte kalmıştır, Rusya'yı her şart altında bir düşman gibi görmek yanlıştır diye Alman işçilerini inandırmaya çalıştığı gün Rus orduları sınırı geçiyordu!

İranlı devrimcilerin Kanlı Nikola'nın askerleri tarafından katliamı bekleniyor. Liakhov'un gayrı resmî heyeti Azerbeycan'ın resmen işgaline yol

(*) Novoye Vremia (Yeni Zaman), 1868'de Petrograd'da ılımlı liberallerin organı olarak çıkmaya başladı. 1876'dan sonra gerici asillerle bürokrat çevrelerinin organı oldu. 1905'ten sonra ise Yüz Kara'ların organıydı ve Ekim Devrimi'nden sonra kapandı. (Çevirenin Notu)

açmakta, Rusya'nın 1849'da I. Nikola'nın birliklerini Macar devrimine karşı göndererek Avrupa'da yaptıklarının Asya'da tekrarlandığı görülmektedir. O zamanlar Avrupa burjuva partileri arasında özgürlük için mücadeleye yetenekli ve bugün bütün demokrat burjuvaların yaptıkları gibi iki yüzlü gevezeliklerle yetinmeyecek gerçek bir demokrasi vardı. O zamanlar Avrupa jandarması rolünü oynarken Rusya hiç olmazsa birkaç Avrupa ülkesinin muhalefetiyle karşılaşmaktaydı. Fakat şimdi, «kızıl» Clemenceau'nun «demokratik» cumhuriyeti de içinde olmak üzere, Avrupa'nın bütün büyük devletleri, kendi ülkelerinde proletaryanın yararına olacak diye, demokrasinin her türlü yayılışından ölümden korkar gibi korktuklarından Rusya'ya Asya'da jandarma rolünü oynaması için **yardım** etmektedirler.

İran devrimine karşı Rusya'ya tanınan «hareket serbesti»sinin Rusya, Avusturya, Almanya, İtalya, Fransa ve İngiltere arasında **Eylülde hazırlanan gerici komploya dahil olduğunda** asla şüphe edilemez. Bu kararın birkaç yıl sonra yayınlanacak bir tarih arşivi kitabında açıklanacak gizli bir belgede kaydedilmiş olmasının, yahut tersine İzvolski'nin saygı değer muhataplarına söz arasında niyetlerini duyurmuş olmasının, veya bunların «biz işgalden ilhâke atlayacağız; siz de belki Liakhov heyetinden işgale geçersiniz» gibilerden paraleller kurmuş olmalarının, bunların şu ya da bu biçimde olmuş olmasının hiç bir önemi yoktur. Önemli olan, büyük devletlerin karşı-devrimci Eylül komplosunun resmen bir şekle bağlanmamış olsa da bir **gerçek olmasıdır.** Nitekim bu komplonun anlamı her geçen gün biraz daha açık biçimde ortaya çıkmaktadır. Bu proletarya ile demokrasiye karşı bir komplodur; Asya'daki devrimin doğrudan doğruya bastırılması ya da ona dolaylı darbeler indirilmesi için bir komplodur; bugün Balkanlar'da, yarın İran'da, öbür gün belki Anadolu ve Mısır'da sömürgelerin yağmasına ve toprak fetihlerine devam amacını güden bir komplodur.

Taçlı hırsızların ve uluslararası sermayenin birleşik gücünü ancak proletaryanın dünya devrimi yıkabilir. Bütün sosyalist partilerin âcil görevi, kitleler içindeki propagandayı güçlendirmek, bütün ülkelerin diplomatlarının başvurdukları oyunları bozmak, **ittifak halindeki büyük devletlerin,** ister bu jandarma görevini düpedüz yapsınlar, ister bu jandarmanın yardakçısı, dostu, para kasası olsunlar, alçakça rolünü ispatlayabilecek bütün gerçekleri göze batacak biçimde göstermektir.

İzvoski'nin açıklamasının ve oktobrist kadetlerin sorularının beklendiği şu sırada, Duma'daki Rus sosyal demokrat milletvekillerinin sırtında son derece ağır, ama son derece yüce, büyük bir ödev yükü var. Onlar, belli başlı gerici devletin, karşı-devrimin ana komplocusunun siyasetini tasdik eden bir kurumun üyeleridir ve **bütün gerçeği söylemeyi** bilmeli, bunun gerektirdiği cesarete sahip olmalıdır. Böyle bir anda Yüz Karaların Duma'sındaki sosyal demokrat milletvekillerine herşey verildi, ama onlardan da çok şey istenmektedir. Çünkü Duma'da onlardan başka Çarlığa karşı **oktobrist kadetçi** açıdan olmayan sesi çıkaracak **kimse** yok. Yaşadığımız şu günlerde içinde bulunduğumuz koşullarda hiç ses çıkmaması «kadetlerin» karşı ses yükseltmelerinden daha iyidir, çünkü böyle bir itiraz sesi **aynı** kapitalist

kurtlar sürüsünün aynı soygunculuk politikası adına yükselecek sesi olacaktır.

Parlamento grubumuzun ve bütün diğer parti örgütlerimizin kolları sıvamalarının zamanıdır. Kitleler içinde propaganda bugün için alışılmış zamanlardakinden yüz misli daha önemlidir. Bütün parti propagandamız da şu üç noktada toplanmalıdır: İlkin sosyal demokrasi, Yüz Karalardan kadetlere değin bütün gerici ve liberal basının tersine, büyük devletlerin konferanslı, anlaşmalı ve İngiltere ile Avusturya'ya veya Avusturya ile Almanya'ya karşı ittifaklı ya da herhangi bir ittifaklı diplomatik oyununun maskesini aşağı indirmelidir. Görevimiz, büyük devletlerin artık gerçek olmuş ve hükümetlerin var güçlerini kullanarak açık pazarlıklar yoluyla örtbas etmeye çalıştığı karşı-devrimci komplolarını açığa çıkarmaktır. Diplomatik komedilere karşı çıkmak, halka gerçeği tanıtmak, uluslararası proletarya düşmanı gericiliğin foyasını ortaya dökmek için bunu yapmalıyız! İkinci olarak, bu komplonun lâfta değil, gerçekte nasıl bir sonuca ulaştığını, Türk devrimine indirilen darbeyi, İran devriminin bastırılmasında Rusya'nın payını, başka ülkelerin iç işlerine olan müdahaleleri ve demokrasinin temel ilkesi olan ulusların kendi kaderlerini tayin haklarının çiğnenmesini açıkça göstermeliyiz. Dünyadaki bütün sosyal demokrat programlar gibi, bizim programımız da uluslara tanınmış olan bu hakkı savunur. Bir yandan Avusturya'lıların, öte yandan Rus Yüz Karalarının «slav kardeşleri»nin kaderlerine karşı duydukları endişelerden daha gerici birşey olamaz. Bu «endişe» Rusya'nın çoktandır Balkanlar'da adını çıkaran alçakça entrikaların bahanesidir. Bu «endişe» daima şu ya da bu Balkan ülkesindeki **gerçekten** demokratik akıma karşı çıkmayla eş anlama gelmektedir. Büyük devletlerin Balkan ülkeleri hakkındaki tek iyi niyetli «endişe»si, onları kendi hallerine bırakmak, yabancı müdahaleleriyle işlerini güçleştirmemek, Türk devriminin tekerleğine çomak sokmamak olabilirdi. Elbette işçi sınıfı burjuvaziden böyle bir siyaset bekleyemez!

Burjuvazinin bütün partileri, ismi en demokratik ve en liberal olanları ve bizim kadetler de dahil olmak üzere, dış politikada kapitalist görüş açısını savunmaktadır. Bu, Sosyal-Demokrasinin üzerinde durması gereken üçüncü noktadır. Temelde liberaller ve kadet partisi bugün kapitalist uluslar arasında görülen rekabetten yanadırlar; Yüz Karalardan ayrılıkları bu rekabetin başka biçimlerini öne sürmelerinden ve bugün hükûmete destek olanlardan farklı uluslararası anlaşmaları gerçekleştirmek istemelerindendir. Ve burjuva siyasetinin bir biçimine karşı aynı siyasetin bir başka biçimi için bu liberal kavga, hükûmeti (hırsızlık ve müdahale konusunda) ötekilerden geri kaldı diye kınamalar yığınlar üzerinde çok zararlı etki yapmaktadır. Kahrolsun sömürge siyaseti, kahrolsun yabancı ülkeler, yabancı uluslar, yeni pazarlar, boğazlar v.s. için bütün müdahale ve kapitalist kavga siyaseti! Sosyal demokrasi küçük burjuvazinin kapitalizmin «âdil ve barışçı» ilerlemesi hayallerine katılmıyor. Sosyal demokrasi esas olarak kapitalist toplumda savaşıyor, çünkü biliyor ki, dünyada uluslararası devrimci proletaryadan başka hiç bir başka barış ve özgürlük savunucusu yoktur.

Not: **Petrograd Telgraf Ajansı**'nın Rus birliklerinin İran sınırını geçgirmiş bulunuyordu. Bu telgraf 24 Ekim tarihli **Frankfurter Zeitung**'da ikinci sabah baskısında yayınlanmıştı. Bu gazetenin **üçüncü** baskısında 24/10 günü saat 10,50'de İstanbul'dan yollanmış bir telgraf haberi görmekteyiz. Bu telgraf 24 Ekim akşamı İstanbul'a Rus askerlerinin İran sınırını geçtikleri haberinin geldiğini bildirmektedir. **Sosyalist basın** dışında yabancı basın şimdilik bu olayı hasır altı etmiş bulunmaktadır.

Sonuç: Biz şimdilik tam gerçeği öğrenemiyoruz. Şu kesindir: Çarlık hükûmetinin ve **Petrograd Telgraf Ajansı**'nın çıkardığı bir «yalanlama»ya hiç bir şekilde güvenilemez. Rusya'nın büyük devletlerin bilgileri dahilinde entrikadan asker yollamaya kadar her yolla İran devrimine karşı savaştığı gerçektir. Azerbeycan'ın işgalini hedef güden bir politika uyguladığı da bir gerçektir. Askerî birlikler sınırı aşmadılarsa bile, aşmaları için her şeyin hazır olması muhtemeldir. Ateş olmayan yerde duman tütmez.

İlk defa 16 (29) Ekim 1908'de **Proletari**'nin 37. sayısında yayınlanmıştır. Çeviri Lenin'in **«Bütün Eserleri»** nin Almanca baskısının 15. cildinden yapılmış, Fransızca baskısı ile karşılaştırılmıştır.

TÜSTAV

lenin putilov fabrikasında

Smolni'de Devrimci Askerî Komite Kerenski'ye karşı askerî birlikler kurmaktaydı. Putilov fabrikasının işçileri genel seferberlik ilânını beklemeden kızıl muhafız birlikleri meydana getiriyor: Bunlar da, karşı-devrimci orduyu püskürtmek için trenle yahut yürüyerek Batı cephesine, Krasnoye Selo'ya, Taytsi'ye, Luga'ya koşuyorlardı.

Luga ormanlarında Kerenski'nin birlikleriyle çatıştık. Karşı-devrim ordusunun askerleri kurşun yağmurumuz altında fareler gibi kaçıştılar. Ne var ki, topçumuz için panoramik dürbün, muhabere için telefon teli ve makinası sıkıntısı çekiyorduk. Beni derhal Putilov fabrikasına yolladılar. Görevim en kısa zamanda askerlerimize bu malzemeyi sağlamaktı.

10 Kasım 1917'yı 11 Kasıma bağlayan gece fabrika komitesinden bir arkadaşla eski vagonlar bölümü binasında görev başındaydık. Dışarısı nemli ve soğuktu. Acıkmıştık. Fabrika bahçıvanının getirdiği patatesleri pişirmiş, olayları konuşuyor, çay içiyorduk.

Sabah saat bire doğru yandaki odaya iki adam girdi. Deriden ceket ve pantolan giyen, ayaklarında Rus çizmeleri bulunan birinin kemerinde bir tabanca görülmekteydi. Orta boylu, başı kasketli olan diğerinin sırtında yakası kalkık ince bir pardesü vardı. Birinci adam kimdi? Şimdi hatırlamıyorum. İkincisi Lenin'di.

TUSTAV

Vladimir İliç geç vakit fabrikaya gelecek, biz telâşlanmıyacağız... Bu, olacak şey değildi. Başka bir odaya geçtik. Lenin hemen bizi soru yağmuruna tuttu:

— Fabrikada işçilerin morali nasıl?

— İktidarı almamıza ne diyorlar?

— Cepheye gidiyorlar mı?

— Menşevikler ve sosyalist devrimciler ne yapıyor?

— Fabrikada iaşe durumu nasıl?

— Ya yakacak?

— Cepheye kaç birlik yolladınız?

— Silâh durumları nasıl? İyi dövüşüyorlar mı? Paniğe kapılan var mı?

Biz cevap veriyorduk:

— Fabrika büyük şevk içinde. Birçok işçi cepheye koştu. Silâh durumuna gelince, başta sıkıntı çekiyorduk, ama şimdi yeteri kadar silâh var. Yeni birlikler kuruluyor. Fabrikadaki özel çelik sayesinde kömür taşımak için özel bir zırhlı tren yaptık...

Lenin'e çay ve patates ikram ettik.

— Yemez misiniz, Vladimir İliç?

Memnunlukla kabul etti. Birkaç patatesi iştahla yedi ve bir bardak çay içti. Çoktan beri işten başını alıp birşeyler yemeye vakit bulamadığı görülüyordu.

Fabrikaya geliş sebebini merak ettik.

— Krasnoye Selo'ya gittim. Yolda size uğrayıp Putilov fabrikasındaki durumu göreyim, dedim.

Dördümüz yarım saat kadar sohbet ettik.

Vakit gecikmişti. Lenin kalktı, kuvvetle ellerimizi sıktı. Bize iyi şanslar diledi ve zaferimize inancını belirtti.

Onu fabrikanın kapısına kadar geçirdik.

Bu karşılaşma bizleri çok şevklendirmişti.

TÜSTAV

lenin ile

Ukrayna köylülerini temsilen heyet halinde 1921 yılının Nisan başlarında Moskova'ya geldik. Gün ağarırken Kurks istasyonunda trenden iner inmez gelip geçenlere yol sorarak Kremlin'e doğru yürümeye başladık.

Bir süre sonra nihayet Kremlin'in duvarları göründü. Bir nöbetçi kâğıtlarımıza baktı, bir yerlere telefon etti ve sonra Halk Komiserleri Kurulu özel kalem şefinin odasına gitmemize izin verdi. Burada Lenin tarafından kabul edilinceye kadar «National» otelinde dinlenmemiz teklif edildi.

Henüz otele yerleşmiş, birkaç lokma yemekteydik ki, beni telefona çağırdılar.

— Alô! dinliyorum, dedim telefonda.

— Günaydın, yoldaş Diduk, ben Lenin.

O kadar şaşırmıştım ki, Vladimir İliç'in selâmına karşılık vermeyi bile unuttum... Lenin otelden memnun olup olmadığımızı sordu ve bizi derhal kabul edemediği için özür diledikten sonra akşam saat onda randevu verdi. Telefon başında donup kalmış, onun telefonu kapattığını birkaç dakika farkedememiştim.

Beraberimdekiler beni soru yağmuruna tuttular. Hepimiz heyecan içindeydik: Lenin burada olduğumuzu biliyordu!

Akşama kadar vakit çok yavaş geçti. Şehirin ışıkları yandı. İkide bir baktığımız saatın nihayet dokuza geldiğini gördük. Bir saat daha geçince Lenin'i görecektik! Bu düşünce hepimizi ciddileştirdi ve Ukrayna köylülerine karşı sorumluluğumuzu hatırlattı.

O sıralarda birçok zorluklarla karşı karşıyaydık. Savaş ülkenin fabrikalarını harabeye çevirmiş, tarım başıboş kalmış, açlık hayaleti dört bir yanı sarmıştı. Köylüler, hele yeni toprağa kavuşmuş olan yoksul köylüler araç ve çift hayvanı sıkıntısı çekiyordu. Hele toprak beylerinin emrindeki kulakların yoksul köylüler üzerindeki zulmüne derhal son verilmesi gerekmekteydi.

Nihayet Kremlin'deyiz. Bize :

— Vladimir İliç sizi bekliyor, diyorlar.

Girdiğimizi görünce Lenin masasından kalktı ve ellerimizi sıktı. Oturmamızı söyledi, kendisi de aramıza oturdu, her birimize adını, soyadını, nereli olduğunu sordu. Birden rahatladığımızı hissettik.

Vladimir İliç'in müthiş bir hafızası vardı. Konuşurken her birimize bir defa olsun yanılmadan adı ve soyadıyla hitap etmekteydi. Mütevazi bir giyinişi vardı ve yüzünden okunan yorgunluğuna rağmen neşeliydi. Her konuda son derece ayrıntılı sorular sorarken, bir yandan da bizlere dostça gülümsüyordu. Onu çok uzun zamandan beri tanıyormuş gibiydik.

Birimiz Ukrayna diliyle konuştuğumuz için özür diledi ve her söylediğimizi anlayıp anlamadığını sordu. Vladimir İliç buna olumlu cevap verdikten sonra Şevçenko, Franko ve başka Ukraynalı yazarların eserlerini asıllarından okuduğu için dilimizi çok sevdiğini söyledi. Sonra da bu yazarların ve Kotsiyubinski'nin eserlerinin Ukrayna köylerinde bulunup bulunmadığını öğrenmek istedi.

Bu görüşmemiz sırasında bize Ukrayna köylülerinin hayatı hakkında birçok sorular sordu. Yoksul köylülerin durumuna özel bir ilgi göstermekteydi. Yaklaşan ilkbahar ekimine sözü getirerek endişeyle tohumluğumuz, tarım âletlerimiz olup olmadığını sordu.

Görüşmemizin sonunda Vladimir İliç, heyetimizin sorunlarını özel bir komisyonun inceleyeceğini ve Halk Komiserleri Kurulu'na teklifler getireceğini bildirdi. Bizi bu komisyonun toplantılarına katılmaya çağırdı.

Saat onikiyi çaldığında kimse vaktin nasıl geçtiğini bilmiyordu. Lenin'e bizi kabul ettiği için teşekkür ederek ayağa kalktık. Ayrılırken Ukrayna köylülerine en dostça selâmlarını iletmemizi istedi.

TÜSTAV

TÜRK SOLU

Haftalık Gazete

Proleter Devrimci Hareketin Haftalık Yayın Organı

Abone ol. Abone bul.

Yeni Adres : Klod Farer Cad 6/6
Sultanahmet - İstanbul

PROLETER DEVRİMCİ AYDINLIK

MAYIS 1970 SAYISINDA

- **İŞÇİ - KÖYLÜ HAREKETLERİ VE PROLETER DEVRİMCİ ÇİZGİ** : İbrahim Kaypakkaya
- **TÜRKİYE'DE İŞÇİ SINIFININ DURUMU** : Proleter Devrimci Aydınlık Çalışma Grubu

TÜSTAV

öncü kitabevi

KARL MARX — Max Beer, Çeviren : Şerif Hulusi - Muvaffak Şeref 6,—
FRİEDRİCH ENGELS — Paul Louis, Çeviren : F. Sabit 7,50
HEGEL'İN FELSEFESİ ve MARX'IN ANLAYIŞI — Max Beer, Çeviren : F. Sabit ... ... 5,—
MARX'IN SOSYOLOJİSİ — Henri Lefebvre, Çeviren : Selâhattin Hilâv 10,—
SOVYET ŞAİRLERİ ANTOLOJİSİ — Çevirenler : Nâzım Hikmet - Hasan İzzettin Donamo - Lev Starostov - Cemal Süreya - Ülkü Tamer - Attilâ Tokatlı - Erdoğan Tokatlı - Nevzat Üstün ... ... 15,—
AYDINLIK — Henri Barbusse, Çeviren : Erdoğan Tokatlı 12,50
ATEŞ — Henri Barbusse, Çeviren : Suat Derviş Baraner ... ... 20,—
FRANSIZ KOMÜNİSTLERİ DEVRİMDEN KORKUYOR — Jean-Paul Sartre, Çeviren : Şiar Yalçın ... ... 3,—
GARİBİN HOROZU — Rıfat Ilgaz ... ... 10,—
KARAKILÇIK — Rıfat Ilgaz ... ... 5,—
PITRAKLI MEMLEKET — Başaran ... ... 5,—
BU NE BİÇİM ÜLKE? — Mahmut Makal ... ... 10,—
KÖTÜ YOL — Orhan Kemal ... ... 10,—
İZDÜŞÜMÜ — Balaban ... ... 15,—
SİYASİ DÜŞÜNCE HÜRRİYETİ ve 1961 TÜRK ANAYASASI — Bülent Tanör ... ... 15,—
HEGEL'DEN MARX'A — Sidney Hook, Karl Marx'ın Düşünsel Gelişimi Konusunda İncelemeler, Çeviren : Seçkin Çağan ... ... 20,—
BİRİNCİ ENTERNASYONAL — Jacques Duclos, Çeviren : Selâhattin Hilâv - Ahmet Angın ... ... 15,—
GRACCHUS BABEUF — Josette Lépine, Çeviren : Şiar Yalçın ... ... 10,—
LENİN HATIRALAR 1893 - 1917 — Nedicjda Kroupskaïa, Çeviren : Erdoğan Tokatlı ... ... 15,—
EKONOMİ POLİTİĞİN ELEŞTİRİLMESİNE KATKI — Karl Marx, Çeviren : Orhan Suda ... ... 20,—
POLİTİKA ve FELSEFE — Marx - Engels, Çeviren : Tektaş Ağaoğlu 20,—
ÖLÜ EKMEĞİ — Dursun Akçam 7,50
ÇUVALIN YANINDAKİ ADAM — Vahit Eruz ... ... 5,—
TÜRK TOPLUMUNDA SOSYAL SINIFLAR — İbrahim Türk ... ... 10,—

Babıâli Caddesi No. 8, Cağaloğlu - İstanbul

İÜSTAV

SOSYAL YAYINLAR

SUNAR

G. POLİTZER

MARKSİST FELSEFE DERSLERİ

Bu büyük ve ünlü eserin aslına sadık ve doğru biricik çevirisi SOSYAL YAYINLAR'da çıktı. MARKSİST FELSEFE DERSLERİ el ve kafa emekçilerinin, militanların ve ayrıca bilimsel sosyalizmi açık ve etraflı bir şekilde öğrenmek istiyen herkesin daima başvuracağı bir kılavuz eserdir. Eserin sonundaki üç büyük ders, marksizmin DEVLET ve MİLLET hakkındaki teorisine ayrılmıştır. MARKSİST FELSEFE DERSLERİ lüks krome kapaklı, 560 sayfa, 20 liradır. Kitapçılardan arayınız (SOSYAL YAYINLAR adına dikkat ediniz).

Genel dağıtım : SOSYAL YAYINLAR, P. K. 716 — İstanbul
İstanbul dağıtımı : GE - DA

KAYRAL

Kolleksiyon Pullarınızı
müessesemizden tamamlayabilirsiniz

kayral, pul ve kitabevi sıhhiye
strasburg cad. No 17/B Ankara

TÜSTAV

Fabrikada

Köyde

ve Bütün Yurtta

TÜSTAV

İşçi - Köylü Gazetesini

OKUYALIM, OKUTALIM, ABONE KAMPANYASI AÇALIM.

KENDİNDEN DAHA GÜÇLÜ BİR DÜŞMAN, ANCAK BÜTÜN GÜCÜNÜ ORTAYA KOYARAK VE ANCAK ZORUNLU OLARAK DÜŞMANLAR ARASINDAKİ HER BİR, HATTÂ EN UFAK «ÇATLAK» TAN, ÇEŞİTLİ ÜLKELERİN BURJUVAZİLERİ VE HER BİR ÜLKEDEKİ BURJUVAZİNİN ÇEŞİTLİ GRUP VE KESİMLERİ ARASINDAKİ HER ÇIKAR ZITLIĞINDAN TAM OLARAK, EN DİKKATLİ, EN İTİNALI VE EN USTACA YARARLANMAKLA; BU MÜTTEFİK GEÇİCİ, BOCALAYAN, İSTİKRARSIZ, GÜVENİLMEZ VE ŞARTA BAĞLI OLSA DA, SAYICA GÜÇLÜ BİR MÜTTEFİK KAZANMAK İÇİN BÜTÜN VE HATTÂ EN UFAK İMKÂNLARDAN YARARLANMAKLA ALTEDİLEBİLİR. BUNU ANLAMAYANLAR, MARKSİZMİN VE GENEL OLARAK BİLİMSEL, ÇAĞDAŞ SOSYALİZMİN ZERRESİNİ KAVRIYAMAMIŞLARDIR.

V. İ. LENİN

TÜSTAV

BEŞ LİRA